

Clodocus Badius Ascensius maioris britannie iu-
uenibus tum moribus tum virtutum studiosis Sal-
lutem dicit.

Squam ethnicis exponendis ex'ibemus dili-
gentiam sanctis quoque litteris impartiremus inuenerimus profecto
tum sepe non minus satis atque lepore in dicendo: tum vbiq; sententia
rursum atque sanctissime eruditionis longe fertilior segetem. Equidem (quod de me
polliceri possum) fateor cum tota fere doctissimi manu nihil euangelij esse candi-
dino facilio simplici: magis manifestari: adq; non ab re: cum omni creature
predicanda nouit discretissimus atque idem sanctissimus interpretes: verum qui illis
leporem candorem non fucatam venustate admirabilem cum summa claritudine
breuitate: patios sepe luberrimum: grauitate incomparabilem: et artificij vbiq;
fluminum denegarit is profecto totus amissus et a litteris abhorrens mihi cu pri-
mis censetur. Hoc ea ratione dictum volui patres iuvenesq; optimi: quia offen-
do nonnullos vix trisi vocalis satis fidos interpretes qui sanctas litteras asperne-
tur tanq; sordidas: negentq; pueris subministrandas: non animaduertentes im-
mo nescientes decorem quod in illis adamissum observatur: nescientesq; quia in-
cultis litteris preter cultos et sanctos habere animos q; cultoribus ab re christia-
na abhorrentes. Erit modo septennis puer: dicet qua etate enee anniuersarium
patri celebrari: quaq; ad elisam appellatus sit. At nesciet: quae tempestate saluator
noster aduenit: quo die eius aduentus celebratur: quo hymnus de eo canetur: aut
quis sit eius hymni vera sententia. Proinde vos anglicani preceptores in primis
lando: qui non sic litteras colitis vt religionis obliuiscamini: quocirca vt vestris stu-
dijs opituler ad hymnorum expositionem nonnulli cultioris litterature adijcere
constitui. Valete ex officina nostra Parrhesij ad decimum kalendas martias.
Anno pro calende romano. MD. cccc. ij.

Iste liber dicitur liber hymnorum. Et est hymnus

laus dei cum cantico. Nota ergo quod quattuor fuerunt principales autores qui hymnos composuerunt. scilicet Gregorius/Pudentinus/Ambrosius: et Sedulius. Sed quidam vir prudens nōle hilarius videns illos sic multos hymnos composuisse dignum duxit. Placuit quosdam in unum colligere compendio: et unum breuem et vtilem tractatum componere in quo omnes hymni continentur. Prima huius autoris intentio fuit describere illos qui cantantur in prima feria: sic deinceps consequenter secundum ordinem. ¶ Utilitas autem maxima est in hoc libello: quia eo perfectio et bene intellecto cognitionem habere possumus unitatis et trinitatis et cunctipotentis dei. Supponitur autem theoria. id est de vine contemplationi. Sed quia mentionem feceram de feria. ideo videamus quid sit feria. nam feria est solēnis dies. Beatus autem illuēster vel Gregorius videns hebreos dixisse prima sabbati/secunda sabbati: et sic deinceps. Similiter videns gentiles nomina suorum deorum vel stellarum posuisse. ut Dies solis/Dies lunę/Dies martis/Dies mercurij. et sic de alijs. Voluit ipse mutare mores eorum. scilicet hebreorum et gentium. Et ea de causa inuenit hoc nomen feria. Sed in fine septimane seruant sabbati: quod fecit ad figuram: quia sabbatu interpretatur requies: et nos per totam ebdomadam. id est per totum spacium vite nostre (quod currit per spacium septem dierum. debemus laborare summo conamine et diligētia ut perueniamus ad requiem et eternam beatitudinē. ¶ Unusquisque hymnus habet suam materiā. In illis qui sunt de nocte accipit mediū tempus. id est significationem ipsius temporis: scilicet ut expellat a nobis tenebras ignorantie et vitiatorum: et informet nos virtutibus et sancti spiritus caritate. In illis vero qui sunt de die accipit medium ipsum lumen et vult deprecari deum: ut quemadmodum illuminat sua claritate et splendore solis in corpore: sic illuminet nos spiritus sanctus gratia in mente. Amen.

¶ Alceh. Ferie ne te lateat lector a ferendis epulis dicebantur dies in quibus romani cessantes ab omni opere quod (ut Scenola iureconsultus detinuit) pretermisum non noceret: agebant letas conuiuias: dies festos quocirca murum videri potest quomodo pro die lune dicamus feriā primam: nisi sensus sit primam esse iuxta a feria. id est dominica: aut nisi hoc fecerit ecclesia: ut sicut sabbato operandum instruit iudaizemus: ita et feriatis diebus gentiles ritus obseruamus laborare iussit: usque adeo ut per contrarium feralia vocemus minus festiua.

In aduentu domini.

**Conditor alme syderum/eternalux credētium:
xpe redemptor oim/exaudi preces supplicum.**

¶ Materia huius hymni est de aduentu christi et incarnatione eiusdem: qui de deo descendens se exinanuit formam serui accipiens et humiliauit se usque ad mortem. Et qualiter est egressus de honestissima claustra virginis tanquam sponsus de thalamo suo. cui sponte oia obediūt. scilicet terrestria/celestia: et inferalia. ¶ Intentio est etiam rogare deū ut per hanc incarnationē nostras preces exaudire dignetur: et a sagitta diaboli liberare. ¶ Construe. O alme conditor et sancte creator syderū. id est stellarū o eterna lux. id est perpetua salus. credētium. id est christianorum fidelium. o xpe redemptor omnium scilicet hominum. exaudi preces supplicum. id est humiliter supplicantium.

¶ Alceh. Conditor. id est. huius hymni richmo numeris et fere trocheus constans: et artum in virtutibus mira est singula enim pondus proprietatis habet. Conditor enim deducitur a condo: quod compositum est a con et do: ille ergo condit qui simul rem totam dat quam dare non potest nisi compositi: et ita conditor dicitur compositor/constructor/edificator: et precipue creator cum enim creatio fiat in instanti is proprie condit. id est simul totum dat qui creat. Tēgit ergo in primo verbo beneficium creationis: et ita priorē naturam christi. De quo Ioan. pmo. In principio erat verbum et verbum erat apud deū. id est. Genesio primo. In principio creauit deus celum et terram. ¶ Alius dicitur ab alendo. Alii autē conditor. id est

Expositio hymnorum

creator deus oia que cōdidit & cōseruationē. Sicut enī nulla res producit ad esse sine deo: quā sine ipso factū est nihil quod factum est: ita sine eius cōseruatione nihil permaneret in esse. Quapropter Virgilius dicit deū hoc modo omnia alere dicens: *Encidos. vi.* Principio celum terras camposque liquentes. Lucentemque globum lunae titanisque astra. Spiritus intus alit. &c. Est & principii epythetū. i. attributum argumenti a maiore: si enim syderum conditor: ergo minorum atque inferiorum. Unde exploditur heresis eorum qui negant deū vltimū esse p̄ditorē: & eorum qui sydera & planetas adorant aut observant tanquam virtutē aliquā a se et per se habeant: cū tamē sine deo creature nihil possunt: quippe per quē omnia facta sunt. Ne tamen & ipse quibus factus putetur: cum nō sit creatus nec factus sed genitus: dicitur eternus lux credentibus: per quē verba tangitur secundū beneficiū dei. Primum enī est formatio: secundum reformationis. Est enī ipse deus conditor syderum cū p̄ se et sc̄is spiritibus: quia opera exteriora trinitatis sunt indiuisa s̄m Augustinum. et est lux in creatura: quia eterna. cū autē additur credentibus tangitur vt dixi beneficiū reformationis per incarnationē. Quia erat lux vera que illuminat oēm hominem venientem in hunc mundum. Christus dicitur a crismate. i. vunctione: interpretatur ergo vinctus: nec immerito cū s̄p̄ illi regale sacerdotis. Redemptor dicitur a redimēdo: redimō autem s̄i a re et emo: sed interponit d̄ euphonie causa: sicut redeo redibeo redamo. Is autē emit quirem sui iuris facit. redemit qui eā a suo iure alienatā in p̄sā suam conditionē emendo constituit: vt que suos a captiuitate liberat: sumus autē dei per creationē: diaboli quē admodū (sed et ille dei est) per transgressionē. sumus rursum dei per redemptionē. magnū autē est beneficiū immo s̄m sanctū Augustinum summū in redemptione si attēderimus precū redemptionis: quia sanguinem suū effudit pro nobis: nec sanguinē habuisset nisi incarnatus fuisset. Summo ergo d̄i lectio est incarnari voluisse vt nos redimat: quia maiorem dilectionē nemo habuit quā vt animam suā ponat pro amicis suis. Copiosa ergo est apud deū redemptio nra quā totū sanguinē suū effudit in redemptionē alarū nostrarū. Quod autem d̄i redemptio nra d̄ p̄ totū omniū intelligendum est sicut dicitur lux que illuminat oēm hominem: hoc est quantū in ipso est. copiosa enim satis est ipsius redemptio: vt mundos infinitos redimat: sed p̄cōres occidunt luminiferos nec gratiam recipiunt. Exaudire plū est quā audire: quia audit deus oēs: exaudit in note suo petentes preces supplicū bene supplicū: quia deus humilibus dat gratiā. Supplices autē dicuntur qui se plicant sub maiestate et dignitate alterius supplicamus ergo corpore: oramus & precamur ore adoramus vtroque: preces ergo pertinent ad otis officium: supplicitas ad corporis et cordis obsequium possem plura longe adducere: vnde videlicet supplicia dicta sunt tormenta et preces: sed vereor nimis prolixus fieri: hec autem dixi vt ceterorum inquirendum occasionem prebeam: ero enim in reliquis breuior.

Qui condolens interitū mortis perire seculum saluauit mundum languidum donans reus remedium.

Construe. Qui condolens. i. qui es nobiscū dolens perire. i. dānare seculū interitū mortis. i. pena infernali. saluasti. i. liberaisti de potestate diaboli mundū languidū. s̄z in peccatis donans remedium. i. redemptionem. reus. id est peccatoribus. **A**lisci. Qui condolens. &c. Ordo est. O christe qui condolens: vbi non dices. i. qui es: sed qui es: est enim euocatio qui cōdolens saluasti. Inter et per ideo significat consumptionē rerum: quia inter significat medium circa terminū: hoc est vsq̄ ad terminum. Unde interit qui nō vsq̄ ad terminum it: sed cundo perit. intercipitur quā medio sic capitur vt non amplius extet. per autē significat consumptionem et ita etiam interdum consumptionem: vt perit qui ita consumat iter vt non amplius eat: et ita ad hūc intelligitur. Secūm a secundo dicitur eorum qui simul vltimere possunt eam: quod quia ceterarum fere est pro centum annis accipi solet sed pro vniuerso mundo accipi potest vt h̄c. Reus dicitur quicūq̄ rem suam defendit in iudicio: etiam si iniuste accusatur et innocens sit: quia tamen contra reum p̄sumptio est. accipitur sepe pro nocente. Unde dicitur reus est mortis.

**Uergente mundi vespere / vti sponsus de thalamo :
egressus honestissima / virginis matris clausula.**

¶ Construe. Uergente mundi vespere. i. appropinquante fine mundi: et sic egressus: vti. i. sicut sponsus supple egreditur de thalamo / egressus inq: de honestissima id est de castissima clausula matris virginis. id est de vtero scilicet marie.

¶ Ascen. Uergente. Uergere est quasi versus agere. i. ad aliquid tendere. Sunt autem tria quibus vnū est supinū: vergeo versi versum. verto verti versum. et verro verri vel versi versum. Vesper neutro genere tempus est quo vesper apparet noctui. i. serotinū: et ita pro extremo tēpore et fine rerū ponitur. Genere autē mascul. illi non est stella veneris heperus scilicet aut vespers. Virgilius in georgicis. Deniq: quid vesper serus vebat. Et iterum. Solis et occasum cum frigidus aera vesper. Erat autem vesper. id est vltimum eum mundi. Unde apostolus. Cum autē venisset plenitudo temporis misit deus filiū suū. Sed secundum Augustinū hec plenitudo temporis non erat fatalis sed voluntaria: tūc etiam venit plenitudo temporis: et tunc venit hora xpi quando eam venire voluit ab eterno. Egressus clausula grammaticè dicitur sicut et clausulam. nam exeo et egredior qñ componunt cum extra accusatiuum regunt: sed cum ex ablatinū. Virgilius in buccolicis. Quis multa meis exiret victima ceptis. Item eneiū secundo. Est vbe egressus templū et hora sermonum. Egressum magna me cepit aritis roma. Significanter autem dicitur clausula: quia de ea dictum est: mulier circumdabit virum nec alia vnq: circumdedit salus videlicet pudicitie virginalis claustris que vt circulus: sic et circūdatio salua esse debet: sed longior fio.

**Cuius forti potentie / genu curuantur omnia: celestia
terrestria fatentur nutu subdita.**

¶ Construe. Et id q: egressus es: vel q: saluasti mundū languidū forti potētie: cui scz xpi oia curuant genu. i. laudādo ipm. celestia. i. angeli: terrestria. i. hoies fatentur subdita. i. confitentur illi subiecta: nutu. i. sponte scz ad tuam voluntatem. 42.

¶ Ascen. Cuius forti. 42. Genu curuantur aut est vna dictio: aut si due eo modo vt quo singularis plus dicit q: pluralis: nam qui mare nauigant aut terram ambulant plus fecit q: qui maria aut terras: ille enī totū elementū. hic plures ei: permittus est particulas. Genu autē ad corpus molā spectat: nutus ad caput qd dū in dicitur submissionem etiam cordis denotat. Tractus est hic locus totus ex dno paulo dicente Ad philippenses. 4. Et dedit illi nomen quod est super omne nomen vt in nomine iesu omne genu flectatur / celestium terrestrium et infernorum: et omnis lingua confiteatur: quia dominus iesus xps in gloria est dei patris.

**Te deprecamur agie / ventura iudex seculi: conserua
nos in tempore / hostis a telo perfidi.**

¶ Construe. Te deprecamur ergo: q: ita vt dictum est deprecamur agie. i. o sancte xpe iudex ventura seculi scz in extremo iudicio: conserua nos in tēpore. id est in hac vita. id est a telo suggestionē / perfidi hostis. id est diaboli (que sagitta dicitur).

¶ Ascen. Te deprecamur. id est valde precamur aliquando deprecor est contra id quod fiat precor: hoc est precor ne fiat: vt deprecor culpam: deprecor mortē. Qui sepe precor mortem mortem quoq: deprecor idem. Agios sanctus dicitur latine: est autem vocabulum mere grecum. Iudex ventura: quia christus pater dedit omne iudiciū. Paradytus etiam greca vox est: sed more quo ceteras grecas vertimus diceretur paradytus: aut saltem more greco penultima esset longa: et dicitur aduocatus aut acclamatus.

**Laus hono: virtus gloria deo patri et filio scō simul
paradyto in sempiterna secula. Amen.**

Expositio hymnorum.

Construe. Et quia deus misit filium scilicet christum ut nos redimeret. Ideo sit laus/honor/virtus/gloria: deo patri et filio simul. id est pariter/paracyto. id est spiritui sancto in sempiterna secula. Amen.

Ut lucis ante terminum rerum creator poscimus: ut solita clementia sis presul ad custodiam.

Construe. Huius hymni est deum deprecari in inceptio noctis ut sicut deprecamur deum in inceptio die: sic ut custodiat nos per totam diem: ita in inceptio noctis ut nos custodiat per totam noctem deum te deprecamur. **C**onstrue. O rerum creator poscimus. id est petimus: ante terminum lucis. id est antequam de mundo eramus: vel antequam dies recedat: ut sis presul. id est speculator vel custos ad custodiam: vel sis presul ad custodiendum animam.

Ascen. Te lucis ante terminum ordo videtur. O creator rerum ante terminum lucis. id est qui fuisti antequam lux creata esset: lux increata nos poscimus te ut sis solita clementia presul ad custodiam. Quia tamen sequentia innuunt nos velle precari: ut per christum simus nocte sequente usque ad lucem tuti: videtur ordo potior esse. O creator rerum nos poscimus te sis solita clementia. id est per solitam clementiam nobis presul. id est primus pontifex: et protector ad custodiam. id est custodiamur ante terminum lucis. id est antequam finiatur huius diei lux: hoc est precamur in fine diei huius: ut protegat nos nocte sequente. **C**onstrue. Presul dicitur qui preest salus: hoc est primus saluorum. Salus autem erant sacerdotes martia qui saliendo portantesq; anella martia sacra ferebant. Accipitur autem a nobis pro quous episcopo aut presule.

Procul recedant somnia/et noctium fantasina: a: hostemq; nostrum comprime/ne polluantur corpora.

Construe. Dico sis presul ad custodiam. Procul recedant somnia. id est longe sint a nobis: et remote illusiones demonum vel prave delectationes carnis: et fantasinata. id est occulte deceptiones vel suggestiones vel apparitiones noctium. id est malignorum spirituum. **C**onstrue. Nox diuiditur in sex partes. scilicet sero/concinnium/intempestum/gallicinium/crepusculum mane. Sero est quando nox venit. Concinnium est hora quando homines cubitum pergunt. Intempestum est quando homines nihil operantur. Gallicinium est quando galli amittunt voces. Crepusculum est quando dubium est inter diem et noctem. Mane est quando aurore apparet. Et comprime nostrum hostem. id est diabolus vel carnem nostram: nec corpora nostra polluantur scilicet aliquo malo: vel corporali pollutione.

Ascen. Procul recedant somnia. id est insomnia: et pro id est fantasmata noctium ne polluantur corpora nocturna scilicet pollutione.

Ut verbum supernum prodiens a patre olim exiens: qui natus orbis subuenis cursu declinui temporis.

Construe. Huius hymni continet memoriam huius qui christus egressus est de utero virginis sicut sponsus de thalamo suo. Et ideo omnia ei humiliantur. Et non est mirum: quia ipse descendit de patre. id est de celo. Et hec est responsio contra hereticos qui dicebant christum non venisse de patre: quibus per hunc istum respondendum est. **C**onstrue. O supernum verbum. id est dei filius prodiens. id est manifestans te ineffabiliter exiens. id est veniens olim a patre quando scilicet incarnatus fuit: supple qui es natus scilicet a matre subuenis. id est succurris orbi. id est mundo/cursu. id est plenitudine declinui temporis. id est promi et declinantis ad finem seculi.

Illumina nunc pectora: tuosq; amore concrema: audito ut preconio sint pulsa tandem lubrica.

malia
a patre rotunda
misa

¶ Construe. (Et tu qui es talis) illumina nunc in presenti. scz tuo lumine. et cōcrema. i. accende nostra pectora. tuo amore. i. tua gratia: vt audito preconio. i. predicatione apostolorū. Vel audito preconio prophetarū lubrica peccata sunt pulsa. id est remota a nostris cordibus. tandem. i. in separatione anime a corpore.

¶ Iudexq; cum aderis / rimari facta pectoris: reddens vicem pro additis / iustisq; regnum p. o bonis.

¶ Construe. Et o supernum verbum. id est o fili dei: volens rimari. id est experiri: facta. id est peccata pectoris. id est cognitionis: vt cum aderis. id est cum affueris iudex post. id est in fine mundi. sis reddens vicem. id est remunerationem pro additis. id est pro occultis peccatis: et iustis. id est sanctis. regnum scilicet eternū: pro bonis scilicet operibus que in presenti seculo operati sunt.

¶ Non demum arcemur malis / pro qualitate criminis: sed cum beatis compotes / simus perennes ceibes.

¶ Construe. Et non arcemur. id est non constringamur. demū. id est ad vltimum: malis. id est peccatis pro qualitate criminis. id est pro magnitudine peccatorum: sed simus compotes. id est simul potentes: cum beatis. id est sanctis. perennes. id est perpetualiter: vel perennes. id est habitatores celorum: celibes. id est ad celestem vitam ducentes.

¶ Ascē. Verbum supernū. hymnus satis notus. Lubrica dicuntur loca glabra et pingua in quibus pes non potest figi et significant obscena et carnalia. Rimari. id est inquirere tractum a porcis qui rimantur. i. inquirūt in rimis hoc est fissuris terre glandem. Non demum arcemur aut arceamur aut potius arcemur legēdum est. Legendum etiam puto non perennes celibes: sed perenne. Nam dicitur hic et hec perennis et hoc perenne. vel hic perennus / hec perenna / hoc perennum. Quis diū. Anna pereunna vocor. Est aut perenne quod durat annū: vt annis toto anno fluens dicitur perennis: et accipitur pro iugi et perpetuo. Celibes sunt quicūq; extra matrimonium viuunt siue caste siue non: sed quia sermones exponēdi sunt p̄m materiam subiectam in sanctis litteris. Celibes dicūtur quasi celestem vitam agētes: in qua nubent neq; nubentur: sed erunt sicut angeli.

¶ Clara ecce intonat / obicura queq; increpat pellātur emin⁹ / somnia ab ethere xps p̄micat

¶ Materia huius hymni similis est sicut in predicto hymno vbi dictum est q; christus venit olim a patre: et iam dicitur sic. Ecce clara vox. i. iohannes baptista intonat. i. terribiliter predicat et increpat queq; obscura. id est omnia vitia seu peccata: et ideo omnia somnia. i. vana peccata. pellantur. id est remouentur emin⁹. id est longe: quia christus iam p̄micat. id est fulget ab ethere. id est a celo.

¶ Ascē. Eminus dicitur quasi e manibus: vt telum quod emin⁹ iacitur: ita accipitur quasi de longinquo.

¶ Mens iam resurgat turbida / que sorde extat saucia: sydus refulget iam nouum / vt tollat omne noxium.

¶ Construe. Et ideo. Mens nostra turbida. id est maculata. resurgat scilicet a vitiis que scilicet mens extat saucia. id est manet vulnerata. sorde. id est peccato et bene dicit q; surgat mēo: quia sydus. i. christus refulget iam. id est resplendet per sp̄l ritum sanctum. nouum scilicet natus de virgine: vt tollat. id est remoueat a nobis peccatoribus. omne noxium. id est omne peccatum. **¶** Dicitur etiam iam orto scz facio sydere: quia vanum est vobis ante lucem surgere.

¶ E sursum agnus mittitur / lazare gratis debitum: omnes pro indulgentia / vocem demus cum lachrymis.

Expositio hymnorum

¶ Construe. Agn⁹. id est dei filius. mittitur. id est destinatur. e sursum. id est de celis. lacrare. id est remediare. debitum. id est originale peccatum. vel saltem penas peccati. gratis. id est dono seu sponte sua: et sine aliqua remuneratione: et ideo oēs demus scilicet deo vocem. cum lachrymis. id est confessionem peccatorū. cum contritione indulgentia. id est remissione peccatorum.

Secundo ut cum fulserit / mūdumq; horroz cinxerit:
non pro reatu puniat / sed pius nos tunc protegat.

Presta pater. &c.

¶ Construe. Bene dico demus vocem cum lachrymis: ut cum ille agnus fulserit. id est fulgens aduenerit. secundo aduentu. id est iudicio. et horroz. id est pauor / cinxerit. id est circūderet. mūdū. id est mūdanos: ut non puniat. id est nō damnet pro reatu. id est pro peccato: sed pius scilicet christus nos tunc protegat. id est defendat a potestate diaboli.

¶ Qui redēptor gentiū / ostende partū virginis:
miretur omne seculū talis decet partus deū.

¶ Materia huius hymni est inuocatio ad deum ut veniat ostendere nobis partū beate virginis. marie non fuisse ex virili semine: sed diuino spiritu cooperante esse factū et qualiter egressus est a patre et regressus ad patrem: et qualiter est equalis patri. Et loquitur de presenti tanq; de futuro. **¶ Construe.** Qui ipse qui es redemptor gentium. id est omnium hominū. veni. id est appropinqua mentibus nostris et ostende. id est pande nobis partum. virginis scilicet beate marie: et ideo omne seculum. id est totus mūdus. miretur. id est admiretur: quia talis partus decet. id est decens est deum. scilicet omnipotentem creatorem celi et terre nasci sine virili semine. Unde decet hic est personale sicut illic. Te decet hymnus deus in syon. Non dices veni. id est accede mentibus: quia accedo accusatum regis. Eneid. primo. Accedis scopulos.

Non ex virili semine / sed mistico spiramine: verbum
dei factum caro / fructusq; ventris floruit.

¶ Construe. (vere talis partus decet deum: quia) Non ex virili semine supple natus est dominus iesus christus. sed mistico spiramine. id est sacra et sancta operatione ac dispositione spiritus sancti. verbum dei. id est filius dei omnipotentis factum supple est caro. id est homo: et fructus ventris. scilicet beate marie floruit: sicut flos creuit: quia beata virgo maria fuit ramus: et filius eius iesus christus est flos.

Alius tumescit virginis / claustra pudoris permanēt:
verilla virtutum micant / versatur in templo deus.

¶ Construe. Et ecce alius virginis. id est venter beate marie. tumescit. id est crescit: et tamen claustra pudoris. id est clausura virginitatis permanet scilicet integra et illesa (quia virginitas in ea non est violata) et verilla virtutum. id est miracula sancta micant. id est fulgent. scilicet per totū mūdū. Vel virtutū quarū deus est verillum. id est custos: et ideo deus versatur in templo: quia receptus est a Symeone in templo: vel versatur in templo. id est vtero beate marie virginis.

Procedens de thalamo suo pudoris aula regia gemine
gygas substantie alacris ut curtat viam.

¶ Construe. Christus procedens. id est veniens de thalamo suo. id est de vtero matris: quia ipsa maria fuit ei lectus castitatis scilicet de regis aula pudoris. id est de palatio regali: et supple existens gygas gemine substantie scz diuinitatis et humane

Secundū vsum Saram. Jo. b.

nitatis: quia christus est deus et homo. Et dicitur gygas eo q̄ inseparabiliter et ir-
renocabiliter ad vitam huius mudi nobis occurrit. Unde ps. Exultavit vt gygas
et vt alacris. id est veloc. currat vram. id est transeat de hoc mundo ad patrem.
Dicitur etiam hic alacer. scz Teren. etiā alacris de masculo dixit.

**Egressus eius a patre regressus eius ad patrem: ex-
cursus vsq; ad inferos recursus ad sedem dei.**

¶ Construe. Egressus eius a patre. supple fuit quando descendit in virginis vter-
um: regressus eius ad patrem quando rediit in celum. Unde. A summo celo. et
et egressio eius vsq; ad summū eius. Unde euangelista. Ego veni a patre in mun-
dū iterū relinquo mundū et vado ad patrē excursus vsq; ad inferos. id est descen-
dit ad inferna. recursus ad sedem dei. id est ascendit ad dexteram dei patris.

**Equalis eterno patri carnis tropheo accingere: infir-
ma nostri corporis virtute firmans perpetim.**

¶ Construe. Et tu christe. scilicet equalis eterno patri secundū diuinitatē accinge-
re tropheo. i. victoria carnis: quia per carnem triumphauit dyabolus. et sup. tu
christe formans. id est roborans/perpetim. id est perpetue/virtute. id est cum vir-
tute infirma corporis. i. vitia et fragilitates nostri corporis.

**Presepe iam fulget tuum lumenq; nox spirat nouū:
quod nulla vox interpollet fideq; iugi luceat.**

¶ Construe. Vere procedis de thalamo o tu christe: quia presepe tuum. id est ec-
clesia sancta. iam fulget. id est splendet (supple virtutibus) et nox spirat. id est emit-
tit. nouum lumen. id est filiū natū sine peccato: quod scilicet lumē. nulla nox. id est
nulla obscuritas hereticorum (quia plures heretici dicunt deum non accepisse car-
nem humanam) interpollet. id est obscuret. et luceat scilicet lumen tuum/iugi fide
id est assidua virtute.

**Saluator mundi dñe qui nos saluasti hodie. in
hac nocte nos protege et salua omni tempore.**

¶ Construe. O domine tu dico saluator. id est redemptor mundi qui saluasti nos
hodie. protege. id est defende nos scilicet homines in hac nocte: et scilicet tu salua
nos omni tempore. id est semper. Dicitur autem in completorio.

**Adesto nūc propitius et parce supplicantibus: tu des-
le nostra crimina tu tenebras illumina.**

¶ Construe. Tu dñe adesto. i. presens sis: propitius. i. mitis vel clemens/et tu par-
ce. id est indulge. supplicantibus. id est rogantibus. et dele. i. absterge vel remoue
nostra crimina supple et illumina. id est clarifica. tenebras scilicet nostras.

**Ne mentem somnus opprimat nec hostis nos surri-
piat: nec vllis caro petimus cōmaculetur sordibus.**

¶ Construe. Nos petim⁹ ne somn⁹ opprimat. i. destruat mētem supple nostrā: nec
hostis. i. dyabolus surripiat nos supple et petimus. i. desideramus. nec pro ne. ne
caro cōmaculetur. i. videat vllis sordibus. i. aliquibus peccatis sine vitis.

**Te reformator sensuum votis precamur cordium: vt
puri castis mentibus surgamus a cubilibus.**

¶ Construe. O iesu reformator sensuum nos precamur. i. rogamus te scz reforma-
toem sensuū: votis. i. desiderijs. cordiū. i. cogitationib; vt scz nos puri. i. sinceri vt
innoculati. surgam⁹ a cubilibus. castis mentibus. id est cū castis cogitationibus

Expolitio hymnorum

A Solis ortu cardine ad usque terre limite: christum
canamus principem natum maria virgine.

¶ Istud metrum est idem quod in superiori. In hoc hymno agitur de incarnatione dei et de nativitate eius. quod scilicet puerpera enixa est illi qui universa ex nihilo creavit et non abhorruit iacere in presepio. Et continuatur iste hymnus cum superiori. Dicit enim quod celum/terra/et mare: et omnia que in eis sunt canunt deo: quia ab ortu solis usque ad occidentem universus mundus laudat deum. Vel aliter dicitur quod eius presepio iam fulget nouo lumine: et ideo canamus natum de maria virgine: et hoc est quod dicit. ¶ Construe. Nos christiani canamus. id est laudamus: a cardine ortus solis. id est ab origine mundi: vel a cardine ortus solis. id est ab oriente mundi usque ad limitem terre. id est ad occidentem christum principem. id est regem. natum. id est genitum maria virgine. id est ex utero marie virginis. ¶ Seruauit autem ordine litterarum etiam in sequenti: sed confusus est postea.

**Beatus auctor seculi seruile corpus induit: ut carne
carne liberans ne perderet quos condidit.**

¶ Construe. Beatus auctor bene dico quod debemus deum laudare. quia beatus auctor. id est factor/ seculi. id est mundi. induit. id est assumpsit. seruile corpus. id est humanam carnem. ut ipse liberans carnem. id est nostram humanitatem. carne. id est sua. ne propter ut non perderet. id est homines illos quos condidit. id est creauit.

**Caste parentis viscera celestis intrat gratia: veter pu
elle baiulat secreta que non nouerat.**

¶ Construe. Caste parentis viscera. Et vere induit seruile corpus: quia celestis gratia. scilicet christus intrat viscera. id est uterum caste parentis. scilicet virginis marie: et sic venter. id est uterius puelle. scilicet marie. baiulat. id est portat secreta scilicet celestia. que scilicet secreta non nouerat. scilicet ante conceptionem. Vel que quanta perfecte nosse non poterat.

**Domus pudici pectoris templum repente fit dei: in
tacta nesciens virum verbo concepit filium.**

¶ Et vere baiulat secreta que non nouerat. Ideo construe sic. Domus. id est domus pudici pectoris. id est puri cordis. scilicet marie. fit. id est efficitur. repente. id est cito templum dei. id est hospitium domus dico intacta. id est incorrupta nesciens virum per carnis commixtionem concepit filium scilicet christum. verbo. id est per verbum quo ipse dixerat ad gabrielem dicens. (Ecce ancilla domini fiat mihi secundum verbum tuum) vel verbo. id est per verbum quod dixit gabriel ad ipsam. Unde dicitur. Ecce concipies et paries filium.

**Enixa est puerpera quem gabriel predixerat: quem ma
tris alio gestiens clausus iohannes senserat.**

¶ Dico quod concepit verbo vere: quia puerpera. id est maria pariens puerum enixa est. id est peperit filium quem filium gabriel ille archangelus predixerat nasciturum: et quem iohannes baptista. clausus. id est inclusus alio. id est in utero matris sue elizabeth senserat id est cognouerat. gestiens. id est gaudens: et pietetia exultans.

**Feno iacere pertulit presepe non abhorruit: paruus
lacte passus est per quem nec ales esurit.**

¶ Construe. Et postquam christus natus est ex virgine maria. pertulit. id est passus est. iacere id est quiescere feno. id est in feno. et non abhorruit. id est non refutauit. presepe. id est stabulum et supple christus passus est. id est nutritus paruus lacte virginis marie. per quem supple christum: nec pro non/et ales. id est nutrit scilicet maria a qua christus nutriebatur non esurit. id est non passa est fame: quia matres lactantes pueros magis esuriunt et frumentum

alio holus: sed maria xpm lactabat et xps ipsam regebat/ideo non plus situit
nec esuruit. Melior intellectus est vt per alitem aut intelligamus: quia dñā vir-
ginē vt filius situisse et esurisse sepe notū est. verū vult dicere qd qui volucres celi
pascit vt dicitur Mathei. vi. et Luce. xi. Et qui dat iumentis escam ipsorum et pul-
lis cornu osu inuocantib⁹ est. vt dicit in psal. cxvi. hic est qui oia animantia nutrit vo-
luit virginali lacte cōtent⁹ esse. Et intelligā libentius de pullo cornu osu: qd cornu di-
cuntur nidū negligere: sed industria nature illic reliquit vermes vñ pulli nutriti
qd aut sit ex prudentia dei. Unde iob. xxxviii. Quis preparat cornu escā suam qñ
pulli eius clamant ad dñm vagiētes eo qd nō habēt cibos. q. d. non aliis nisi deus.
Dic ergo per quē nec alio. i. ne alio quidā. s. cornu esurit. i. esurire nimis patitur.

**Gaudet chorus celestiu et angeli canūt deo: palamq;
fit pastozibus pastoz creator omnium.**

¶ Construe. Et qd xps natus est/chorus. i. societas celestiu spirituu gaudet. i. letat⁹
et angeli. i. throni et dhationes principatus et potestates: et sic de ceteris canunt
.i. cantāt deo. s. glorioso. qd p et/et pastoz creator oim. s. rerū sit palā. i. manifestat⁹
pastozibus iuxta turrīm Abnam: ad quē locum pastozes sicut et modo pro cōsue-
tudine habebāt vigilare super greges suos: et erat ibi planities terre apta pasto-
ribus illius regionis ad seruandū ibi vigilias noctis super greges eorum.

Nolite herodes impie christum venire quid ti-
mes: nō eripit mortalia qui regna dat celestia.

¶ Materia huius hymni est cōdamatio quā facim⁹ cōtra herodē qui audita xpi
natiuitate amittere regnū timuit: ideo multos pueros interfecit estimās se etiā
xpm interficere. ¶ Intentio auctoris est tractare de tribus miraculis magnis q
in die epyphanie facta sunt. Primo de triū magorū apparitione per stellam. De
aque in vinum transmutatione. Et de xpi baptismo in iordane. Et etiā de pueris
per herodem interfectis. ¶ Nota qd hymn⁹ iste cōtinuat superiorū ita quia dixi qd
xps natus est et passus est facere feno. vnde herodes de natiuitate eius turbatus
occidit multos pueros/ timens ne regnū suum amitteret: sed stulte fecit: quia ille
qui est rex regū et dñs dominatū nō venit vt regnum ei auferret: sed vt totū mū-
dum tantis criminibus inuolutum a peccatis liberaret. ideo dicit. ¶ Construe. O
impie hostis herodes quid. i. cur times xpm venire: quis ipse non eripit mortalia
regna: qui dat celestia regna.

**Ibant magi quā viderant stellam sequentes preuiā:
lumen requirunt lumine deum fatentur munere.**

¶ Construe. Magi. id est reges ibant questū christum et adorare eū sequentes
stellam preuiā. i. precedentem quā viderant et requirūt lumen scz xpm lumine cō-
stella et fatentur deum munere. scz auro/ thure/ et myrrha.

**Lauacra puri gurgitis celestis agnus attulit: peccas-
ta que non detulit nos abluendo sustulit.**

¶ Construe. Celestis agnus. i. xps/ attulit. i. sustulit/ lauacra. i. baptismū puri gur-
gitis/ scz iordanis/ et sustulit. i. abstulit a nobis abluendo nos per baptismū pctā.
id est crimina: que peccata non detulit. i. secum non portauit/ quia ipse mūd⁹ erat
ab omni peccato tam actuali qd originali.

**Nouum genus potētie aque rubescūt hydrie: vinūq;
iussa fundere mutauit bnda originem.**

¶ Con. Nouū gen⁹. i. manditū opus potētie. s. miraculosū: qd aque infuse hydrie
rubescūt. i. rube sūt/ qd p et/ vnda. i. aqua infusa hydrie/ iussa. i. pcepta/ fūdere. i.
effundere vinū mutauit originē. i. naturā suā: qd ad verbū dñi aqua facta est vinū

Expositio hymnorum.

**A patre unigenitus ad nos venit per virginē: baptis-
ma cruce consecrans cunctos fideles generans.**

¶ Construe. Unigenitus supple filius. i. xps/venit. i. descendit a patre supple in di-
uinis ad nos supple homines per virginem supple mariam/christus dico conse-
crans baptisma cruce generans cunctos fideles. i. christianos.

**De celo cellus produit accepit formam hominis factu-
ram morte redimens gaudia vite largiens.**

¶ Construe. Xps dico cellus. i. altus vel potens/produit. i. venit de celo. Xps dico
accepit. i. induit/formam. i. similitudinē hominis. Xps dico redimens facturam scz
suam. i. hominē morte. i. per mortem. Xps dico largiens. id est dāns gaudia vite:
supple eterne.

**Hoc te redemptor quesumus illabere propitius clarior
nostris sensibus lumen prebe fidelibus.**

¶ Construe. O redemptor. i. saluator/nos quesumus. id est rogamus te hoc id est
propter hoc illabere propitius: qd pro et/et prebe. id est concede vel da nostris si-
deibus mentibus clarum lumen.

**Hane nobiscum domine noctem obscuram remoue:
omne delictum ablue piā medelam tribue.**

¶ Construe. O domine. i. xpe mane nobiscum / et o dñe remoue obscurā noctem:
et o domine ablue. id est munda/omne delictum. i. omne peccatum siue vitium/et
supple o domine tribue. id est concede vel da/piā medelam. i. piū remedium
contra peccata.

**Quem iam venisse nouimus redire item credimus:
sceptrum tuum inclitum tuo defende clipeo. Gloria.**

¶ Construe. Quem scilz dñm/nos nouimus. i. cognouimus/venisse. i. qd venit item
nos credimus supple cum redire. scz in die iudicij tu dñe defende tuum inclitū sce-
ptrum. i. tuum gloriosum regnum christi fidelium/tuo clipeo. id est tua cruce.

¶ Scribitur autem scēptum non ceptrum. vt greci dicunt.

Deus creator oim poliū rector bestiē diem
decozo lumine noctem soporis gratia.

**¶ Materia huius hymni est deprecatio ad deum: vt per diem et noctem sim⁹ ob
illo adiuti et defensi a noxā. Tres versus pñm sibi coherent: et ita commode le-
gentur simul. Primus versus exordij sumit a qualitatibus diei et noctis hoc mo-
do. ¶ Con. O deus creator oimū rerum: qd pro et/et rector poli. i. celi/vestiēns. i.
exornans diem scilicet artificialem decozo lumine. id est claro sole/et vestiēns no-
ctem. id est tempus nocturnum gratia soporis. id est quiete dormitionis: et hoc in
finem qui sequitur.**

**Artus solutos vt quies reddat laboris blui mentesq;
fessas fassus alleuet luctusq; soluat anxios.**

fessas

¶ Construe. Ut. i. qd. i. reges nocturna reddat. i. restituat vsui. i. exercitio laboris
artus solutos. i. membra dissoluta et neruata p motus diurnos: qd p et/et alleuet. i. re-
cte et mētes fessas. i. alios fatigatos p diē: qd p et/et soluat. i. tollat anxios luct⁹. i. an-
gustias tristitias mētis (quasi diceret/Id hoc vestiē de noctē grā soporis: vt ois
lia fessas p labores diurnos itruat et extrahat p requiē nocturnā relinquant ang-
stias qd ois et tristitiam diē occurrentes p equā requiē deponant ac obliuiscant⁹

Secundū bñm Sacrum. fo. bñ.

Grates peracto iam die et noctis exortu preces votis reos vt adiuues hymnu m canentes soluimus.

¶ Hic perficitur sententia versuum precedentis. Et sit gratiarum exhibitio cum oratione in hunc modum. **Construe.** O deus creator olim &c. nos canentes hymnu m/hoc est canentiū laudes soluimus. i. reddimus tibi. votis. id est desideris reos grates. id est gratias. die peracto. id est finem producto. iam. id est nūc. hoc est feliciter diem presentem transuimus (& supple soluimus) preces votis scilicet omnibus. in exortu. id est in principio aduentus noctis. vt adiuues. id est auxiliū des nos reos. id est criminosos homines. Et breuiter vtrūta custodias nos nocte futura sicut fecisti de quo gratias dicimus die preterita.

Te cordis ima concināt/te vox canora cōcrepet:te diligat castus amor/te mens adoꝝet sobria.

¶ Construe. Te ergo ima. i. intima cordis. concinant. id est laudent te. scilicet deum. et canora vox. id est dulciter canens. concrepet te. id est concrepando laudet et amor castus. id est pudicus diligat te. et sobria mens. id est sobrie viuens: adoret te (quasi diceret). Ita adiuues o deus nos reos et calificados serues omni tempore vt ex totis viribus te laudare et honorare possumus: et est modus excellentis laudis deo exhibende ordinatus in finem qui sequitur.

Vt cū profunda clauserit diem caligo noctium: fides tenebras nesciat et nox fidei luceat.

¶ Construe. Ut cum. id est quando. profunda caligo. id est densa obscuritas: noctium clauserit. id est finierit diem nostrum extremum: fides nostra nesciat tenebras. id est hereses seu peccata quibus obscuretur. & nox luceat fidei: ita noctis tēpore virtus fidei in nobis semper eluceat.

Dormire mentem ne sinas dormire culpa nouerit: castos fides refrigeret somni vaporē temperet.

¶ Construe. Et ob hoc. O deus: ne sinas. id est non permittas. mentem. id est cor nostrum. dormire. id est sopori intendere q̄ tuum seruitum per hoc deficiat et negligatur. sed culpa. id est peccandi pronitas seu inclinatio. nouerit dormire. id est quiescere. fides refrigeret. id est frigidus faciat. castos scilicet nos pudicos sic q̄ exiguat in nobis calores passionis noxiarū & temperet. id est mitiget. vaporē id est dulcedinem et delectationem somni. ne indispositi stamus ad te laudandum omni tempore.

Exuta sensu lubrico te cordis alta somniēt: ne hostis inuidi dolo pavor quietos suscitet.

¶ Hic declaratur latine versus precedens sic. **¶** Construe. Alta. i. eleuatiōes cogitandi cordis. i. nostri exuta. i. deuotata lubrico sensu. i. immundo conceptu somniēt te. i. habeant te pro materia somniandi: ne pavor. i. metus vel fragilitas humani corporis suscitet. i. exurge faciat: quietos. i. pacificos. sup. animo nostro dolo. id est per dolum mundi hostis. i. dyaboli qui inuidet semp paci et tranquillitati animi nostri et laborat suggestionibus suis nos instigare ad prauos actus.

Christum rogemus et patrem christi pariterq; sp̄ritum: bñū potens per omnia foue precantes trinitas.

¶ Hic est oratio ad sanctā trinitatem. **Construe.** Nos rogemus xpm. i. filium dei. et patrem. i. in diuinis. et sp̄ritum xpi: patrem. i. hoc modo. O trinitas. i. existens pater. i. yag essentis potens per oia in celo et in terra &c. foue. i. nutri tuus & suscipe

Expositio hymnorum

de precantes. id est nos rogantes. Amen.

**Primo dierum omnium quo mundus extat conditus vel
quo resurgens conditor nos morte vita liberet.**

¶ Materia huius hymni est commendatio dominici diei: et commendat eum per partes. he sunt partes quod mundus conditus fuit tali die quo christus resurrexit. et per hanc commendationem beatus Gregorius vult monere nos ad honorem dominice diei de lecto mane surgere. **¶ Dominicus** vero dies merito et cum discretione omnium dierum primus dicitur: quia dicitur primus respectu omnium creaturarum. Tertius etiam dicitur respectu resurrectionis dominice: quia christus tertia die resurrexit. Octavus etiam dicitur respectu octavi diei: quia in octava die omnes resurgere debemus ad eternam vitam. Et ideo queramus in dominico die quo christus resurrexit vel in die iudicii qui dicitur sacratus: quia tunc bona bonis et mala malis reddentur. **¶ Descendendo** ergo ad litteram dico dominicam diem maiorem esse omnibus alijs diebus: quia tunc mundus fuit conditus. Et christus resurrexit eodem die. ergo habet primatum super omnes alios dies: ergo maior est alijs diebus per locum a partibus enumerationis vel a positione antecedentia.

¶ Construe. O fratres omnes resurgamus in primo die dierum omnium. id est in dominico die. otius. id est citius quam in alijs temporibus: quo scilicet dominico die. mundus extat conditus. id est factus vel pro et quo die conditor. id est creator omnium creaturarum resurgens a morte nos liberavit ab inferno vel a potestate dyaboli. Ocius est adverbium comparativum carens positivo latine: sed grece dicitur okys velox unde fugi potest ociter.

**Pulsis procul torporibus surgamus omnes ocius et
nocte queramus primum sicut prophetam novimus.**

¶ Construe. Surgamus dico a nostris torporibus. id est peccatis et vitijs: et non solum modo surgamus: sed queramus per observationem mandatorum patrum. id est deum in hac nocte sicut novimus prophetam david deus quesivisse sicut ipse ait. Media nocte surgebam ad consistendum nocti mee. Et iterum dicit idem. Lauabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo. Unde in omelia beati Gregorius legit de quodam viro qui postquam aliquantulum soporis corpori suo dedisset. extra mediam noctem surgebat et vigilans perorabat quantum diu hoc fecit donec facta est vox de celo a domino dicens. Peccatum dimissum est: surge et noli ammodo peccare.

**Nostras preces ut audiat suamque dexteram porrigat:
et expiatis sordibus reddat polorum sedibus.**

¶ Construe. (Surgamus inquam) et queramus primum. scilicet deum. ut audiat nostras preces. id est orationes (pro vitandis vitijs et pro acquirendis virtutibus) et porrigat. id est donet suam dexteram. id est suum auxilium. supple nobis. et expiatis. id est absolutis et purgatis a vitijs vel sordibus vitiorum reddat. id est concedat sedibus polorum. id est celorum et angelorum. id est ponat nos in regno celorum.

**Ut quique sacratissimo huius diei tempore horis quietis
psallimus donis quietis muneret.**

¶ Construe. Reddat mihi vos polorum sedibus ut numeret. id est appremiat nos beatis donis. id est donis celestibus. quique. id est quicumque psallimus. id est cantamus. scilicet domino nostro. quietis horis. id est horis noctis. in tempore sacratissimo. id est sacratissimo (quo christus resurrexit huius diei. scilicet dominice. vel muneret in sacris repositis. id est in die iudicii. Qui dies ideo dicitur sacratus. quia tunc bona bonis et mala malis reddentur et dabuntur) Sed quia superiora per nos habere nequimus: vertis se tunc ad christum. et movet nos quod deprecemur ipsum quatenus omnis libido et omnis macula removeatur a nobis.

**Jam nūc paterna claritas te postulamus affatim: ab
sit libido sordidans et omnis actus noxius.**

¶ Construe. Jam postulamus te nunc o paterna claritas / affatim. I. abundanter
vbi libido. id est luxuria: et mala concupiscentia: libido dico sordidans corpora no-
stra: et omnis actus noxius. id est nocuus: et omne opus malum: absit. I. longe sit
remotum: ne anima cum corpore sordescat.

**Ne feda sit vel lubrica nostri compago corporis: per
quod auerni ignibus ipsi crememur acrius.**

¶ Construe. Ideo te postulamus ne feda sit. I. sordibus plena vbi lubrica. I. labilis
ad luxuriam: compago nostri corporis. I. coniunctione anime et corporis (que tunc di-
citur feda qm caro preest virtuti: et ratio est pulchra qm predominatur corpori. vbi
deprecamur vt caro subeat menti (per qd. I. compaginem male vsam: crememur
anima et corpore. I. crememur acrius. id est valde acriter. ignibus. I. doloribus: et
cruciatibus auerni. id est inferni. Auernus dicitur ab a qd est sine et ver veris qd
est delectatio quasi sine vere. I. delectatione. Auernus aut est locus in inferno vbi
semper est ignis in quo impii cremabuntur: qui in hac vita in peccatis et vanitati-
bus mundi delicate vixerūt. **¶ Compago** dicitur in nō vt compages: sed rarissi-
me sunt obliqui a nō compago. Auerni dicitur qd sine anibus sit que super eum
locum campane italie volare nequibant ob gravitatem odoris Testis est seruius
ad illud. vi. eneid. facilis descensus auerni.

**Ob hoc redemptor quesumus vt probra nostra diluas:
bite perennis commoda nobis benigne conferas.**

¶ Construe. Et q: timemus vt ignibus crememur ideo **¶ redemptor** quesumus
id est cum desiderio querim? et rogamus ob hoc. I. propter hoc: vt diluas nostra
probra. I. peccata et mala que probat aiam et corpus: benigne conferas. I. conce-
das nobis commoda scz bona et vtilia perpetua: perennis vite. I. eterne glorie.

**Quo carnis actu exules effecti ipsi celibes: vt presto
lemur cernui melos canamus glorie.**

¶ Construe. Quo pro vt: exules nos peregrini a celesti patria actu. I. operatione car-
nis (quod admodū ipse qui est alienus a patria) vbi exul et peregrinus. I. longe remo-
tus a patria. Sic et nos debemus esse remoti ab actu carnis per bona opera: vt sic
cernui. I. humiles prestolemur. I. expectamus (unde. prestolet expecto: prestolet
querere dico) mereamur effecti celibes. I. celestes ad vitam eternā ducentes: vel
cernui indyti et oculos sursum tendentes ad domū canam? I. proferamus me-
los. id est dulcem cantum ore et corde glorie. I. ad honorem tue laudis. Bene enim
cantat qui a peccatis cessat etc.

**Presta patet piissime patriq: cōpar vnice: cum spiri-
tu paracyto regnes per omne seculum.**

¶ Construe. O piissimū qui mundasti nos a vitio: pater. I. o creator et auctor oim
rerum: et vnice. I. o pater filii dei vni: vnice dico compar. I. equalis secundū digni-
tatem patri omnipotenti (in pugillo celum et terram continenti) tu scz ipse regnans
(supple es) cum spiritu paracyto. I. consolatore: per omne seculū. I. ante omnia se-
cula presta. id est dona seu concede nobis ea que supra diximus scz vt a vitio ab-
stinendo in virtutibus perseverare valeamus. Amen. I. fiat.

**Terne rerū cōditor noctē diemq: qui regis: et
temporum das tempora vt alleues fastidium.**

Expositio Hymnorum.

¶ Materia huius hymni est commendatio vniuersi dei. Eterne. i. sine initio et fine. Et distinguit quod distat inter eternum. perpetuum. sempiternum. et temporale. Eternum est quod caret principio et fine: ut deus. Perpetuum habet principium cum tempore: et habet finem: ut mundus. Sempiternum est quod habet principium sub tempore nec habebit finem: ut anima. Temporale est quod incipit cum tempore: et etiam habet finem: ut corpus nostrum.

¶ Construe. Eterne rerum conditor. id est factor. qui regis. id est disponis et gubernas noctem: id est peccatorem vel dyabolum. et qui regis diem: id est deum vel iustum. et das tempora: id est diuersitatem. tempus: id est spacium huius vite ut alius fastidium: id est remouens laborem nostrum. Eterni sapientia fuit ut homines subleuaret fastidio temporis mira delectatione variatorum. Nam si semper nos esset homo deficeret et periret. Etiam si semper dies esset homo nimio laboris studio affectus periret deficeret. Et ideo dominus deus misericors est nostri et notis spacium conuenienter ponendo terminum: et temporibus tempora dedit conuenientiam. Et nota quod quem admodum: annus constituitur ex quatuor temporibus: scilicet ex vere/estate/autumno/et hyeme. ita homo ex quatuor elementis: scilicet ex aqua/terra/aere/et igne.

Precio diei iam sonat noctis profundus peragitur nocturna lux vianibus a nocte noctem segregans.

¶ Construe. Precio diei. i. iohannes baptista: vel precio diei. i. ipse iam sonat. id est nunciat: diei. i. ipse: precio dico gurgul noctis profunde. i. inferni. profundus nocturnus lux. i. iohannes qui ante lucem surrexit ut luceret hominibus qui erant in tenebris huius mundi vianibus. i. volentibus ire ad christum: segregans noctem a nocte. i. peccatum a peccatore: quia quos vult assumit: et quos vult in suo finit errore. Precio scilicet deus noster premium suis dilectis diei. i. patri. sonat. i. manifestat euangelicam predicationem per predicatorum suos. Ipse vero gurgul. i. cognoscens noctis profundum nocturnam lux lucet vianibus. i. presens ecclesia que lucet in huius mundi tenebris. Et vult deus omnes homines saluos fieri non segregans aliquam aliquam peccatricem agentem penitentiam de commisso peccato gratia sua.

Hoc excitatus lucifer soluit polū caligine hoc omnis errorum chorus viam nocendi deserit.

¶ Construe. Hoc excitatus lucifer. i. quo deo predicante vel iohanne lucifer. i. verus predicator: lucem diuine gratie ferens aliqui excitatus magis soluit. i. absoluit celum polū. i. etiam fidem ab omni nigredine vitiorum: et hoc omnis chorus errorum excitatus. i. maligni dyaboli deserit. i. dimittit viam nocendi. i. offendendi supple. i. existente peccator currit ad portum. i. ad deum deum nostrum ut ibi requiescat: vires bone operationis resumit: et peccatore canente omnis deceptio dyaboli vel errorum eius vel chorus. i. conuentus errorum. i. hereticorum deserit viam suam id est dimittit maledictam sententiam nocendi. id est faciendi aliqui nocendum seu impedimentum.

Hoc nauta vires colligit ponthios mitescunt freta hoc ipsa petra ecclesie canente culpam diluit.

¶ Sicut nauta premis dolore ex maris tempestate fatigatus tendit ad portum ut ibi recolligat vires aliquantulum requiescat: sic anima fatigata ex nimio labore et vitio et peccato tendit ad portum. i. ad christum per confessionem ut ibi requiescat et vires bone operationis colligat. ¶ Construe. Nauta. i. maris ductor colligit vires. i. virtutes hoc scilicet deo peccatore. i. ipse freta. i. ebullitiones vitiorum ponthios id est huius mundi mitescunt. i. mutescunt: et hoc scilicet per christum ipsa petra ecclesie. i. petrus qui est fundamentum ecclesie canendo. id est dicendo et penitendo culpam scilicet tunc negationis: quia ipse ter negauit deum.

Surgamus ergo strenue gallus iacentes excitati

et somnolentus increpat gallus negantes arguit.

¶ Construe. Et quis gallus. i. ipse vel predicator excitat. ad est euigilat nos ad bene agendum. surgamus. i. a peccatis strenue. i. festinanter. gallus excitat. i. admonet ad penitentiam. iacentes. i. in peccato permanentes. somnolentos. i. tardos in bonis operibus. increpat. i. redarguit: quis sicut ille qui dormit tardus est ad omne opus: sic anima in peccatis manens inanis efficitur. ideo arguit. i. reprehendit. negantes. i. nolentes surgere de peccatis.

Gallo canente spes redit egris salus refunditur: mucro latronis conditur fletuq; culpa reuertitur.

¶ Construe. Gallo canente. i. predatore predicante. spes redit. i. fiducia recuperandi redditur: et salus. i. vita eterna. refunditur. i. largitur per penitentiam. egris. i. peccatoribus mucro latronis conditur. i. insidie diaboli (que et mucro cedunt hominibus et cruciant animam eternaliter) et sic gallo canente fides reuertitur. i. renouatur. lapsis. i. peccatoribus.

¶ Legendum est fletuq; culpa vertitur. i. commutatur in veniam.

Iesu labentes respice et non videndo corripis: si respicis lapsi stabunt fletuq; culpa soluitur.

¶ Construe. (Et quis gallo canente spes redit) O iesu saluator mundi. respice. i. miserere. labentes scilicet in peccatis: et nos videndo. i. miserando. corripis. i. castigas: si respicis. i. miseris. lapsi. i. labentes in peccatis a peccatis per gratiam dei resurgent. peccata cadunt. i. delenter: quia pro fletu. culpa. i. peccatum soluitur. i. purgatur. fletu. i. gemitu lacrimarum.

Tu lux refulge sensibus mentisq; somnum discute: te nostra vox primum sonet et ore psallimus tibi

¶ Construe. (Et quis peccata cadunt si miseris. i. remittuntur ideo). O tu lux. i. o tu christe qui es lux mundi illuminans nostras mentes discute. i. remoue somnum mentis. id est peccatum vel torporem nostrum: et hoc ad honorem tuum scilicet ut nostra vox sonet. id est laudet te. i. nomen tuum o tpe primum. id est maxime. et psallimus. i. applaudimus ore scilicet voce: et corde: tibi scilicet. ad honorem et gloriam tuam.

¶ Ecce surgentes vigilemus omnes semper psalmis meditemur atq; viribus totis domino canamus dulciter hymnos.

¶ In hoc hymno nos hortando admonet beatus Gregorius ut ipse in hoc mundo laboramus et nocti. i. peccato subditi sumus cum omni studio per executionem et conservationem bonorum operum vigilare debeamus: quia si vigilia nostra soli deo intendendo fuerit quida ad aures omnipotentis dei precibus perveniet. ¶ Materis huius hymni est laudatio nominis dei et ipsius totis viribus decantare laudes in terro. Et causa figurata est ut nostram vitam emendando resurgamus a vitiis et adheramus virtutibus. ¶ Distinguamus ergo sic. O fratres nos omnes surgentes nocte. i. de peccato. vigilemus. i. devote perseveremus in laude dei: et hic semper et sine fine in psalmis. i. bonis operibus meditemur. i. cogitemus et perseveremus vigilando: et canamus. i. dicamus domino. i. saluatori nostro. dulciter. i. suaviter. hymnos. i. laudes: totis viribus. i. animo et corpore: vigilare enim debemus sine fine: quia nescimus quando dominus veniet: hinc mane/an sero/an media nocte. Nocte enim dicitur: quis de nocte venit dominus scilicet in nubibus. i. in velamine carnis: que fuit quasi nox quia incarnatus fuit in beatissima virgine maria: quia deitas latebat in carne: et ideo nocte. i. in hoc presenti vitio vigilare debemus et non in tota nocte dormire: quia nocte venit dominus. Unde

Expositio hymnorum.

in euangelio. Vigilate: quia nescitis diem neque horam: et ideo vigilemus in prosperis et etiam in diuersis non oremur: sed ingerit indefesse laboremus. Unde non qui in ceperit: sed qui perseverauerit usque in finem hic saluus erit. Inchoata enim virtus non prodest nisi in finem producat. ¶ Genus hoc carminis est sapphicum ab inventore eiusdem mensure qui sapphicus fuit: et vnde adonici. Item vocatur tetrastraphon. id est faciens in quarto versiculo reversionem ad primum genus carminis. Unde semper quattuor versiculi ponuntur simul: quorum tres primi dicuntur sapphici hexadecasyllabi. id est vnde decem syllabarum. Constat enim quinque pedibus. Trocheospondeos: dactylo/trocheo: et spondeo: sed in fine ultima syllaba est communis. Trocheus constat ex longa et breui. Spondens ex duabus longis. Et dactylus ex longa et duabus breuibus. Quartus versus qui dicitur adonius ab inventore constat ex dactylo et spondeo.

Ut pio regi pariter canentes cum suis sanctis mereamur aulam ingredi celi simul et beatam ducere vitam.

¶ Construe. Canamus hymnos ut nos canentes. id est laudes persoluentes pio regi scilicet christo pariter cum suis sanctis: mereamur ingredi aulam celi. id est regnum eterne beatitudinis: et ducere. id est habere simul vitam eternam: vel beatam. id est puram vel sanctam.

Prestat hoc nobis deitas beata patris ac nati pariterque sancti spiritus cuius reboat in omni gloria mundo. Amen.

¶ Dicitur quod debemus canere pio regi: ut mereamur celi ianuam ingredi. ¶ Construe. Et beata deitas. id est deus unus. scilicet pater et filius et spiritus sanctus: prestat. id est donet nobis omnibus: hoc. id est ea que supra orauimus: gloria id est laus cuius scilicet deitas. reboat. id est claret in omni mundo. id est vbiq. Unde dicitur. Quicquid sit per ipsum fabricationem sit scilicet domini per quem et in quos sunt omnia. Omnia enim illi solifamulantur. Celum et terram ego implebo dicit dominus. ¶ Rebo. id est resono.

Ecce iam noctis tenuat umbra lucis aurore rutilans choruscet viribus totis cogitemus omnes cunctipotentem.

¶ Materia huius hymni est miserratio christi: et continuatur hymno dicto supra sic quod surreximus nocte. id est de peccato canendo. Nox deponitur et ecce dies appropinquat: quia sicut ille surgit qui gallo canente in nocturnis horis iter disponit agere sic ille qui in nocte huius mundi ad celestia ire desiderat: gallo canente. id est predicatore predicante surgit et iter incipit per bonam operationem. ¶ Construe. Ecce vmbra. id est ignorantia vel obscuritas noctis. id est diaboli: iam tennatur. id est annichilatur aurore lucis. id est filio dei patris. rutilans. id est splendorem emittens. choruscet. id est splendet. ¶ Nota quod sicut aurore pellit noctem: sic christus deicit diabolum: quia christus est princeps nostre humanitatis: aurore. id est christus qui quasi aureum colorem habet. choruscet. id est splendet. ideo omnes cogitemus. id est deprecemur totis viribus. id est cum omnibus virtutibus anime et corporis cunctipotentem: quis omnia in manu sua sunt. ¶ Metrum est sicut in superiore.

Ut deus noster miseratus omnem pellat angozem tribuat salutem donet et nobis pietate patris regna positorum. Amen.

¶ Ut deus noster miseratus nostri. id est qui miserando nos redemit. pellat. id est remoueat omnem angorem. id est omne peccatum (et pellendo peccatum) tribuat salutem. id est vitam corporis et

anime (quia per dei gratia non proprijs meritis vita datur) donet ergo nobis pietate patris. id est misericordia ipsius regna celorum. id est celestem patriam.
¶ Non potest legi languorem: sed angorem. i. angustiam: ut versus docet.

Iam lucis orto sydere / deū precemur supplices:
ut in diurnis actibus / nos seruet a nocentibus.

¶ Materia huius hymni est deprecatio ad dominum: ut orto sydere. id est christo qui dignetur nos segregare a vitis peccatorum: et induendo virtutes repellat superbiam: et nos faciat humiles: et quia ymbra noctis. id est peccatum recessit a nobis. ideo lux vera. id est christus habitat in cordibus nostris. Vel sic. Sydere orto id est christo nato: qui refulsit in mundo sicut sol iusticie: et suo sanguine eripuit nos de tenebris et ymbra mortis. id est a peccato: et nos supplices. id est humiles precemur deum. id est valde oremus apud deum: ut in diurnis actibus. id est assidue bonis operibus. seruet nos a nocentibus. id est custodiat et protegat nos a peccatis et ab omnibus aduersis. ¶ Carmen est iambicum dimetrum aut tetrametrum. Jam a predominante pede: quia iambus potest in omnibus locis poni: sed ponitur frequenter in secundo et quarto: hoc est in locis paribus: in locis autem imparibus. id est primo et tertio potest poni spondeus. Iambicus constat ex breui et longa. Dimetrum dicitur: quia duas habet mensuras: numerantur enim duo pedes simul propter claritatem pedis: et possunt poni octo pedes simul: et dicitur tetrametrum.

Linguam refrenans tēperet / ne litis horroz insonet:
visum fouendo contegat / ne vanitates hauriat.

¶ Construe. (Dico ut nos seruet a nocentibus gratia christi). et refrenans. id est compescens linguam temperet eam: ne horroz litis. id est contentio vel seditio: solis insonet. id est interius in corde sonet: et contegat visum fouendo: et quare ne hauriat vanitates. id est ne videamus ea que non sunt videnda: et nō solum visus oculorum sit mundatus: sed etiam cor: ut pigri senes per gaudium vanitatis. id est delectationibus et concupiscentijs non gaudeamus. Unde ait dominus. Non mihi possunt viuere qui mortui non sunt mundo. Estimamus enim temere si deo et mundo volumus perfrui. Et alibi. Non est conuentio christi aduersus belial. Id est bolus et belial bene conueniunt: nec in vase demorantur. Et ait dominus in euangelio. Nemo potest duobus dominis seruire. scilicet deo et mammonē. id est petunie male acquisite ac diuitijs. ¶ Nota qd inter amorem dei et huius mundi hec est differentia: quia amor huius mundi in principio dulcis esse videtur: sed finem habet amarum. Amor dei ab amaritudine incipit: sed ultimo eius amor dulcedine plenus est. hec salutaris mansio scilicet dei. hec enim sunt tabernacula iustorum in quibus vox leticie et exultationis sonat semper vbi beati habitabunt scilicet in loco cuius decorem propheta concupuit cuius habitationem optauit: cuius desiderium flagrant.

Sint pura cordis intima / absistat & recordia: carnis terat
superbiam / cibi potusq; parcitas.

¶ Construe. Intima cordis sint pura. id est munda a mala cogitatione et recordia id est stultitia (que facit hominē recordem esse) absistat. id est absit a nobis procul. qd pio et parcitas. id est abstinentia vel sobrietas cibi et potus. terat. id est depulmat superbiam carnis. id est peccatum et stimulos eius: quia nūll habeamus paritatem cibi et potus omnia supradicta in contrarium nobis enenient: nec poterimus refrenare linguam nostram: nec nostra intima erunt pura sed sordida: et erroris ea sociabimur et sic per cetera non saluabimur.

Ut cum dies abcesserit noctemq; sores reduxerit muni
di per abstinentiam ipsi canamus gloriā.

Expositio hymnoz

Construe. Ut cū dies abscesserit. id est christus recesserit a nobis per mala opera nostra: q̄ pro et sois. id est diuina dispensatio reduxerit noctem. id est mortem. Vel sū aliquos sol per suam absentiam reduxerit noctem. id est peccatum: q̄ dies nihil aliud est q̄ illuminatio solis per aerem: vel aer a sole percussus noctē inquit. id est peccatum nos per abstinentiam vitiorum mundi. id est presentis seculi purificati. canamus gloriam scilicet sempiternum ipsi supple christo: et quia nox recessit et dies venit: referamus gloriam deo: et hoc de iure.

Deo patri sit gloria/eiusq̄ soli filio: cum spiritu paraclyto/et nunc et imperpetuum.

Referamus gloriam deo: et hoc de iure dico: q̄ tot et tanta contulit nobis: q̄ morte sua liberauit nos: et ad vitium nos in filios adoptauit. **C**onstrue. Gloria. i. laus sit deo patri: q̄ pro et/et soli filio eius scilicet iesu christo. hoc cum spiritu paraclyto. id est cōsolatore. Spiritus sanctus enim consolator dicitur. id est aduocatus primus ideo: quia discipulorū corda que fuerant mesta de morte christi reddidit consolatione: et nunc. id est in presenti: et imperpetuum. id est sine fine. Amen.

Nunc scet nobis spūs/bnū patri cū filio: dignas
re promptus ingeri/nostro profusus pectori

Materia huius hymni est deprecatio spiritus sancti vt dignetur in pectore nostro descendere quam sc̄ deprecationē faciamus in hora tertia. In hora enim tertia peccauit Adam prothoplaustus in paradyso: propter quod peccatū electus est. Ideo facimus hanc orationem vt sicut ab Adam per suggestionem diaboli separatus est: ita per eius correctionem nostro pectori ingeri dignetur: vt sicut inflatus manit apostolos de spiritu sancto in hora tertia: sic dignetur etiam ingeri in cordibus nostris vel infundi vt mereamur verum deum laudare: et hoc est quod dicit.

Construe. O tu sancte spiritus. sc̄ existēs vnū. i. idem essentia patri scilicet deo cū filio. i. iesu christo dignare promptus. id est paratus vel benignus. ingeri. id est infundi vel immitti in nobis sup. hominibus. nunc et in presenti tempore: et hoc de eo supple in sancte spiritus existēs profusus. nostro pectori. i. vt infundas nobis spiritum sanctum: vt simus repleti spiritu sancto: vt consequamur remissionem peccatorum. per eum qui est vnus cum patre et filio in essentia vel in potestate. Quis enim dicitur per quandā essentia trium personarū. vnū enim pertinet ad substantiam et non ad personā: et hoc est quod dicitur. Vnū patri cum filio.

Os lingua mens sensus vigor/ confessionem personet
flamme scat igne caritas accendat ardoz proximos.

Os et lingua pertinent ad corpus: mens vero ad animam: et sensus ad virtutes pertinet. Existit eodē modo spūs sc̄s pertinet ad virtutes sc̄s patrē et filiū: quia pro credit ab vtroq̄: et tñ non sunt tres dī: sed vnus est deus sū Athanasii in symbolo.

Et nota q̄ in sole tria sunt. s. sphaera/claritas et calor ipsius. Sicut enī sphaera solis naturaliter splendēs est et calens sic flammā pater naturaliter sapiens et amans est. Et sicut sphaera solis et splendor et calor non sunt tres soles: sed vnus sol. sic flammā pater et sapientia et amor eius non sunt tres dī: sed vnus deus. In sphaera solis ignea patrem intelligere debemus: in splendore filii/ in calore spiritum sanctū.

Construe. Os lingua. id est corpus: et mens. id est anima. sensus. id est virtutes. scilicet tam corpus q̄ anima. vigor. id est virtus. personet. id est credat vel confiteatur confessionem. id est trinitatem scilicet patrem et filium et spiritum sanctum (esse vnū deum) amor/ dei et proximi flamme scat. id est ardeat in nobis igne. id est spiritus sancto ardoz sue caritatis accendat. id est flammēt spirituali amore proximos. id est amorem dei desiderantes.

Rector potens verax de⁹ qui tēperas rectū bices
splendore mane instruis et ignibus meridies.

Secundū bsum Darum Jo. xi.

Ex materia huius hymni sumitur contra qualitates aeris. et hoc scilicet q̄ motus calor solet esse aliquando in meridie. Et quādoq̄ solet nocere corpori. Unde deum rogare debemus vt in nobis extinguat flammās vitiorum nostrorum et tribuat nobis suam charitatem in cordibus nostris: et non solum in hora tertia sed rogare debemus: sed etiam in sexta hora in qua Adam electus fuit de paradyso per superbiam suam. vt vnde per transgressionem fuit electus: illuc redeam⁹ per bonam operationem christo annuente: qui eadem hora in cruce positus fuit mortem pro nobis passus. Et hoc innuit Gregorius cum dicit. ¶ Construe. O rector. id est o deus qui regis omnia potens. id est qui potes omnia facere que velis: q̄ manus tua. id est potentia: quia in ea omnis potestas et fortitudo verax de⁹ qui nūq̄ mentiris: quia tu ipse es veritas et verax es in verbis et promissis tuis que nunq̄ fallunt. qui temperas. id est moderas. vices. id est vicissitudines rerum. et tu instruis. id est tu decoras. mane. id est homines incipientes bona opera facere splendor solis. id est lumine christi qui es verus sol iusticie. et instruis meridiem. id est homines qui in bonis operibus perseverant. ignibus. id est claritate inflammati.

Extingue flammās litium aufer calorem noxiū: confer salutem corporum betamq̄ pacem cordium.

¶ Construe. Extingue. id est remoue. flammās. id est colores et estuaciones litis id est mandatum tēpationis. Vel extingue flammās. id est mortifica in nobis ardores litium. id est libidinis et concupiscentie. Vel litium. id est odiorum et discoriarum aufer calorem noxiū. id est remoue in nobis amorem et appetitū noxiarum rerum. quia tu bonus calor existens et sol vite eterne confer. id est dona nobis salutem corporum. q̄ pro et confer veram pacem. id est securam tranquillitatem cordium. id est animarum.

Et cum deus tenax vigor / immotus in te per-
manens: lucis diurna tempora successibus de-
terminans.

Ex materia huius hymni est q̄ non solum in hora sexta deprecandus et laudand⁹ est deus: sed etiam in nona hora in qua christus postq̄ animam suam patri commendauerat spiritum emittens migravit de hoc mūdo: vt possumus transire de vitis ad virtutes et bonas operationes. ¶ Construe. O deus tenax / a teneo / me tenere. qui creando omnia tenes sub potestate tua et pietate / vigor. id est virtus rerum permanens in te immotus. id est non variabilis: quia nunq̄ in seipso mouet determinans. id est diuidens tempora lucis diurne. id est quotidiane. successibus id est quibuslibet distinctionibus.

Largire clarum vespere qua vita nūq̄ decidat: sed
premiū mortis sacre perennis instat gloria.

¶ Construe. (Et quia hoc facis.) Largire. id est concede clarum vespere. id est finē nostre vite et exitum quo. id est prout nostra vita nūq̄ decidat. id est nō cadat in aliquo graui peccato. sed perennis gloria scilicet illa q̄ est sine peccato scilicet premiū mortis sacre instat per remissionem peccatorum nostrorum.

Lucis creator optime: lucem dierum proferēs
primordiis lucis noue mundi parans origi-
nem.

Ex materia huius hymni est invocatio quam facit beatus Gregorius ad dñm vt sicut precepit mane iunctum vespere vocari dñm exaudiat preces nostras et cōmendet dñi officium per opus qd̄ in eo factū est et in eodē die fecit lucē que causat

Expositio hymnorum

diem. et idcirco dixit. fiat lux et facta est lux. ¶ Construe. O optime creator lucis. id est filius tui vel angelorum: proferens. id est tribuens: lucem. id est filium tuum diem. id est apostolorum tuorum qui dies vocatur (parans originem scilicet quod dixisti. fiat lux. id est initium noue lucis primordialis) mundi. i. apostoli (qui lux interpretatur) Unde dicitur. Vos estis lux in ista vita illustrantes omnia. Vos estis sal terre condientes motum temperantiam. Ipsi enim apostoli pastores sunt populorum omnia conseruantes.

Qui mane iunctum vesperi diem vocari precipis: tetrum cahos illabitur audi preces cum fletibus.

¶ Construe. Et quia tu precipis mane iunctum vesperi vocari diem. i. diem et noctem (qui est dies naturalis) Unde dicitur Gen. primo. factum est vespere et mane dies unus. Vel aliter. Tu qui precipis mane iunctum vesperi vocari diem. i. diem etiam iunctam carnem nostre (que obscura est) vesperi vocari diem. i. christum (qui est verus dies) tetrum cahos. i. nos et peccatum. et obscuritas vitiorum illabitur. id est cadit in nos. et ideo audi preces nostras. cum fletibus. id est cum desiderio lacrymarum.

Ne mens grauata crimine vite sit exul munere: dum nil perhenne cogitat seseq; culpis illigat.

Dico audi preces nostras et quare. Ne mens. i. anima nostra sit grauata. i. ponderata crimine. i. reatu vitiorum. sit exul. i. priuata munere. i. dono eterne beatitudinis vite. i. christi (qui est vera vita omnium hominum) dum nil perhenne cogitat. i. perpetuum. quod pro et et illigat. i. illoqueat sese culpis. i. peccatis.

Celorum pulset intinum vitale tollat premium: vite mus omne noxium purgemus omne pessimum.

¶ Ergo et nos debemus accipere christum vel eternam beatitudinem: et vt hoc fiat. ¶ Construe. Mens pulset. i. inquirat intinum celorum. i. christum vitale premium. i. eternam beatitudinem. ergo vitemus omne noxium. i. omne peccatum. quantum ad corpus: et purgemus. id est emendemus: omne pessimum. i. omne peccatum. quantum ad animam. ¶ Quia latine non dicitur omne pessimum. sed pessimum quicquid omne enim non iungitur superlatiuo. Ideo quidam legunt omne noxium et omnem pessimum.

Andrea pie sanctorum piissime obtine nostris erratibus veniam vt qui grauamur sarcina peccaminum subleua tuis intercessionibus.

¶ Construe. O andrea pie scilicet apostole christi mitissime sanctorum. id est mitis et benigne super omnes sanctos obtine. i. impetra: veniam. i. indulgentiam nostris erratibus. id est delictis sine peccatis vt pro et subleua. id est sursum leua. erigendo mentem nostram ad christum. tuis intercessionibus. id est orationibus quibus grauamur. id est depumimur. sarcina. id est pondere peccaminum. id est peccatorum seu vitiorum.

Thoma christi prelustrator lateris per illa sancta te rogamus vulnera que mundi cuncta diluerunt crimina nostros reatus terge tuis precibus.

¶ Construe. O sancte thoma apostole prelustrator. i. inquisitor: lateris. i. vulneris spiritus rogamus. i. precamur te. i. thoma per illa sancta vulnera que sex vulnera diluerunt. i. deposuerunt cuncta crimina mundi. i. mundani. terge. id est absterge

Secundū bsum Sacrum. fo. xij.

et munda nostra rectus. i. nostras culpas/tuis precibus. i. orationibus.

Jam bone pastor. &c. quere in aurea luce.

Mathia iuste duodeno solio residens forte: nos a cunctis sordib⁹ solue peccati noue lucis gaudiis quo perfruamur tuis sanctis precibus.

Construe. O mathia iuste apostole domini/ in residens. i. sedes/ forte. id est per sortem/ duodeno solio. id est duodecima sede apostolorum/ solue. id est absolue/ nos scilicet homines a cunctis sordibus. id est omnibus peccatis/ quo pro ut perfruamur tuis sanctis precibus. id est per tuas sanctas preces/ gaudiis. id est leticiis/ noue lucis. id est eterne vite.

Bartholomee celi sydus aureū/ millies supra celi iubar radiās: erige mentes nras celo turbidas egrasq⁹ nostras sana conscientias.

Construe. O bartholomee apostole aureum sydus. id est predicator/ fulgens per predicationem celi. i. celestis regionis/ tu radians. i. splendens millies supra iubar. i. claritatem celi/ erige. id est subleua/ nostras turbidas mentes. id est vitiosas/ seu veritas/ celo. id est ad celum et sana. id est munda/ nostras egras conscientias. id est infirmas per peccata.

Mathee sancte bino pollens munere/ sedulis iesu interpella questibus ut nos in mundi gubernet turbibus ne post eternus sorbeat interitus.

Construe. O sancte mathee/ in dico pollens. id est splendens bino munere. quia fusti apostolus et euangelista/ interpella. i. deprecare/ iesum. id est christum dominum nostrum/ sedulis. id est deuotis questibus. id est orationibus/ ut scilicet iesus gubernet. i. regat/ nos scilicet christianos/ in turbibus. id est uagationibus/ minus scilicet huius/ ne pro ut non eternus interitus. id est infernus/ sorbeat. i. stragulet nos/ post scilicet mortem.

Bina celestis aule luminaria iacobe/ necnon iohanes theologe poscite nobis veniam rogantibus quam benit gratis christus dare miseris.

Construe. O iacobe apostole dei/ necnon. i. nuper iohanes apostole theologe id est predicator/ uerbi dei/ vos dico bina luminaria. i. bina claritates celestis aule/ poscite. i. optando obtinete nobis rogantibus. i. deprecantibus/ veniam. i. indulgentiam peccatorum/ quā veniam christus uenit de celo in mundum dare gratis id est ex gratia miseris peccatoribus.

Beate symon et thadee inclyte cernite nostros gemit⁹ cum lachrymis quiq⁹ per lapsum meruim⁹ baratru/ per hos celozum mereamur aditum.

Construe. O beate symon apostole/ et o thadee inclyte. id est nobilis apostole/ cernite. id est considerate/ nostros gemitus. i. lamentationes cum lachrymis/ et pro et/ nos qui meruimus baratrum. id est infernum/ per lapsum. i. per peccatum/ nos mereamur. id est valeamus habere per uos scilicet apostolos/ aditum. id est introitum celorum.

Expositio hymnorum

Sancte dei preciose pthomartyr stephane qui in virtute charitatis circumfultus vndiq; dominum pro inimico exorasti populo.

¶ Construe. O sancte stephane preciose pthomartyr. id est primus martyr dei qui scilicet stephanus circumfultus vndiq; .i. in omni tempore. id est in corpore et anima virtute charitatis. id est diuini amoris/ tu exorasti. id est deprecatus fuisti dominum iesum christu pro populo inimico scilicet hominibus te lapidantibus dicens (domine ne statuas illis hoc peccatum).

Funde preces pro deuoto tibi nunc collegio vt tuo propitiatus interuentu dominus nos purgatos a peccatis iunget celi ciuibus.

¶ Construe. O tu stephane funde preces. i. orationes deo pro collegio. id est societate vel congregatione/ deuoto. i. simplici tibi scy stephane: nunc scilicet in isto tēpore seu mundo: vt pro q; dñs iesus christus propitiatus. id est misericordia motus: tuo interuentu. id est auxilio/ iunget. id est iungere velit/ vel associare nos scy purgatos. id est mundatos a peccatis. id est vitijs. ciuibus celi. id est spiritib; celestibus.

Et corona qua nitescis alim? sacri nominis nos qui tibi famulamur fac cōsortes fieri et expertes dire mortis in die iudicii.

¶ Construe. Et tu existens almus. id est sanctus fac nos scly homines deuotos tibi qui famulamur. id est seruimus cum deuotione/ fieri cōsortes. id est participes corone sacri nominis: qua scly corona nitescis. id est splēdes: et fac nos fieri expertes. id est non particeps/ dire. id est crudelis: mortis scilicet eterne/ in die iudicii. .i. in extremo iudicio.

Gloria et honor deo vsq; quo altissimo vna patri filio q; in clyto paraclyto cui laus est & potestas per eterna secula:

¶ Construe. Gloria et honor sint vsq; quo. id est vndiq; altissimo deo: vna pariter patri scilicet in diuinis/ q; pro et filio. .i. nato/ in clyto paraclyto. id est spiritu scto cui laus est et potestas per eterna secula id est eternaliter. Amen.

Quiste redemptor omnium ex patre patris vni ce solus ante principiu natus ineffabiliter.

¶ Construe. O quiste redemptor. id est saluator omnium/ o vnice. i. fili patri/ natus. id est proceden/ ex patre. id est a patre solus ineffabiliter/ ante principium. .i. sine principio: quia eternus.

Tu lumen tu splendor patris tu spes perennis omnium / intende quas fundunt preces tui per orbem famuli.

¶ Construe. Tu xpe es lumen mundi: et tu es splendor. id est gloria patris / et es perennis spes scly eterna omniū/ scly xpi fidelium: intende. id est exaudi/ preces. id est orationes quas tui famuli. id est deuoti/ fundunt. .i. emittūt vel orant/ per orbem.

hem. i. totum mundum.

**Memento salutis auctoꝝ qꝫ nostri quondam corporis
ex illibata virgine nascendo formam sumpleris.**

¶ Construe. O auctoꝝ. i. o factor salutis/memento. i. recordare: qꝫ pro quibz tu sum
pleris. id est assumpseris quondam. id est olim/formam. id est figuram: nostri cor-
poris scilicet humani: et hoc dico nascendo. id est procedendo: ex illibata. i. incorru-
pta virgine scilicet maria.

**Hoc pꝛesens testatur dies currens per anni circulum
qꝫ solus a sede patris mundi salus adueneris.**

¶ Construe. hic pꝛesens dies testatur. id est testimonium perhibet: dies dico cur-
rens. id est transcurrens: per circulum. id est revolutionem anni: qꝫ pro quibz tu so-
lus. id est cum nullo alio: adueneris. id est aduenisti a sede patris in diuinis/salus
mundi scilicet huius.

**Hunc celum terra hunc mare/hunc omne quod in eis
est auctoꝝem aduentus tui laudat exultans cantico.**

¶ Construe. Celum. id est spiritus celestis laudat hūc auctoꝝem: terra supple lau-
dat hunc. mare scilicet laudat hunc. omne quod est. id est existit in eis (celo ⁊ terra
et mari) laudat auctoꝝem: omne exultans. id est omne gaudens: cantico tui adue-
tus. id est tue laudis.

**Nos quoqꝫ qui sancto tuo redempti sumus sanguine
ob diem natalis tui hymnum nouum concinimus.**

¶ Construe. Quosqꝫ pro ⁊ et nos sumus redempti. i. liberati tuo sancto sanguine
concinimus. i. simul cantamus. nouum hymnum. i. nouum canticum laudis/ob di-
em. id est propter diem: tui natalis. i. tue natiuitatis.

S Domino relectis artubus / spꝛeto cubili surgas
mus: nobis pater canentibus / adesse te deposci-
mus.

¶ Materia huius hymni est qꝫ debemus surgere de lecto. id est de peccato: et de-
precari deum vt dimittat nobis peccata scilicet pꝛesentia/pꝛeterita et futura. fa-
ciendo inuocationē ad deum sic. ¶ Construe. O deus pater relectis artubus. id est
sensibus nostris repletis somno. id est mundana cogitatione surgamus spꝛeto cu-
bili. id est ipsa delectatione: quis postqꝫ fuerint membra nostra refocillata somno:
et reparata virtute debemus ad dei seruitium festinare: et tunc deus aderit no-
bis/deposcimus. id est deprecamur: adesse scilicet pꝛesentem nobis canentibus. i.
laudantibus.

**Te lingua pꝛimum concinat/te mentis ardoꝝ ambiat:
vt actuum sequentium/tu sancte sis exordium.**

¶ Construe. Et ideo non solum cor sed etiam lingua te deprecamur o domine
et hoc lingua nostra concinat. id est laudat te pꝛimum. id est maxime super omnia
ardoꝝ. id est amor mētis nostre ambiat. id est desiderat te ad quid vt tu sancte pꝛi-
ter sis exordium. id est principium nostrorum actuum sequentium: vt omnis no-
stra actio a te incipiat semper et per te finiatur.

**Cedant tenebre lumini/et nox diurno syderi: vt culpa
quam intulit/lucis labelscat munere.**

Expositio hymnoz

Construe. Tenebre. id est peccata cedant. id est locum dent syderi. id est christo et nox. id est sordes peccatorum supple cedat diurno syderi. scz christo: vt culpa. id est peccatum quam intulit nobis scilicet diabolus labescat. id est euanescat/mu- nere. id est gratia lucis. id est christi vel spiritus sancti facit repetitionem.

Melius est verius legatur vt culpa quam nox intulit q̄ quam nobis.

Precamur idem supplices noxas vt omnes amputes: et ore te canentium lauderis imperpetuum.

Construe. Nos supplices. id est humiles precamur idem. id est illud: vt amputes id est auferas omnes noxas. id est peccata: vt lauderis imperpetuum/ore canen- tium. id est laudantium te.

Splendor paterne glorie de luce lucē pferēs lux lucis et fons luminis dies diem illuminans.

Materia huius hymni est patris et filij et spiritus sancti credulitas: et q̄ tñ pa- ter sit in filio et filius in patre: et spiritus sanctus procedens ab vtroq̄. Et per istam credulitatem rogamus ipsum vt confirmet. id est concedat nobis gratiam: et vt sit nobis cibus et potus in celesti patria. **C**onstrue. O christe qui es splendor pater ne glorie. id est patris tui celestis (q̄ christus per patrem suū glorificatur) pferēs lucem. id est spiritum sanctum/de luce. id est de patre: vel proferens. id est manife- stans/lucem. id est te ipsum eternam lucem venientem in hunc mundum de luce paterna. O lux. id est fili. lucis. i. patris: et fons. id est origo luminis. scilicet spiri- tus sanctus: et scilicet tu es dies illuminans idem. id est illos quos predicatione apo- stolorum vis illuminari.

Verusq̄ sol illabere micās nitoze perpeti: iubarq̄ san- cti spiritus infunde nostris sensibus.

Construe. Et o tu christe qui es verus sol. illabere. id est descende/micās nito- ze. perpeti. id est perpetuo lumine virtutum: et infunde. id est immitte iubar. id est splendorem spiritus sancti nostris sensibus. id est mentibus: vt non solum vocemus te filium: sed patrem.

Votis vocemus te patrem patrem perennis glorie pa- trem potentis gratie culpam releget lubricam.

Construe. Et non solum dicimus te filium. sed votis vocemus. i. cognoscamus te patrem perennis glorie. i. perpetue/qua infinita erit. Et quia vocemus te vt pa- ter potentis glorie/releget. id est mittat in exilium/culpam lubricam. id est libidi- nem que facit cito labi de bono ad malum.

Alisci. Non dicimus te christe patrem: quia filius non est pater: itaq̄ legimus votis vocemus et patrem patrem. et vt sit patrem inq̄ parentis glorie: et ita bis poni debet accusatiū patrem: vt rithmus etiam docet. Releget autem nō est re- colligat: quia est prime coniugationis.

Informet actus strennuos dentem retundat inuidi: casus fecundet asperos donet gerendi gratiam.

Construe. Dixi vt innocem? vt pater informet. i. componat actus strennuos. i. honestos. i. bonas operationes: et retundat. i. frangat. dentē. i. fortitudinem/inui- di diaboli. Et quemadmodū aliquis mordet escam: ita diabolus mordet et sedū- cit christianos instigando eos ad mala opera: et fecundet. i. faciet prosperos casus nostros: asperos scilicet castigando nos sepius faciat fecundare xps donet nobis gratiam gerendi. id est patiendi eodē casus asperos.

Dentem gubernet et regat/castam fidei corpore: fis

des caloze ferueat/fraudes venena nesciat.

¶ Construe. Modo conuertit se ad fideles (quasi diceret) merito filius dei infundit nobis uerbum sancti spiritus: quia ille multum utilis est nobis: ut gubernet. id est regat et disponat. mentē. id est animam nostram eam castam conseruando et in fide catholica fidei corpore. scilicet sancte ecclesie: ut fides nostra ferueat. id est ardeat in calore scilicet charitatis vel amore spiritus sancti: et nesciat. i. ignoret. venena. id est hereses/fraudes. i. maligni spiritus.

¶ Christusq; nobis sit cibus/poculusq; noster sit fides: leti bibamus sobriam ebrietatem spiritus.

¶ Ut inens sit nescia fraudis. christus sit nobis cibus. id est predicatione dei: que satiat nos in charitate et dilectione proximi: ut cibus satiet corpus: et hac ita comestione. id est predicatione habeamus potum. id est fidem.

¶ Construe. fides est charitas predicationis: q; pro et xps sit cibus celestis: et fides scilicet catholica sit noster potus. leti. i. alacres vel huiusmodi bibamus sobriam ebrietatem scilicet inuersionem spiritus sancti ut nos seruet a peccato. Ebrietas enim spiritus est sobria. id est modesta et temperata: quia homines inflamat amore dei et reseruat a peccato: q; sicut ille qui ebrius est vino omnia tradit obliuioni: nec recordatur quicquam sic qui plenus est spiritu sancto vel gratia spiritus sancti omnia mundana obliuiscitur.

¶ Letus dies hic transeat pudor sit vt diluculum: fides velut meridies crepusculum mens nesciat.

¶ Construe. hic dies. id est presens vita letus transeat. id est exterminetur: quia letus dies scilicet christus veniet ad nos: et pudor. id est castitas seu verecundia sit vt diluculum. id est aurora luceat: fides sit velut meridies. id est ferueat amore spiritus sancti: quia meridies feruet et mens crepusculum nesciat. id est peccatum ignoret: quia crepusculum est inter diem et noctem.

¶ Amor cursus prouehit/auroa totus prodeat: in patre totus filius/et totus in verbo pater.

¶ Construe. Amor. id est pater. prouehit cursus. id est ducit filium suum ad ista inferiora. auroa prodeat. id est manifestet totus scilicet in substantia deitatis: quia filius in substantia deitatis totus est in patre: et pater totus est in verbo. id est filius: quia totus vnus est deus.

¶ Ascensus. Alij legunt Auroa cursus prouehat. Alij Amor recursus prouehat: vt sic amor. id est sancti spiritus. prouehat. id est promoueat recursus nostros ad deum: et filius prodeat totus in auroa: et pater prodeat totus in auroa: filius inquam existens totus in patre: et pater existens totus in verbo. id est filio: quia hi tres vnus sunt.

¶ In mense celi conditor qui mixta ne confunderet: aque fluenta diuidens/celum dedisti limitem.

¶ Materia huius hymni est vt homines diuidant se a malis operibus et adherent bonis: quia quemadmodum christus aquas ab aquis in secunda feria separauit partem in terra relinquendo: et partem in celo attrahendo propter minutatē aque et hoc ideo: q; terra confusa erat et vt calor solis dissiparet res mundanas ita intendit diuidere mentes nostras a malis operibus. ¶ Sed queritur cur partem attulit ad celum. ¶ R. dicitur q; propter elementum ignis: quia nulli auctor nature interposuisset aliquod elementum: terra non ita leniter posset inhabitari. Et si que ratur qualiter aque manēt super ignem dicitur fm Augustinum q; foris ignis aquam coagulat et coartat. Si queritur si celum mobile sit rotundum quomodo aque manent iurium. dicitur fm Am. q; multa corpora exterius sunt rotunda que interius

Expositio hymnoz

sunt quadrata: et sic forte potest esse celum. Celestes namque nature ignee sunt unde de spiritus dicitur purus ether. quia rogo. id est ignis: nisi unde superior et inferior temperet totam terram incenderet et ruptam in puluerem dissiparet. ¶ **Construe.** O christe immense. id est sine mensura conditor celi qui es diuidens fluentes aque. i. aquarum cursus: ne mixta. i. confusa/ confunderet. id est destrueret. super faciem terre. id est confusione faceret/ celum dedit limitem. i. terminum inter aquas superiores et inferiores.

Firmans locum celestibus/ simulque terre riuulis: ut vnde flammam temperet/ terre solum ne dissipent.

¶ **Construe.** Tu es firmans locum scilicet inter aquas celestes et inter aquas terrestres. celestibus. id est angelis. aquis et simul riuulis terre. i. fluminibus vel peccatoribus: ut vnde. i. aqua. temperet. i. moderet. flammam. id est ignem firmamenti ne flamme dissipent solum terre. i. soliditatem terre.

Infunde nunc piissime/ donum perennis gratie: fraudis noue ne casibus nos error atterat vetus.

¶ **Construe.** O piissime pater infunde nunc. i. in presenti vita donum perennis gratie. i. spiritus sancti: ne error vetus scilicet ydolatrie vel originale peccatum. atterat. i. conterat nos casibus. noue fraudis. i. heresis diaboli. Nouum dicitur originale: quia primum erat peccatum.

Lucem fides inueniat/ sic luminis iubar ferat: hec vana cuncta terreat/ hanc falsa nulla comprimant.

¶ **Construe.** Fides nostra inueniat lucem scilicet tuam. o tu christe et inueniendo ferat iubar. i. splendorem spiritus sancti luminis. i. christi. et ferendo iubar tribuat se nobis hec scilicet fides terreat cuncta vana. id est cunctam prauitatem hereticam nulla falsa comprimant. i. deprimant scilicet fidem.

Consores paterni luminis/ lux ipse lucis et dies: noctem canendo rumpimus/ assiste postulantibus.

¶ **Expositio huius hymni esturrectio noctis: quia sicut nos surgendo rumpimus noctem: ita dominus noster iesus christus surgendo rupit noctem. id est vicit peccatum: vel sicut dies adueniens noctis umbras effugat: sic etiam adueniente vero lumine scilicet christo. vitiorum. id est peccatorum tenebras compulit: et sic totum mundum illuminauit.**

¶ **Construe.** O christe consores. i. equalis vel consocius eius nature: quia est pater quia vnum est lumen patris et filii et spiritus sancti paterni luminis. O tu christe tu es lux. i. filius lucis. i. dei patris: et dies omnium luminum rumpimus noctem. i. deleuimus peccatum canendo. i. psallendo vel laudando te. et ideo assiste. i. subueni postulantibus. i. petentibus te cum precibus.

Aufer tenebras mentium/ fuga cateruas demonum: expelle somnolentiam/ ne pigritantes obzuet.

¶ **Construe.** O domine iesu christe aufer. id est remoue. tenebras. id est ignorantias. mentium scilicet nostrarum. fuga cateruas demonum. id est acies malignorum spirituum/ expelle. id est reice. somnolentiam. id est anime pigritiam: ne illa somnolentia. id est peccatorum dormitio. obzuet. id est precipitet. pigritantes. id est in peccatis permanentes.

Sic christe nobis omnibus/ indulgeas credentibus: et pro sit exorantibus/ quod percinentes psallimus.

Secundū bsum Sax. fo. rb.

¶ Construe. Sic. id est taliter/ o christe indulgens. i. miseraris omnibus credentibus nobis: vt quod precinentes. i. laudantes/ psallimus. id est laudamus: scilicet ore et corde prosit exorantibus. id est proficiat nobis deprecantibus.

Ales diei nuncius/ lucem propinquam precipit: nos excitator mentium/ iam christus ad vitam vocat.

¶ Materia huius hymni est exhortatio christi ad nos vt surgamus a vitis et ad heremus virtutibus: et premitit exemplum de gallo. Sicut enim gallicantus nos excitat vel vocat lucente die: sic christus excitat mentes nostras et vocat nos per scripturas sacras pronuncians: et premitit exemplum de gallo. Sicut enim galli cantus nos excitat vel vocat lucente die: sic christus excitat mentes nostras et vocat nos per scripturas sacras pronuncians qd est venturus iudicare sup iustos et iniustos. Unde bene dicitur. Surgite et vigilate: quia nescitis diem neqz horam. etc. **¶ Construe.** Ales. id est gallus nuncius diei/ precipit. id est predicit/ lucem. id est diem: nobis propinquam christus excitator mentium. scz nostrarum vocat iam nos ad vitam. id est nunc vocat nos ad se.

Auferte clamat lectulos/ egros sopore desides/ castique recti ac sobrii: vigilate iam sum proximus.

¶ Construe. Christus clamat. i. vocat et precipit nobis/ auferte. i. relinquit lectulos. o desides/ o pigri/ (supple relinquit) lectulos egros. id est carnalitates/ sopore. id est peccato: et vigilate casti. id est non petulantes/ recti. i. non tortuosi/ sobrii. id est non ebrii: et merito hec facere debetis: quis scilicet ego christus/ iam proximus sum vobis. id est propinquus. Vel secundum aliam litteram. O casti. scilicet anima et corpore et o recti verbo et opere: et o sobrii. id est temperati cibo et potu vigilate: quis iam sum proximus.

Iesum ciamus vocibus flentes precantes sobrie inter supplicatio dormire cur mundum vetat.

¶ Construe. (Et quia xps est proximus) o fratres ciamus. i. cognoscamus iesum scilicet flentes. i. tristantes et precantes illum sobrie. i. sine omni feditate: quia inter supplicatio. i. assidua deprecatio: vetat cor mundi dormire. i. permanere in peccato. **¶ Legendum** est ciamus. id est vocemus et non sciamus.

Tu christe somnum discute tu rumpe noctis vincula: tu solue peccatum vetus/ nouumqz lumeningere.

¶ Construe. O tu christe discute. id est dissipa vel diuide somnum. id est peccatum vel diabolus ne nos decipiat: et tu rumpe. id est diuide: vincula mortis. id est laqueos diaboli vel penas inferni (que dicuntur nox) vt nos non decipiant. o homo tu solue peccatum vetus. id est originale/ etingere. id est unmitte/ nouum lumen. id est spiritum sanctum: qui merito dicitur nouum lumen: quis efficiendo vetera a nobis nos renouat nouis.

Quelluris ingens conditor/ mundi solum qui exuens: pulsis atqz molestiis/ terram dedisti immobilem.

¶ Materia huius hymni est deprecatio quam facimus ad deum: quia sicut deus pater facit celum et terram et diuisit superiora ab inferioribus: ita sua pietate nostra peccata dimittat. Et sicut dedit terram immobilem vt daret fructu gratum: ita faciat membra nostra acceptabilia ad fructificandum et seruandum sibi.

Expōitio hymnoz

¶ Construe. O ingens. id est magne conditor telluris. id est factor totius orbis: qui eruens. id est diuidens solum mundi. id est terram ab his scilicet inferioribus: et superioribus: atque pro et: et dedisti terram immobilem. i. stabilem: et hoc est pulsis molestijs. id est elementis que valde molesta erant dum intermischerentur confusio. id est simul mixtis.

**Ut germen aptum proferens / fuluis decora floribus /
secunda fructu sisteret / pastumque gratum redderet.**

¶ Construe. Supple terra proferens. id est produciens / germen aptum. id est fructum congruum hominibus: et ut sisteret. i. permaneret / secunda. i. fructuosa fructusque acceptabili. supple illa terra decora. i. speciosa est fuluis floribus. id est rubris et albis floribus: que pro et gratum pastum. id est cibum seu nutrimentum acceptabile redderet. id est concederet tam hominibus quam pecudibus. Et ergo omnis homo tenetur summa diligentia ad laudandum deum.

**Mentis peruite vulnera munda vigoris gratia / ut
facta fletu diluat motusque prauos atterat.**

¶ Construe. O christe munda. id est purga / vulnera. id est peccata / peruite mentis. id est est hominis maculati seu viciati: et hoc dico gratia vigoris. id est mediante gratia spiritus sancti: ut diluat. id est emundet / facta. id est male acta: et peccata commissa fletu. id est cordis gemitu: et atterat. i. auertat et refrenet prauos motus. id est malas inclinationes ab omni actu illicito.

**Iussis tuis obtemperet nullis malis appropinet bonis
repleri gaudeat et mortis actum nesciat.**

¶ Construe. (Supple unusquisque peccator) obtemperet. id est aptet se: et obediat iussis tuis. id est mandatis vel preceptis tuis: et supple aliquis homo nullis malis id est non ullis scilicet operibus malis appropinet. i. accedat: sed gaudeat. id est letetur / repleri. id est adimpleri bonis scilicet operibus: et nesciat. id est non cognoscat actum mortis. id est mortale peccatum a quo unusquisque abstinere tenetur.

**Et cum creator optime rectorque noster aspice /
nos a quiete noxia merfos sopore libera.**

¶ Materia huius hymni est inuocatio auxilij diuini: ut deus dignetur criminibus nostris ignoscere: ut sicut surgimus de lecto et rumpimus noctem: sic christus rumpat peccata nostra. etc. ¶ Construe. Optime creator omnium rerum: et o rector noster aspice nos: et libera nos merfos a quiete noxia. id est mala: quia que carnem delectant mala sunt sancte anime: et supple libera nos miseros sopore. id est peccato quia peccando miserisumus.

**Te sancte christe poscimus / ignosce tu criminibus /
ad confitendum surgimus / moralesque noctis rumpimus.**

¶ Construe. deo poscimus. id est deprecamur te sancte christe / ignosce. id est parce criminibus. id est omnibus peccatis: et ergo quia peccauimus / surgimus scilicet de virtute in virtutem: et ad confitendum supple tibi peccata rumpimus morales. id est impedimenta / noctis. id est diaboli.

**Mentes manusque tollimus / prophetam sicut nouimus.
nobis gerendum precipit paulusque gestis sensuit**

¶ Construe. Nos tollimus. i. subleuamus / mentes. i. cogitationes. et manus. id est

operationes sicut nouimus prophetam scilicet dauid precepit. id est iubet nobis gerendum. id est faciendum et urgendum noctibus dicens. Media nocte. 12. Paulus censuit. id est in scripturis suis iudicauit dicens. (hora est iam nos a somno surgere) gestis. i. factis suis (quod paulus de nocte laborabat in die deprecabatur. 12. Et nota quod paulus plus laborabat ceteris apostolis: quia in nocte cophinos faciebat unde victualia habuit: et quod supererat pauperibus erogabat.

Vides malum quod gessimus / occulta nostra pandimus / preces gementes fundimus / dimitte quod peccauimus.

Construe. (Et qui es creator omnium rerum). Vides malum quod gessimus. id est fecimus: quia video: ideo pandimus occulta nostra. id est manifestamus. peccata scilicet per confessionem: gementes. id est suspirantes tibi preces. id est orationes: et ideo dimitte. id est dona nobis veniam de hoc quod peccauimus. id est commisimus.

Nox et tenebre et nubila confusa mundi et turbida hic intrat albescit polus christi us venit discedite.

Construe. huius hymni est exclamatio quam facimus contra diabolum: et imploratio auxilii dei: ut diuersitas peccatorum et eorumdem enormitas a nobis recedat. Et nota quod nox multis modis accipitur. Aliquando pro ira: aliquando pro tempore: aliquando pro obscuritate: aliquando pro diabolo. Et nota quod ideo nomina ista scilicet nox: tenebre: et nubila posuit ad terrendum: quia tenebrarum errores voluit per illa exprimere: et ideo.

Construe. O nox. id est o diabole. o tenebre id est peccata: et nubila. id est discordia hereticorum: et turbida mundi. id est turbationes et seditiones: confusa. id est permixta: discedite. id est recedite: quia sicut nox diem: et sicut columba accipitrem fugit: sic peccatum iusticiam: et diabolus christum fugit. Recedite inquam et operamini: quia lux. id est christus: intrat scilicet mentes fidelium. polus. id est corpus albescit. id est nitescit scilicet bonis operibus. et sic bene sancte viuendo christus intrat corda nostra.

Caligo terre scinditur / percussa solis radio / rebusque iam calor redit vultu nitenti syderis.

Construe. Caligo terre. id est obscuritas nostra vel secretum hereticorum scinditur. id est diuiditur: et hoc dico percussa radio solis. id est diuino verbo: et calor. id est vigor spiritus sancti: qui scilicet recessit propter presentiam tenebrarum iam redit. id est reuersus est. rebus. id est corporibus et animabus nostris vultu: nitenti syderis. id est splendore spiritus sancti qui est verus sol.

Alcen. Legendum est calor non calor redit: iuxta virgilianum. Et rebus nox absulit atra colorem nocti enim non est discretio colorum: sed omnia videntur sub nigra: orta autem luce redit calor rebus.

Te christe solum nouimus te mente pura et simplici flendo et canendo quesumus intende nostris sensibus

Construe. O christe nouimus te solum scilicet redemptorem: et illuminatorem: ergo te et non alium pura mente et simplici id est sine hypocrisis: quesumus flendo scilicet peccata nostra: et canendo. id est laudando te de beneficia tuis. intende. i. prebe assensum nostris sensibus. id est intentionibus.

Sunt multa fustis illata que luce purgentur tua tu

Expositio hymnorum

lux eoi syderis: bultu sereno illumina.

Construe. Multa. i. multe virtutes sunt illata nobis. id est luncta vel vincta facta. id est nigris coloribus. fuscus color dicitur falsus color qui mixtus inter alios colores obfuscet nos: que supple mala purgentur. tua luce. id est tuo splendore (bene dico) tua luce: quia tu christe es lux eoi syderis. id est orientalis scilicet patris: et ideo nos illumina: sereno vultu. id est claritate spiritus sancti.

Qui deus sanctissime qui lucidum centrum poli candore pingis igneo augē decoro lumine.

Construe. Materia huius hymni est laus quam consona voce scilicet corde et opere tenemur deo persolvere: quia ad utilitatem nostram omnia produxit scilicet celum et terram et lunam. etc. Rogamus ergo ut ad brauii sue remunerationis omnes (dimittendo peccata) nos ad sui amoris gratiam faciat pervenire.

Construe. O sanctissime deus celi. qui pingis. id est decoras lucidum poli centrum id est spacium vel punctum poli seu zodiacum per quem signa decurrunt. Item zodiacus animal interpretatur. Centrum vero est medietas sphere. Sed hic posuit centrum pro toto celo igneo. candore. id est splendore augens decoro lumine. scilicet pictura planetarum et diversarum stellarum.

Quarto die qui flammeam solis rotam constituēs lune ministrans ordinem vagos recursus syderum.

Construe. Supple tu qui es constituens rotam solis flammeam. id est ardētem quarto die. **Notandum** quod per quattuor dies mundus sine sole permansit: quia prima die facta est angelica creatura. Secunda die factum est celum et aer. Tertia die facta est terra et aqua. Quarta die factus est sol et luna. Quinta autem die facti sunt pisces et aves. Sexta vero die facta sunt animalia et homines. Et tu supple es ministrans. id est tribuens ordinem lune et vagos syderum recursus. id est varios cursus: quia stelle non semper currunt eodem cursu. Vel dicitur quantum ad planetas: nam planetarum vagus est cursus: quia alius est cursus solis/alius lune/alius syderum.

Ut noctibus vel lumini direptionis terminum primordis et mensium signum daret notissimum

Construe. (Et quare facit deus predicta) vel luna daret terminum direptionis. id est separationis seu divisionis noctibus vel lumini. id est diei ut daret notissimum id est certissimum signum primordis. id est principis mensium: quia mensis habet triginta dies parum plus vel minus. etc.

Illumina cor hominum/absterge sordes mentium: resolve culpis vinculum/euerte moles criminum.

Construe. (Et quia tu fecisti hec omnia). Illumina cor hominum: et absterge. id est munda/sordes. id est pravas cogitationes mentium nostrarum: et solve vinculum culpis. id est peccatis: et everte moles criminum. id est magnitudines peccatorum.

Dixit atra rerum contegit/terre calores omnium: nos confitentes poscimus/te iuste iudex cordium.

Secundū bsum Sacrum. Jo. xvii.

¶ Materia huius hymni est rogare deum vt ipse caliginem mentis et corporis a nobis expellat. Rogamus etiam in hoc hymno clementiam dei omnipotentis vt nos defendat ab antiquo hoste. scilicet dyabolo et expellat intrinsecam obscuritatem mentis et corporis et vt dignetur nobis sui luminis claritatem cōcedere/seruando nos mundos ab omnibus peccatis.

¶ Construe. Atra nox. id est dyabolus vel peccatum/contegit. id est obtenebrat/calores. id est illuminationes omnium rerū terre. Nam ob hoc non necesse est nec etiam vtile ibi morari vbi scimus qd noctis obscuritas omnia contegit calores herbarum et ceterarū rerum in suis profundis tenebris obducit et sepelit. Sed cum hoc qd nunc lucem syderis habeamus in mente: hoc in medijs noctibus. id est cū mundus sedet in tenebris. et plus crescunt incendia carnis tunc surgamus confidentes deum. scilicet iudicem cordium nostrorum. Rogamus ergo iudicem vt auferat a nobis caliginem peccatorum et det nobis sue gratie dulcedinem: et ideo nos tibi confitentes peccata nostra/poſcimus te. id est rogamus ea que sunt in te. scilicet misericordiam.

Tu auferas piacula sordesq; mentis abluas donecq; christe gratiam vt arceantur crimina.

¶ Construe. O iuste iudex cordium. i. animarum nostrarum: auferas. id est deleas piacula. id est graua peccata. et abluas. i. purges. sordes. i. suggestiones dyaboli eas que pungunt nos/q; pro et. o christi donec. i. tribuas gratiā spiritus sancti (ad quid) vt crimina. i. peccata/arceantur. i. expellantur a nobis.

Mens ecce torpet impia quā culpa mordet noxia: obscura gestit tollere et te redemptor querere

¶ Construe. (Dico qd expellantur crimina et quare) qd ecce impia mens. i. ala peccatrix/torquet. i. pigrescit. qnam scilicet mentē. culpa noxia. i. mala/mordet. i. pergit. et mens gestit. i. cupit/tollere. i. depellere a se: obscura. id est peccata: et gestit. i. cupit querere te scz christum: o redemptor. i. o saluator.

Repelle tu caliginem intrinsecus q; maxime vt in beato gaudeat se collocari lumine.

¶ Construe. Et quia mens gestit te querere: tu repelle. i. remoue: intrinsecus. i. ex anima: caliginem. i. cecitatem peccatorū. q; maxime. i. precipue: vt ipsa mens gaudeat se collocari: beato lumine. i. in eterna beatitudine. i. in regno celorum.

Ux ecce surgit aurea pallens fatiscat cecitas: que nosmetipsos in preceps diu errore traxit deuio.

¶ Iste hymnus continetur in superiori hymno. sed intentio versus est. ne scz oculi peccet. hic ponitur anapestus pro spondeo/et spondens scdo loco pro iābo. Nor vlt modo texit colores terre: sed modo discedit (quia ecce) lux aurea. i. euāgelica predicatio surgit in corda nostra. et ideo omnis cecitas: pallens. i. dyabolus: fatiscat. i. euānescat. que cecitas traxit. i. duxit nosmetipsos: in preceps. i. in ruinam vt precipitum: diu. i. multum deuio errore.

Hec lux serenum conferat puerosq; nos prestat sibi: nūhil loquamur subdolum voluamus obscurū nūhil.

¶ Dixit qd lux surrexit ideo. **¶** Construe hec lux conferat. i. donet nobis serenum. id est virtutem spiritus sancti: et prestat nos pueros. id est mundos ab omni peccato sibi. i. ad honorem suum. et hoc sic loquamur nūhil subdolum. i. deceptorum et nūhil voluamus obscurum. id est nullum cogitemus peccatum.

Expositio hymnorum

**Sic tota decurrat dies nec lingua mēdax nec manus
oculi nec peccent lubrici nec noxa corpus inquinēt.**

¶ Construe. Tota dies. i. totum tempus vite nostre decurrat sic. scilicet nō loquē
do subdolum/nec lingua mēdax sit. i. non dicat falsum/nec manus peccent. i. non
facient aliquid mali: nec oculi lubrici peccent scilicet videndo illicita/nec noxa. id
est culpa corruptionis inquinēt vel polluat corpus scilicet nostrum.

**Speculator astat de super qui nos diebus omnibus:
actusq; nostros prospicit a luce vsq; ad vespertum.**

¶ Construe. Et nolite peccare: quia speculator. id est dominus/astat. id est prospi
cit nos de super. id est de celo/omnibus diebus. id est quotidie/q; pro et/et prospi
cit. id est a longe videt/nostros actus. id est nostra opera/a luce prima. id est a na
tuitate/et vsq; ad vespertū. id est in finem vite nostre.

**¶ Agne deus potentie qui ex aquis ortum gen⁹
parti remittis gurgiti partim leuas in aera:**

**¶ In hoc hymno continetur opus quod deus fecit in quinto die. quia tunc crea
uit pisces et aues: ex qua et ipsorum que ex aqua fecit misit partim gurgiti. i. ma
ris scilicet pisces/et partim leuauit in aera. scilicet aues. Creauit quoq; cete grādia
benedixitq; eis dicens. Crescite et multiplicamini et replete aquas maris. aueiq;
multiplicentur super terram: et sic pisces et aues orti sunt ex aqua. sed quia aues
non comeduntur omni tempore sicut pisces quod ideo sit. quia aues per coitū ge
nerantur sicut et nos: quod non est in piscibus. vel quia aues sunt calidiores natu
re q; pisces. Intendit etiam auctor rogare deū vt nos qui sumus abluti et munda
ti in sacro baptisinate ab originali crimine: sic seruet nos vt nesciamus lapsum cri
minum. et vt diabolus non deprimat nos per criminalia peccata.**

¶ Construe. O deus magne potētie. id est potestatis. qui remittis genus. i. pisces
et aues genus dico ortū ex aquis baptismatis/partim gurgiti. id est mari. scilicet
inferno: vt pisces. id est malos homines/leuas. id est subleuas/partim in aera. id
est in regnū celorum: vt aues. id est bonos homines. Quasi diceret sicut in aere a
ues collocasti: ita in celo homines sanctos posuisti. Sunt qui hunc hymnum argu
tius interpretantur. dicuntq; a beda aut alio quouis angliā visitare solito: in qua
vel eius confinio dicuntur arbores esse ad litora maris quarum fructus in aquā
decidentes piscium capiunt naturam: in terra vero auum: qui ergo genus ortum
ex aquis/e quibus arbores nutriuntur. partim remittis gurgiti. id est in gurgitē
maris (et est tapinosig) et leuas partim in aera.

**Diuerſa lymphis imprimens subuecta collo irrogās
bt ſtipe vna prodita diuerſa capiant loca.**

¶ Construe. O tu deus deprimens. id est submergens diuerſa. id est deorsum mer
ſa vt pisces. i. malos hoīes/lymphs. i. aquis infernalibus/et irrogans. id est sub
leuans/subuecta. id est sursum uecta: vt aues. id est bonos homines/collo. id est ca
pite: prodita. id est orta/vna ſtipe. id est vno baptisinate renati. rapiant. i. accipia
pant. diuerſa loca. id est diſtinctas manſiones ſc; aerē et aquā. i. vitam eternam/
vel damnationē eternam. Vel diuerſa loca. id diuerſa habitacula in celo: quia mō
ſiones multe ſunt in regno celorum iuxta diſtinctos gradus beatorum: quia quilibet
sanctorū ſi hominū ſpeciatem habet locum vel gradum leticie in celo iuxta ope
ra ſua que fecit in hoc mundo. **¶ Conſormiter ad precedentia dicamus ſic unipri
mens lymphis. id est aquis diuerſa. i. remittis gurgiti iē.**

**¶ Largire cunctis ſeruulis quos mūdāt vnda ſanguis
nis neſciat lapſus criminum nec ferre mortis tedium**

Secundū bsum Sarū. fo. xviij.

¶ Construe. (Et tu qui omnia fecisti) largire. i. tribue/cunctis seruulis. id est omni-
bus famulis tuis/mescire. i. non sentire/lapsis criminū. id est peccatorū que dimis-
sa sunt in baptismo/quos serulos vnda. i. effusio sanguinis tui: mundat. id est las-
uat a peccatis/nec pro non et largire serulos tuos non ferre. id est non pati: tedi-
um mortis. id est penam diaboli.

**Ut culpa nullum deprimat nullum leuet iactātia elis-
sa mens ne coincidat elata mens ne corruat.**

¶ Construe. (Ad hoc largire) vt culpa. id est prauē peccatum: non deprimat. i. nō
aggrauet/vel arguat vllū. s. christianū: et iactantia. id est superbia de bonis nō le-
uet: id est non extollat vllum/et mens. i. anima/elisa. id est lesa a peccato/non co-
incidat. id est non incidat in desperationē/nec pro vt et non mēs elisa. i. inflata per
superbiam corruat. id est cadat. s. in eternam damnationē. **¶ Legitur elata aut
leuata non eleuata: quia syllaba abundet rithmo.**

¶ Attēde laudū cātica que excubātes psallimus.

**¶ In hoc hymno hortamur de somno surgere: et medelam vitiōrū diligenter que-
rere. Intendit etiam in hoc hymno ip̄am trinitatem laudare et luocare per quā
mūdus regitur vt soleat nos suo lumine: vt quicquid peccauimus fraude demo-
num ipse iesus christus abstergat: celitus. i. de celo. **¶ Construe.** O vnitas. i. o sacte
spiritus qui procedens a patre et filiū trinitatis scilicet personarū/qui regis. i. gu-
bernas/potenter. id est potentia tua/orbem. id est mundū: attende cantica laudū
id est hymnōrū: que scz cantica nos excubātes. i. vigilantes/psallimus. i. cātamus**

**Jam lectulo consurgimus noctis quieto tempore vt
flagitamus vulnecum a te medelam omnium.**

¶ Construe. Nos consurgimus iam lectu'o. i. ex desidia. Lectus enī ē ab electis/et
mollibus herbis quibus an tiqui quiescebāt: quieto tpe noctis (et ad quid) flagi-
temus. i. rogemus a te medelam olīm vulnerum. id est peccatorum.

**Quo fraude quicquid demonū in noctibus delinquis-
mus abstergat illud celitus tue potestas glorie.**

¶ Construe. Quo pro vt/ vt potestas glorie tue. id est tue laudis/ abstergat. id est
abluat vel purget celitus. id est diuinitus: illud supple peccatis: quicquid. s. vitiōrū
delinquimus. id est cōmittimus/fraude. i. deceptione/demonū. id est diabolozum
in noctibus. id est in tenebris vitiōrum.

**Nec corpus assit sordidum nec torpor instet cordium/
nec criminis contagio tepescat ardor spiritus.**

¶ Construe. Nec corpus nostrum assit. i. non sit sordidum. id est pollutum/nec tor-
por. i. pigritia vel malitia cordium scz nostrorū instet nobis/et contagio. id est ma-
cula criminis non assit/et ardor. id est amor seu gratia spiritus. s. sancti: non tepe-
scat. i. non deficiat in nobis. **¶ Dicitur hec contagio/et hec contages/et hoc conta-
gium: sed in vltu est hec contagio in singulari: et hec contagia/contagiorū in plura
i. hic tamen videtur ablatius rectius tepescat.**

**Ob hoc redemptor quesumus reple nos tuo lumine p
quod dierum circulis nullis ruamur actibus.**

¶ Construe. (Ut amor spiritus non deficiat in nobis) ob hoc. i. propter hoc o redē-
ptor/quesumus. id est rogamus te. reple nos peccatores tuo lumine. id est splen-
dore per quod lumen non ruamus. id est cadamus/nullis actibus. id est peccatis
circulis. id est revolutionibus dierum.

Expositio hymnorum

Eterna celi gloria beata spes mortaliū celsi tonantis vnice casteq; proles virginis.

¶ Materia huius hymni est inuocatio ad christum filiū virginis vt dignetur nobis suam misericordiam tribuere dexteram porrigere vt mereamur corroborati onem fidei et charitatis obtinere. ¶ Construe. O christe tu existens eterna gloria scilicet angelorum et beatorū hominū / vel quia pater tuus celestis per te glorificatur: et o beata spes mortaliū .i. xpianorum hominū / et o vnice celsi tonantis. id est celestis patris secundū diuinitatem: q; pro et: et proles .i. fili caste virginis scilicet marie secundum humanitatem.

Da dexteram surgētibus exurgat et mens sobria flagransq; in laudem dei grates rependat debitas.

¶ Construe. O tu christe da dexterā .i. auxilium tuum nobis surgentibus scilicet a vitis / et ita mens nostra .i. anima nostra / sobria .i. abstinens / exurgat scilicet ad laudem tuam. q; pro et. supple mens flagrans. id est ardens in laudem .i. honorē dei omnipotentis / rependat .i. persoluat / debitas grates .i. gratiarū actiones in hymnis et canticis deo omnipotenti.

Natus refulget lucifer sparsamq; lucem nunciat cadit caligo noctium lux sancta nos illuminet.

¶ Construe. Lucifer .i. stella matutina: natus. id est xps: refulget. id est splēdet mudo: q; pro et: et nunciat scilicet mundo / sparsam lucem. id est natam vere nunciat quia caligo noctium .i. obscuritas dyaboli: cadit scilicet in mundo. Et ideo lux sancta. id est christus sua sctificatione nos illuminet. id est corda nostra illustret lumine spiritus sancti.

Manensq; nostris sensibus noctē repellat seculi: omniq; fine dei purgata seruet pectora.

¶ Construe. Ut ipsa lux manens nris sensibus .i. in nobis habentibus quos sensus corporeos repellat a nobis noctem .i. dyaboli / seculi .i. mundi: et illa lux seruet pectora nostra purgata. s. a vitis / omni fine diei .i. omni tempore vite nostre.

Que sita iam primum fides radice nostris sensibus secunda spes congaudeat qua maior extat charitas.

¶ Construe. Fides quesita a nobis .i. in baptismo iam primū .i. cito. ideo dicit primum: q; fides est prima inter omnes virtutes: vt ibi fides spes et charitas: radice .i. ponat radices sensibus nostris .i. mente nra / et secunda spes. scz a fide p qua. s. speramus vitam cōgaudeat / qua. s. fide / charitas .i. talis virtus / extat maior. id est virtuosior. Iuxta illud. Maior asit homini est charitas. ¶ Legitur etiā iam pūde et secunda. id est fertilis spes que est cum meritis bonorū operū.

Plasmator hoīs deus qui cūcta solus ordinans humū iubet producere reptātis et fere genus

¶ In hoc hymno cognoscit illud quod fecit deus in sexta die. Nā creatis oibus reptilibus / piscibus et auius: et alijs bestijs qnta die. Sexta die formauit de? hominē ad ymaginē suā: et pcepit oibus aialib? dicēs. Crescite et multiplicamini et replete terrā. et dixit hoī. Domini piscibus maris volatilibus celi et vniuersis que vident sup terrā. Posuitq; eū in paradiso delitiarū vt oparet et custodiret illū. Intendit itaq; auctor rogare deū: vt sicut de? fecit hoīem supiorē cūctis aiantib? sic dignetur nos custodire vt nō efficiamur inferiores brutis aialib? ppter pctā nra. Cur q; hoīes creauit q; futuros psciebat malos iō q; sicut pūdit qd mali esset fieri sic etiā pū

Secundū bsum Barum. fo. xix.

Debat quid bonum essent facturi. Vel dicitur. Quis nouit solum dominant: aut quis fuit consiliarius eius: (Ad roma. xi.) ¶ Construe. O deus plasmator. id est creator: hominum scilicet ade qui solus ordinatus cuncta. id est disponens omnia: iubes. id est permittis. producere humum. id est ecclesiam scilicet bonos et malos homines: et genus reptans. id est serpentis fere. id est bestie.

Qui magna rerum corpora dictu iubentis viuenda: ut seruiant per ordinem subdens dedisti homini.

¶ Construe. O tu deus qui fecisti dictu iubentis. id est verbo filij tui magna corpora. id est iumenta/pecora/bestias. omnium scilicet rerum diuersarum. viuenda. id est animata: et subdens. id est supponens illa animalia dedisti homini ut seruiant scilicet per ordinem. scilicet vnumquodque animal seruat homini in illo ad quod ordinatum est a natura: ut oues/leporos/porcos ad comedendum etc.

Repelle seruis a tuis quicquid per immunditiā: aut moribus se suggerit aut actibus se interserit.

¶ Construe. (Et o deus) repelle. id est remoue a tuis seruis. quicquid suggerit. id est infert se: per immunditiam. id est per aliquem superfluitatem vel per sordidā cōmestionem: aut moribus scilicet malis. qui scilicet ex consuetudine peccandi se abstinere non possunt a peccatis: aut interserit. id est miscet se actibus scilicet peruersis.

Da gaudiorum premia da gratiarum munera: dissolue litis vincula abstringe pacis federa.

¶ Construe. O deus da premia. id est remunerationem: gaudiorum scilicet eternorum. da munera gratiarū. id est dona spiritus sancti. dissolue vincula litis. id est peccata odij. et abstringe. id est coniunge: federa pacis. id est concordia salutis.

Summe deus clementie mundiꝝ factor machine: vnus potēcialiter trinūsq; personaliter.

¶ Materia huius hymni est cognitionē habere trinitatis in vnitatis / et vnitatis in trinitate. Intendit auctor rogare deū ut cingat lumbos nostros cingulo castitatis: et adurat. id est inflamet vel repleat corda nostra igne spiritus sancti: ut ea isto corpore et mundo corde seruire deo possimus. ¶ Construe. O deus summe potentie. id est alte pietatis: factor. id est creator: mundi scilicet vniuersi: q; pro machine sanctorum. supple qui es potentialiter vnus. id est potentia secundū diuinitatem: et trinus personaliter scilicet in personis.

Nostros pios cum cāticis fletus benigne suscipe: quo corde puro sordibus te perfruemur largius.

¶ Construe. Et tu pius (pro pie) suscipe benigne nostros fletus. id est lachrymas: cum cāticis. i. cum hymnis vel laudibus: quo pro ut perfruemur te largius. id est amplius. et hoc corde puro. id est mundo: sordibus. id est vitijs.

Lumbos iecurq; morbidum adure igne cōgruo: accincti ut sint perpetim luxu remoto pessimo.

¶ Construe. O deus adure. id est accende igne congruo. id est spiritu sancto lumbos nostros: et iecur. id est epar. (Et nota q; hec scilicet iecur/cerebrum/et lumbi cogunt hominem peccare (ut sint accincti. id est ut lumbi sint casti contra libidine perpetim. id est semper pessimo luxu remoto. id est deposita luxuria (que multos pro dolor ducit ad gehennam)

Ut quinq; horas nocturnū nūc concinendo rumpimus:

Expositio hymnorum

donis beatis patrie bitemur omnes affatim.

¶ Construe. Ut quicq. id est quicumq. concinendo id est psallendo: rumpimus id est per vigiliam dividimus horas nocturnas: quia tunc bonum et quietum est orare: vt dicitur. id est diuites efficiamur: affatim id est abundantanter beatis donis patrie id est beatitudine patrie celestis. Ad quam christus dignetur nos perducere Amen.

**Auroa iam spargit polū terris dies illabitur
lucis resultat speculum/Descendat de lubricū.**

¶ Iste hymnus continuatur superiori: quia nos rumpimus horas nocturnas vt nos omnes ditentur et diuites efficiamur in christo. Et ecce auroa id est christus iam spargit polū id est illuminat corda hominum. hortatur etiam nos vt sic nos viuamus in hoc seculo vt illud verbum lete audire mereamur: scilicet. Venite benedicti patris mei etc. Nam finito mundi termino peccatores perpetuis tradentur tenebris. fideles vero et iustos non noctem sed lucem ponet. Et hoc est quod precamur. **¶ Construe.** Auroa id est christus: illabitur id est emergitur terris: et auroa id est christus: spargit polum id est illuminat mentes vel ecclesiam: et speculum id est pulchritudo vel aspectus lucis id est claritatis: resultat id est gaudet. et ideo omne lubricum id est peccatum. descendat scilicet a nobis.

**fantasma noctis decidat mētis reatus subuat quicq.
quid tenebras horridum nox attulit culpe cadat.**

¶ Construe. fantasma id est fantasia vel illusio noctis id est dyaboli decidat id est recedat a nobis. et reatus id est culpa mentis: subuat id est cadat a nobis: et quicquid horridum id est deformis: nox id est dyabolus vel nocturna cogitatio attulit nobis tenebris id est obscuritatis. cadat id est recedat a nobis.

**Ut mane illud vltimum quod prestolamur cernui in
lucem nobis effluat dum hec canore concrepat.**

¶ Construe. Ut mane illud vltimum scilicet iudicium futurum vel aduentus christi in iudicium quod prestolamur id est expectamus: speramus: cernui id est perspicui. effluat id est eueniat nobis in lucem dum hec id est nox concrepat id est resonat canore id est cantu seu laude.

**E moze docti mystico seruemus hoc ieiuniū de
no dierum circulo ducto quater notissimo.**

¶ Materia huius hymni est commendatio ieiunij. et hortamur ieiunare et deo servire et hoc tpe ieiunij in orationibus et bonis operibus plusq. in alijs rebus vt inde habeamus vitam eternam. **¶ Construe.** O fratres seruemus hoc ieiuniū in quo modo sumus id est caste et honeste nos docti id est instructi ex mystico moze id est figurata consuetudine et hoc deno circulo id est numero denario dierū quadraginta: notissimo id est manifestissimo ducto id est multiplicato. quater id est per quatuor.

**Lex et prophete primitus hoc pertulerunt postmodū
christus sacravit omnium rex factor atq. temporum**

¶ Construe. Lex data per moysen et prophete scilicet helias et alij pertulerunt hoc ieiuniū. primitus id est primo et ipso rex olim hominū atq. pro et factor id est creator tēporum sacravit id est sanctificavit illud postmodū id est post moysen et prophetas: quia ieiunauit per quadraginta dies donans nobis exemplū vt per etatem ieiunemus.

**Uramur ergo parcius verbis cibis et potibus somno
iocis et arctius perstemus in custodia.**

¶ Construe. (Et quia prophete et postea xps consecrauerit hoc ieiunium) Utamur parcino. i. temperantius verbis multis cibis et potibus. i. a superfluitate comestitionis et ab ebrietate: quia crapula nos labimur in peius: et venter mero estuas de facili tumescit in libidinem: et non solum istis utamur parcino: sed etiam somno nimio: et iocis et illicitis: et perstemus. i. perseueremus in custodia anime nre: arcino. i. strictius.

Utitemus ante pessima que subruunt mentes vagas nullumq; demus callido hosti locum tyrannidis:

¶ Construe. (Dico q; relictis vitis prestemus in custodiam virtutis) et vititemus. id est abiciamus a nobis: ante. i. prius: pessima. id est peccata vel praua opera: q; subruunt. id est opprimunt: mentes vagas. id est ad malum pronas. q; pro et: nullum pro non et vllum et non demus: callido hosti. id est dyabolo: vllum locum. id est aliquam occasionem tyrannidis in nobis.

Dicamus omnes cernui clamemus atq; singuli ploremus ante iudicem flectamus iram iudicem.

¶ Construe. Post q; abieciimus a nobis peccata per contritionem immediate omnes nos cernui. i. humiles: dicamus scz nostra praua opera per confessionem: atq; pro et: et nos singuli. i. omnes nos simul: vel singuli. i. separati (quidbet pro se) clamemus. id est vociferemur: et ploremus. i. desicemus: ante iudicem. i. ante dñm iuste iudicantem: vt per fletum flectamus. i. mitigemus iram yndicem. i. iuste vdicantem si non emendemus.

Prostris malis offendimus tuam deus clemētiam et funde nobis desuper remissioꝝ indulgentiam.

¶ Construe. Et quis peccatores offendimus. i. te nobis iratum vel irasci fecimus tamen o deus qui es misericordia plenus: deus dico remissioꝝ. i. venie dator: effunde. id est mitte nobis. id est peccatoꝝ: desuper. i. de celo: indulgentia. id est peccatoꝝ veniam.

Memento q; sumus tui licet caduci plasmatis ne des honorem nominis tui precamur alteri.

¶ Construe. O deus memeto. i. memor esto q; nos sumus tui per creationem q; nō sumus alieni per peccati perpetrationem: et licet sumus caduci. i. crebro cadēti plasmatis. i. nature vel fragilis materie: tamen supple nos precamur: ne p vt et non vt non des alteri q; nobis honorem. id est laudem tui nominis supple gloriā: quia ad hoc nos ex bonitate tua deus plasmasti.

Lara malum quod gessim⁹ auge bonum quod poscimus placere quo tandem tibi possumus hic & perpeti

¶ Construe. Et quia nos precamur: vt nos pte ceteris te honoremus. Ideo o de lara. i. solve: malum. id est peccatum quod scilicet nos poscimus. i. fecimus: et auge. id est multiplica: bonum quod nos poscimus. i. petimus: q; pro vt vt possumus id est valeamus: placere tandem. id est in fine: tibi scilicet a te: hic. i. in presenti: et in perpetui. i. in futuro.

Presta beata trinitas concede simplex vnitas vt fructuosa sint tuis ieiunioꝝ munera.

¶ Construe. Quibus solutis a peccatis o beata trinitas supple personarum. Et o simplex vnitas. id est o deus qui es deus per essentiam: presta. id est prebe: et concede. id est largire: vt munera. id est dona: que proueniunt non de nostris meritis.

Expositio hymnorum

sed ex tua gratia ieiuniorum. i. abstinentiarum sint tuis supple famulis/fructuosa:
id est fructu plena.

Agnus qui lux es et dies noctis tenebras detes-
gis lucisq; lumen crederis lumen beatum pre-
dicans.

¶ Materia huius hymni est q; deprecari deum debemus: vt det nobis quietam
noctem/et vt defendat nos a perfido hoste: oculi somni capiant q; cor semper ad
deum vigilet. Ideo. **¶** Construe. O xpe qui es lux angeloru/et illuminator omniu
sanctoru. Unde ipse dixit. Ego sum lux mundi. i. xps qui illuminat oem diem: xps
rat omnem lucem. Cum autem mirabile sit: quia sicut pater est lux: et filius sit lux
non tamen tres luces sed pater et filius et spiritus sanctus vna et inseparabilis est
lux: sicut in hac dictione lux sunt tres littere et vnus sonus: cui ad significationem
ipsius sensus aliquid addi vel minui non potest: no enim deus tres luces est: quis
si essent diuerse essentie vna lux non esset: quia quicquid corporaliter diuidi potest
in illa substantia que diuisionem non patitur non potest dici. detegis. id est aperis
tenebras. id est versanas noctis. id est dyabolus: et crederis lumen lucis. id est pa-
tris. supple tu predicans. id est promittens apostolis beatum lumen. id est spiri-
tum sanctum.

Precamur sancte domine defende nos in hac nocte sit
nobis in te requies quietam noctem tribue.

¶ Construe. O sancte domine/precamur. id est rogamus/defende nos a vitijs et
ab insidiatoribus nostris scz demonibus (qui tanq; leones rugientes circueunt que-
rentes quem deuorent) in hac parte. id est in presenti vita: et requies sit nobis in
te. id est vt tecum requiescamus in celestipatria/et tribue. id est concede quietam
noctem. id est tranquillam.

Ne grauis somn⁹ irruat nec hostis nos surripiat nec
caro illi consentiens nos tibi reos statuatur.

¶ Construe. Ne grauis somnus. id est ne grane peccatum/vel delectatio peccati:
irruat. i. opprimat nos/nec hostis. id est dyabolus/surripiat nos. id est fraudulen-
ter decipiat/ne caro nostra consentiens illi scilicet dyabolo in peccatis/statuat nos
reos. id est culpabiles: et peccatores tibi.

Oculi somnum capiant cor ad te semper vigilet dex-
tera tua protegat famulos qui te diligunt.

¶ Quauis dico q; grauis somnus no irruat: tamen non dico q; oculi somni non ca-
pian: immo aliquantulum capiant. **¶** Construe. Oculi capiat somni scilicet mo-
derate/et cor. id est mens nostra vigilet semper ad te: et dextera tua. id est miseri-
cordia tua protegat famulos tuos qui te diligunt.

Defensor noster aspice insidiantes reprime gubernas
tuos famulos quos sanguine mercatus es.

¶ Construe. O defensor noster aspice nos et reprime insidiantes. id est demones q;
semper insidiantur nobis: et nos id petimus vt deus eos reprimat et refrigat ne
tantu nocere valeant q; tum volunt. **¶** Nota q; maligni spiritus tres habent ha-
bitudines. scilicet in inferno/in terra/in aere. Illi qui in terra manent in duas par-
tes diuiduntur: et vocantur larue et lares. larue in nocte ledunt/et lares in die. gu-
berna tuos famulos quos mercatus es. id est redemisti sanguine tuo.

Memento nostri dñe in graui isto corpore qui es des

Defensor anime/ adesto nobis domine.

¶ Et quia redempti sumus sanguine christi: ideo debemus voluntati eius satisfacere: et preceptis eius pro salute nostra nosmetipsos onerare: et iugiter applicare. Unde david. Preceptum domini lucidum illuminans oculos. ¶ Construe. O bone memento nostri in isto graui corpore: scilicet corruptibili/ o domine adesto nobis. scilicet ad defensionem nostram qui es defensor anime.

Summi largitor premii/ spes qui es vnica mundi: preces intende seruorum/ ad te deuote clamantium.

¶ Iste hymnus seruatur pro tempore quadragesimali: in quo autor rogat deum vt dignetur suos deuotos famulos exaudire/ conscientias nostras mūdare/ ieiunium quod nostrū acceptare: vt eo mediante capiamus digne paschalia sacramenta. ¶ Construe. O largitor. id est dator/ summi premii. id est eterne beatitudinis: qui es spes vnica mundi. id est in quem solus mundus debet sperare: ipse enim est solus dominus a quo omne bonum descendens: et alij sancti pro nobis intercedere possunt apud dominum: vt obtinere possumus rogata nostra: sed largire nobis principaliter non possunt. Etiam sua incarnatione et passione necnon et morte precie pue redempti sumus: et non passionibus aliorum sanctorum: quare merito dicitur Unica spes mundi/ intende. id est attende: et suscipe preces seruorum scilicet tuorum/ clamantium deuote. id est humiliter/ ad te. id est ad tuam misericordiam.

Nostra te conscientia / graue se offendisse monstrat: quam emunda supplicamus ab omnibus piaculis

¶ Hic more patientis et infirmi detegit primo vulnus. id est defectum suum/ et exinde opem medicantis implorat. ¶ Construe. Nostra conscientia. id est ratio discretiua monstrat. id est iudicat et fatetur se offendisse. id est ad iracundiam prouocasse: et comit. Te te graue. id est grauius: quam conscientiam nos supplicamus o christe emunda. id est purga ab omnibus piaculis. id est mendis et maculis peccatorum.

Si rennuis quis tribuet indulge qua potens es si coram de rogamus mundo certe debes ex promisso.

¶ Disputat bono modo cum domino. ¶ Construe. Quia si rennuis. id est negas vel recusas preces nostras exaudire: et conscientiam nostram purgare a criminibus: quis tribuet (quasi diceret nullus) quia tu solus peccata dimittis: ergo indulge. id est peccata dimitte: et adhibe medelam et condescende nobis ad subueniendum: quia tu potens es. id est tu solus ex omni potentia tua habes. Tibi enim proprium est misereri et parcere: quare quod magis si nos rogamus mundo corde. id est puro contrito et confesso corde/ tu debes. id est teneris/ certe. id est veraciter/ ex promisso. id est ex promissione. Dixisti enim ad petrum qd dimitteret peccata: non solum septies: sed septuagesies septies. Et alibi dicitur. In quacūq; hora ingemuerit peccator: peccatum eius non recordabor. Et sic quia promissisti o deus: quasi ex debito obligaris.

Ergo accepta hoc nostrum qui sacraisti ieiunium quo mystice paschalia capiamus sacramenta.

¶ Concludit cum oratione. Ergo quia tu potens es: et teneris pio modo ex promisso tu sacraisti ieiunium personaliter ieiunando/ accepta. id est suscipe vel gratum habe hoc nostrum ieiunium quod facimus: quo mediante vt capiamus. id est accipiamus paschalia sacramenta. scilicet communicationem corporis et sanguinis tui mystice. id est sacramentaliter digne cum effectu.

Expositio hymnorum

**Summa nobis hoc conferat in deitate trinitas in qua
glorietur vnus et regnat per secula deus. Amen.**

¶ Construe. Summa trinitas personarum in deitate perferat nobis. id est tribuat vel conferre dignetur hoc quod statim rogatum est: in qua trinitate vnus deus per essentiam glorietur. id est letatur: et regnat per cuncta secula. id est eternaliter.

**Audi benigne conditor nostras preces cum fletibus: in hoc sacro ieiunio: fusas quadragenario
rio.**

¶ Construe. Materia huius hymni est commendatio ieiunii et hortatur nos ieiunare et deo servire: et hoc in tempore ieiunii in orationibus plusquam in alijs temporibus insistere debemus: vt in die iudicii vitam habeamus eternam. **¶ Construe.** O benigne conditor. id est creator omnium rerum: audi preces nostras cum fletibus. id est cum plorantibus: preces dico fusas. id est effusas in hoc sacro quadragenario ieiunio. id est in numero quadraginta dierum in quibus ieiunare debemus.

**Scrutor alme cordium infirma tu scis virium: ad te
reuerfis exhibe remissionis gratiam.**

¶ Construe. Et quia fundimus preces: alme scrutator. id est inquisitor cordium nostrorum. Bene dico scrutator: quia tu scis. id est cognoscis infirma virium: Ideo exhibe. id est dona reuerfis ad te. id est penitentibus remissionis gratiam.

**Multum quidem peccauimus: sed parce confitentibus:
ad laudem tui nominis: confer medelam languidis.**

¶ Construe. Nos peccauimus quidem multum: sed parce confitentibus peccata sua et confer languidis. id est peccatoribus: medelam. id est remissionem ad laudem tui nominis.

Sic corpus extra conteri dona per abstinentiam ieiunet et mens sobria a labe proflus criminum.

¶ Construe. Et conferendo medicinam dona corpus conteri. id est castigari extra per abstinentiam: et dona vt sobria mens ieiunet proflus. id est omnino: a labe criminum. id est peccatorum.

**Ecce tempus idoneum medicina peccaminum quibus
deum offendimus corde verbis operibus.**

¶ In isto hymno hortamur vt ab omni peccato abstineamus: et rogamus deum cum lacrimis et precibus vt ipse remittat nobis peccata nostra et mundet nos ab omni vicio in tempore huius ieiunii: quia ipse pius est et misericors. ¶ Construe. O fratres ecce tempus idoneum. id est congruum ad peccata remittendum: quod tempus est medicina peccaminum. id est peccatorum: quibus scilicet peccatis offendimus deum corde. id est vana cogitatione: verbis scilicet iniquis turpiloquijs et operibus. id est prauis actibus.

**Qui pius et propitius nobis pepercit hactenus: ne nos
cum nostris perderet tantis iniquitatibus.**

¶ Construe. Dico quod verbo et opere nos deum offendimus: qui scilicet deus existens pius et propitius. id est misericors pepercit nobis hactenus. id est hucusque: ne secundum mala opera nostra nos pariter cum nostris tantis iniquitatibus perderet. id est condemnaret: sed ita pepercit nobis vt mediante paterno auxilio ad christum veniamus: et animo in bonis operibus perseueremus.

**Hunc igitur ieiunij / cum precibus et lachrymis: mul-
tisq; bonis alijs / placemus deuotissime.**

¶ Construe. (Et quia peperit nobis misericorditer: ergo) placemus. id est placiti
nobis faciemus hunc scilicet deum. ieiunij. id est cum abstinentia cibi et potus: et
cum precibus. id est cū orationibus assiduis: quia ipse ait. Petite et accipietis. Ite-
rum. Amen amen dico vobis quicquid orantes petitis credite et fiet vobis.

**Vt nos a cunctis foribus / purgans ornet virtutibus
angelicis et cetibus / nos iungat in celestibus.**

¶ Construe. (Dico q; placemus eū deuotissime) vt ipse purgans nos a cunctis for-
dibus. id est peccatis ornet nos virtutibus: et faciat nos persenerare in eis: et q; iun-
gat nos angelicis cetibus. i. in regno celorum.

**Sit benedictus genitor / eiusq; vnigenitus: cum spiri-
tu paraclyto in sempiterna secula. Amen.**

¶ Construe. Genitor. id est deus pater sit benedictus et eius vnigenitus. id est chri-
stus (qui est filius dei) cum spiritu paraclyto. id est consolatore. in sempiterna secu-
la. Amen.

**Clarū decus ieiunij monstratur orbi celit: qd
xps auctor omnium cibis dicauit abstimens**

**¶ In hoc hymno hortatur et admonet nos auctor ieiuniorum humilitatem et mo-
de auctoritatem habere et a christo efficaciam: et vt antiqui patres (moyses et he-
lyas) consecuti sunt vitam eternam: ita et nos consequamur.**

¶ Construe. Clarū decus. id est commendabile ieiunium / monstratur. id est va-
tur / orbi. id est mūdo / celitus. id est de celo quod ieiunium christus (supple exstēs)
auctor. id est creator omnium scilicet rerum / dicauit. id est sanctificauit abstimens
cibis. id est a cibis.

**Hoc moyses charus deo / legisq; lato: factus est: hoc he-
lyam per aera / curou leuauit igni o.**

¶ Construe. Moyses factus est clarus. id est dilectus deo hoc scilicet ieiunio. id est
per hoc ieiunium: q; pro et moyses factus est legislator. id est datur legis diuine.
hoc. id est per hoc ieiunium: et hoc scilicet ieiunium leuauit. id est vexit helyam sci-
licet prophetam igneo curru. id est quadriga ignea per aera. id est per aerem: quia
cum helyas transgressus esset iordanem cum discipulo suo helyseo fugiens perse-
cutiones Jezabel: ruptus est helyas in curru igneo in paradysum terrestrem pala-
tio suo dimisso. helyseus autem pallio leuato reuersus ad iordanem et percuciens
equum cum pallio cecidit aqua iordanis: et transiit propheta siccō pede.

**Hinc daniel mysteria / victor leonum viderat: per hoc
amicus intimus / sponsi iohannes clauit.**

¶ Construe. Daniel propheta exstēs victor leonum: quia leones non nocuerunt
ei viderat per spiritum sanctum mysteria. id est secreta (que nemo alijs scire po-
tuit) hinc. id est per hoc ieiunium: et iohannes baptista clauit. id est factus est in-
timus amicus sponsi. id est christi per hoc scilicet ieiunium.

**Hec nos sequi dona deus per exempla patrimonie tu
robur auge mentium dans spiritale gaudium.**

¶ Construe. (Et quia isti facti sunt sancti per hoc ieiunij) o de? dona. id est concede
nobis christianis: vt possumus sequi. id est imitari hec scilicet ieiunia per exempla

Expositio hymnoz.

parimonie. i. abstinentie cibi et potus: et tu auge robur. i. fortitudinem: mentis. i. cordium/dans. i. donans spiritale gaudium. id est leticiam spiritus.

Presta pater per filium/presta per alium spiritum: cum his per eum triplici/vnus deus cognomine.

¶ Construe. O pater presta. id est dona nobis hec que supra petimus per filium tuum vnigenitum: et presta per alium spiritum. tu dico existens vnus deus in essentia: cum his. i. cum filio et spiritu sancto triplici cognomine. id est sub tribus distinctis nominibus/per eum id est eternaliter vel imperpetuum.

Iesu quadragenarie/dicator abstinentie: qui ob salutem mentium/hoc sanxeras ieiunium.

¶ Hic hymnus est de recommendatione ieiunij. Dirigat oratio ad iesum xpm dei omnipotentis filium tanq̃ ad causam efficientem ieiunij et instituentem primum ad finem: vt in littera. Primi tres versus cōdependēt vt patebit. Primi vsus sic **¶ Cōstrue.** O iesu dator. i. sanctificator et cōformator quadragenarie abstinentie. i. quadragesimalis ieiunij/Quadragenarius/quinquagenarius: totū numerū collectiuium dicunt: sed quadragesim⁹ quinquagesimus dicunt dīstingar vltimū ex nūero) qui sanxeras. i. institueras et sanctificaueras: dū adhuc in terris puerfabaris quadraginta dies continuo ieiunans notis exemplum hoc ieiunium quod seruandum singulis annis ecclesia de post ordinauit ob salutem. i. propter redemptionē et vtilitatem mentium. i. animarum nostrarum (prout sequitur)

Quo paradyso redderes: seruata parsimonia: quos in de gastrimargie/huc depulit illecebra.

¶ Construe. Quo. i. vt/tu redderes. i. restitueres paradyso celesti: et hoc dico parsimonie obseruata. i. abstinentia voluntaria cibi et potus custodita et obseruata (supple illos homines) quos illecebra. id est illicita actio: vel peccatū gastrimargie. id est castitatem mergentis gulositatis et inordinate sumptionis cibi et potus vnde cadimus in continentia cū a cōtrario (Sine cerere et baccho friget venus) depulit. i. expulit inde. i. a paradyso. huc. i. in hunc mundū. sex vallam lachrymarū et miserie. **¶ Alcei.** Gastrimargia metru est grecū: diciturq̃ gulositas: et gastrimargos gulosus: vnde erant qui latinam dant etymologiam quasi sit castitatem mergens. Non enim scribitur castris sed gastris: nec mergia sed margia.

Adesto nunc ecclesie/adesto penitentie: qua pro suis excessibus/orat profusus fletibus.

¶ Hic efficitur sententia primorum versuum sic. O iesu adesto nunc ecclesie scilicet tue militanti contra hostes suos adesto penitentie: vt te adiuuante perficiamur: qua penitentia supple ecclesia orat pro suis excessibus. id est peccatis: et hoc dico fletibus. id est lachrymis/profusa. id est effusa.

Tu retroacta crimina/tua remitte gratia: et a futuris adhibe/custodiam mitissime.

¶ Alia petitio in hūc modum. **¶ Construe.** O iesu tu remitte. id est dimitte crimina. id est peccata nostra retroacta. id est prius facta. tua gratia. id est per tuam benignitatem: et o mitissime iesu adhibe custodiam. id est concede benignis gratiam cauendi a futuris criminibus: et ne recidamus in primis cōmissa confessa: et iam remissa in finem sequentem.

Vt expiati annuis/ieiuniorum victimis: tendamus ad paschalia digne colenda gaudia.

Secundū vsum Sarum. fo. xliii.

¶ Construe. Ut nos expiati. id est mundati a peccatis nostris. annuis victimis. id est sacrificiis singulis annis fieri solitis in cōmemorationē actionis christi ieiunio rum tendamus. id est procedamus: et perueniamus melius dispositi. ad gaudia paschalia. id est paschales solennitates: colenda. id est agenda et exercēda digne id est debite laudabiliter et decenter. Ille est etiam vna causa institutionis ieiunij inter alias q̄ plures vt per ipsum fiamus idonei ad celebrandū pascha: et ad capi endum paschalia sacramenta: sicut tetigit hymnus precedens in quarto versu.

Uerilla regis prodeunt fulget crucis misterijū
quo carne carnis conditor suspensus est pati
bulo.

¶ Materia huius hymni est (teste ambrosio) quia passio domini venit. Dicit ergo q̄ verilla regis. id est christi iam prodeunt. Verilla christi sunt baptismus/eucha ristia: et alia ecclesie sacramenta. **¶** Construe. Verilla. id est parua vela vt bellica signa regis. id est christi/prodeunt. id est apparent/misterijū. id est sacrificium cri cis/fulget. id est latet: quia expugnauit diabolum: quo scilicet misterio/conditor. id est creator carnis scilicet humane est suspensus carne scilicet propria/patibulo id est in cruce.

**Confixa clauis viscera tendens manus vestigia redē
ptionis gratia hinc immolata est hostia.**

¶ Construe. Ego dixi q̄ christus suspensus est patibulo. id est cruce. ideo christus est hostia immaculata. Vel sic (scilicet in ara crucis) gratia redemptionis. saluatio generis humani/tendens. id est extendens/manus scilicet suas in cruce: et tendēs vestigia sanguinis ipsius. Et per hoc nota q̄ sanguis fluxerat per totum eius cor pus: tendens dico viscera innumerabilia: quia in tantum fuit extensus christus in cruce q̄ omnia membra eius poterant numerari: confixa. id est perforata clauis. sunt enim clauis positi in manibus et pedibus suis: a lancea latere suo et inde exi uit sanguis et aqua. exinde dico manauit sanguis redēptionis nostre: et aqua ba ptismatis ex quibus nos regeneramur in fonte et in sacro baptismo.

**Quo vulneratus insuper mucrone dire lācee vt nos
lauaret crimine manauit vnda sanguine.**

¶ Construe. Ecce misterijū crucis fulget per totum mundum: quia per crucem ha bemus altare/per corpus christi hostiam/per sanguinem vinum/et per sudorem aquam: ex quibus sacrificium facimus singulariter: quia et in molatione crucis si bi fit altare. et ideo per crucem habem⁹ altare in quo sacrificamus/quo. i. in quo patibulo christus fuit vulneratus/insuper. id est super vulnationē clauorū: mu crone. id est acimine/dire lancee. id est crudelis cuspidis: et hoc vt christus lana ret nos a crimine. id est a peccatis/vnda. id est aqua/manauit. id est fluxit sangui ne. id est cum sanguine.

**Impleta sunt que cecinit dauid fidelis carmine dicē
do nationibus regnauit a ligno deus.**

¶ Et eo tpe perpetrata sunt que scripta sunt de christo per prophetas. Unde ipse sumens acetum in cruce cum sponsa dixit. Consummatum est. **¶** Construe. Illa sunt impleta. id est completa in christo: que dauid propheta existens fidelis/cecinit. id est prophetauit/carmine. id est psalterio/dicendo. id est prophetando/na tionibus. id est omnibus gentibus deus regnauit a ligno scilicet crucis: quia post passionem et mortem suam amarissimam resurrexit regnaturus eternaliter.

¶ Ascendit. Legendum est que cecinit: q̄ pro preterito a concilio dicerem⁹ cecinit.

Arbor decoza et fulgida ornata regis purpura electa

Expositio hymnorum

digno stipite tam sancta membra tangere.

¶ Et quia pendit in cruce possumus proferre vocem admirationis. ¶ Construe. O q̄ decora et fulgida arbor ornata. id est fulcita/purpura. id est sanguine/regis. id est christi/arbor dico electa tangere. i. portare tam sancta membra. scilicet christi. digno stipite. id est sancta cruce.

Beata cuius brachiis seculi pendit precium statera facta corporis predam que tulit tartari.

¶ Construe. (Vere beata fuit arbor vel crux) in cuius brachijs. id est cornibus precium seculi. id est mundi pendit. arbor dico facta statera. id est trutina corporis scilicet christi/que scilicet statera/tulit. id est abstulit/predam. id est spoliū/tartari. id est inferni: vel tartaris. id est infernis: quia christus descendit ad infernali verans animas sanctorum. Jam oratio dirigitur ad crucem hyperdulia.

O crux aue spes unica hoc passionis tempore auge piis iusticiam reliq̄ dona veniam.

¶ Construe. (Et quia statera est facta) O crux aue. id est salve. tu unica spes nostra auge. id est multiplica/piis iusticiam. id est pietatem hoc tempore passionis. et dona reis. id est peccatoribus/veniam. id est remissionem.

Te summa deus trinitas collaudet omnis spiritus: quos per crucis mysteriū salvas rege per secula.

¶ Construe. (Et quia deus nos redemit suo sanguine. ideo) O summa trinitas. id est deus omnipotens: omnis spiritus collaudet te: et quos scilicet homines salvas per mysteriū crucis. id est passionem. rege per secula. Amen.

Q̄ltoz dei memento te fontis et lauacri rorem subilic sanctum te crismate innouatum.

¶ Auctor presentis hymni est prudentius: et solet cantari ab ecclesia in quadragesima. In quo hymno alloquitur quemlibet christicolam: vt sit memor beneficii dei cum consilio vt iturus ad quietā nocturnam signet se sancta cruce. Cui rationem subdit. et inde exclamationem facit contra segnitie somnorum atq̄ versutias diaboli apostrophando ad eundem. vt patet in processu.

¶ Construe. O cultor dei. id est o christicola/memento. id est recordare te subisse. id est intrasse sanctum rorem fontis/et lauacri. id est mūdātum esse spiritali lotionē in baptismo/et per hoc purgatum ab originali peccato. Et o cultor dei memento te innouatum. id est regeneratum crismate. id est oleo sancto. ac per hoc protectum et armatum contra impugnationes diaboli. Ecce duo magna beneficia collat homini christicole a deo. Primum q̄ baptizatus sit contra peccatum originale. Secundum q̄ sit crismate vinctus contra impugnationes diaboli. Cui rei etiam aliud consilium subiungit circa quietem nocturnam in versu sequenti.

Fac cum vocante somno castum petis cubile frontem locumq̄ cordis crucis figura signet.

¶ Construe. (O cultor dei) fac cum pro quando petis. id est accedis/castum cubile id est mundum et tutum locum nocturne quietis somno vocante. id est sopore id est exigente et incitante. q̄ figura. id est signum sancte crucis signet frontem locumq̄ cordis. id est pectus tuum propter mysteriū passionis dominice: quod per signū representatur: et effectum operatur sequentem.

Cruz pellit onne crimen fugiunt crucem tenebre tas

Secundū vsum Sacrum. Jo. xliii.

Si dicata signo mens fluctuare nescit.

¶ Construe. Crux. i. signū crucis vel passio domini pellit. id est remouet vel fugat omne crimen. i. peccatum seu malum/et tenebre. i. pericula tenebrarū siue miserie nocturne: fugiunt crimen/nox enim est amica predonibus. i. diaboli nocturno tempore hominem inuadentibus: et contra illos facis signū crucis non solum quod ad corpus: sed etiā quod ad animam/ quia mens. i. anima/ dicata. i. signata vel confirmata tali signo. i. sancte crucis/ nescit fluctuare. i. dubitare de fide/ et errare a conscientia intentionis virtuose propter pigritiam et portenta siue apparitiones varias somniorum/ (contra que exclamatur versus sequens) vel propter suggestiones diabolice de quibus sunt versus alij deinde sequentes.

*crux
diabolis*

Procul o procul vagantiū portenta somniorum procul esto peruicaci prestigiator astu.

¶ Exclamat contra somnia et contra inuentorem siue presentatorem somniorum/ portenta. i. signa somniorum/ vagantium. i. apparitionū vagarum in somnis/ sint procul. i. longe vel remote: o procul refumit causa maioris vehemētie: et o tu prestigiator. i. deceptor et illusor sensuum humanorū diabole peruicaci astu. i. perseveranti violenta et importuna siue proterua ac improba calliditate decipiendi/ esto. i. sis/ procul. i. longe. ¶ Item prestigium est species magice artis qua indicantur et decipiuntur oculi hominum: vt scilicet appareat quod non est.

O tortuose serpens qui mille per meandros fraudesque flexuosas agitas quietas corda.

¶ Apostrophat ad eundem prestigiatozem diabolū obtestās vt recedat a nobis Et legantur duo versus simul hoc modo. ¶ Construe. O tortuose serpens. i. malignose demon/ qui agitas. i. turbas et communes quietas corda. i. pacificas mentes per mille meandros. i. per varios modos decipiendi. Meander pro flexuositate anhi ponitur. hic methaphorice stat pro obliquo et indirectis circuitibus diaboli ad decipiendum: quod pro et flexuosas fraudes et intricas deceptiones. Flexuosus dicitur quod plures flexuras. id est circuituras et inuolutiones habet vt serpens cum se inuoluit: hic autem methaphorice ponitur: qui enim defraudare intendit: recta non procedit: sed oblique et flexuose.

¶ Meander flumens est cuius ripe plurimos habent reflexus: et ita multos recursum vt diabolus nos temptans.

Discede christus hic est hic christus est liquece signū quod ipse nosti damnat tuam cateruam.

¶ Construe. O tortuose serpens discede. i. fuge recede: quia ipse est hic. i. adest nobis: et liquece. i. euanesce (metaphora est) sicut enim cera dicitur liquecere a calore solis: quia christus est hic ad defensionē nostrā. Refumitur illa clausula ipse est hic: ad exprimendū vehemētiā indignationis contra diabolū et ad incitandum illi maiorem terrorem: immo signū sancte crucis quod tu ipse nosti. i. nouisti damnat. id est destruit/ tuam cateruam. i. societatem.

Corpus licet fatiscens iaceat reclinē paululū christus tamen sub ipso meditabitur sopore.

¶ Respondet ad id quod diabolus obicere posset de torpore et imbecillitate corporis dormiens: ne sibi in illa re confidere debeat diabolus credens super illam habere inuadere posse hominem quiescentem. ¶ Construe. Quia licet. i. quia corpus fatiscens. i. fatigatum ex laboribus diurnis iaceat paululum. i. modicum/ reclinē. id est bassum pro requie capienda: tamen nihilominus meditabitur christus id est cogitabit de christo/ sub ipso sopore. id est tempore somni et dormitionis sue iuxta illud. Medis nocte surgebam ad confitendum tibi.

¶ Etiam potest

Expositio hymnorum

subintelligi quod nunc fragiliter declinet homo a mandatis dei: statim tamen diuina gratia cooperante in cognitionem dei et emendationem vite debet respicere et reuerti.

Gloria eterno patri et christo vero regi paraclytoque sancto et nunc et imperpetuum. Amen.

¶ Dicitur laus trinitati. Explicatio patet.

¶ Ange lingua gloriosi prelium certaminis et super crucis trophæum dic triumphum nobilem qualiter redemptor orbis immolatus vicerit.

¶ Iste hymnus continuatur superiori. Dixerat enim quod dominus positus fuerat in cruce et tunc eius perforatum: et sic deprecamur eum quod sicut mortuus est. id est sicut corpus assumptum ex virgine in cruce dimisit: et ad inferna descendit: et cum diabolo pugnavit et eum superavit: sic faciat nos vincere cuncta nobis aduersantia scilicet diabolum et mundum cum concupiscentiis suis: et domesticum inimicum. id est carnem nostram: de qua etiam dicitur. Quanto formosior: tanto periculosior. **¶** Construe. O lingua pange. id est manifesta prelium certaminis gloriosum id est victoriam: quam victoriam christus obtinuit secundum carnem: quando vicit mortem sua morte. **¶** Unde. quod mors ero mors tua. et super trophæum. id est de victoria sancte crucis dic triumphum nobilem de inimicis fugatis: qualiter redemptor id est liberator totius mundi immolatus in ara crucis vicerit scilicet diabolum. **¶** Et nota quod ante passionem christi duas manus. id est potestates scilicet in corpore et in anima hominis habuit: quia quosdam in corpore et anima: et quosdam tantum in anima post mortem temporalem trahebat ad se. Sed modo post passionem iesu christi unam tantum habet de duabus potestatibus et amisit unam.

De parentis prothoplasti fraude facta condolens quando pomi noxialis mortu morte corruit ipse lignum tunc notavit damna ligni ut solueret.

¶ In hoc loco apostrophat se auctor. Si aliquis forte diceret: quare fuit christus immolatus. Respondetur sic. Quia condoluit de deceptione pomi parentis scilicet adam. **¶** Construe. Christus condolens fraude facta fraudulentum parentis nostri adam prothoplasti. id est primi ornatu quando corruit primus parens morte. id est in morte: et hoc mortu pomi scilicet vetiti noxialis. id est nocuum: ipse christus tunc notavit. id est pre ordinando signavit lignum sue crucis: ut solueret. id est recuperaret damna ligni scilicet que venerant per lignum. id est pomum vetitum. **¶** Bene dicit prothoplasti: non prothoplausti.

Hoc opus nostre salutis ordo depoposcera multiformis proditoris ars ut artem falleret et medelam ferret inde hostis unde leserat.

¶ Bene dico quod christus tunc notavit lignum ut solueret damna ligni: quia nullo alio modo poteramus recuperari. ideo. **¶** Construe. Ordo salutis nostre depoposcera hoc: ut deus carnem sumeret. et patibulum crucis subiret per lignum ut damna ligni solueret: ut ars. id est deus qui est artifex omnium rerum falleret. id est destrueret artem multiformis proditoris. id est diaboli: ut illa res ferret medelam. id est salutem omnium gentium: inde. id est ex illa res scilicet a ligno: unde. id est de quo ligno hostis scilicet antiquus leserat. id est nocuerat.

Quando venit ergo sacri plenitudo temporis / mis

**ius est ab arce patris natus orbis conditor atq; ventre
virginali caro factus prodijt.**

¶ Construe. Ergo qñ. l. postq; plenitudo temporis. l. qñ vitima etas venit. l. qñ de
us sacrificauit suum conditor orbis. l. xps natus missus ab arce patris in mūdum
atq; factus caro vel carnalis prodijt. id est exiit de ventre virginali.

**¶ Et nota q; sicut flos sine macula pulcher et olens ac suauis nascitur: ita christus
ne semine et sine crimine de vtero virginis marie prodijt.**

**Vagit infans inter arcta positus p̄sepia mēbra panni
nis inuoluta virgo mater alligat pedes manusq; crus
ta stricta cingit fascia.**

¶ Construe. Infans. id est christus positus inter arcta. id est inter angusta p̄se-
pia. vagit. id est plangit: et est vagire proprium puerorum: virgo scilicet maria ma-
ter sua alligat membra sua inuoluta pannis: et fascia. id est vitella cingit pedes
manus et crura.

**Gloria et honoz deo vsq; quo altissimo. vna patri filio
q; inclyto paraclyto: cui laus et potestas in sempiterni
na secula.**

¶ Construe. Gloria et honoz vsq; quo sit deo altissimo: vna. id est equaliter patri et
filio: et inclyto paraclyto. id est gloriozo spiritu sancto. id est tribus personis: cui sel-
licet vni deo soli est laus et potestas per eterna secula. Amen.

Iltra sex qui iam peracta tempus implēs cor
poris se volente natus ad hoc passioni deditus
agnus in cruce leuatur immolandus stipite.

¶ Hic hymnus continuatur sic. Christus erat triginta annoru cum esset passioni
deditus: et est lustrum spacium quinq; annorum. Et dicitur a lustrando: eo q; roma-
ni lustrabant per spacium quinq; annorum in capite totam romam. Et nos simili-
ter per quinq; etates debemus lustrare totam romam in ecclesiam vincētem in-
imicos. Et possunt legi oblativus casus. Lustris iam peractio melius est in accusati-
uis casibus: vt sic. **¶ Construe.** Xps qui est implens tempus. id est etatem corporis
scilicet humani per sex lustra iam peracta: natus se volente. id est sua sponte natus
ad hoc vt pateretur / agnus. id est christus deditus passioni leuatur in cruce a iude-
is immolandus. id est sacrificandus / stipite. id est in stipite.

**Hic aceto fel arundo sputa clauis lancea mite corpus
perforatur sanguis vnda profluit terra pontus astra
mundus quo lauantur flumine.**

¶ Construe. Hic in cruce dederunt ei fel mixtum cum aceto / arundo. id est cala-
mus traditur ei in signum derisionis pro sceptro. Et p̄ter hec sputa adhibita sunt
ei / mite. id est manū corpus perforatur cum clauis et lancea: et inde sanguis et vnda
profluit. id est exiit de corpore eius / quo flumine. id est pro aqua effusione san-
guinis / terra. id est humiles / pontus. id est fluctuantes vitio / astra. id est iustitiae
mundus. id est mundani / lauantur. id est purgantur. Per aquam debemus intelli-
gere baptismum / per sanguinem christum. Et dicunt quidam q; angeli boni purga-
ti sunt de labe quam habuerant de illis qui ceciderunt. Vt lucifer et complures alij
ideo dicit astra.

Expositio hymnorum

Cruce fidelis inter omnes arborum una nobilissima nulla silva talem profert fronde flore germine dulce lignum dulces clauos dulce pondus sustinet.

Construe. Et quia redemit nos in cruce: omnes debemus clamare. O crux fidelis arbor inter omnes es una. id est sola nobilissima: quia nulla silva profert talem arborem fronde. id est protectione: flore. id est decore: germine. id est radice. Vel flore. id est christo (qui vocatus est flos prophetarum: quia sicut flos procedit sine fectis tate vel aliqua putredine: ita christus existens ex utero virginis processit sine aliquo peccato): dulce lignum fuit illud quod sustinet dulces clauos christi: dulce pondus. id est christum.

Flecte ramos arborum alta tensa lara viscera: et rigor lentescat ille quem debet natiuitas ut superni membra regis tibi tendas stipite.

Construe. (Et quia precium mundi pendit in te.) ideo. O arbor una flecte. id est humilis ramos scilicet crucis: et lara. id est relaxa viscera christi: tensa. id est extensa in te: et ille rigor. id est duritia: lentescat. id est mollescat: quem rigorem natiuitas. id est natura dedit tibi ut tendas stipite. id est in cruce: tibi. id est humilis membra superni regis.

Sola digna tu fuisti ferre seculi precium atque portum preparare naua mundo naufrago quem sacer cruor perunxit fusus agni corpore.

Construe. Tu sola fuisti digna scilicet precium seculi ferre. id est sustinere illum qui fuit apreciatus triginta argenteis: atque preparare portum quasi naua: mundo naufrago: periclitato. id est omnibus periclitantibus: quem mundum sacer cruor id est sanctus sanguis perunxit. id est mundauit: ille dico fusus de corpore agni.

Gloria et honor deo usquequo altissimo. ut supra.

Chorus noue hierusalem: nouam meli dulcedinem: promat colens cum sobrijs: paschale festum gaudijs.

Metrum est iambicum auctor Ambrosius. Materia huius hymni est militare ad laudem festi paschalis: cum militauerimus contra diabolum. Dicit ergo chorus noue hierusalem. 12. Nota quod hierusalem primo vocabatur Iehus: secundo Iehusalem: tertio Salem: quarta Hierusalem. Per quam signatur multiplex hominis status. Iehus enim interpretatur conculcamentum: et hoc quando aliquis in adolescentia insonans efficitur. Iehusalem interpretatur pax conculcationis: et hoc est quando aliquis habitat et delectatur in predictis. Salem interpretatur pax: et hoc est quando aliquis est reuerens a vitio. Hierusalem autem interpretatur visio pacis: et hoc est quando aliquis fruimur celesti gaudio. Unde hoc nomen hierusalem quatuor modis accipitur quo ad litteram. Hierusalem est illa ciuitas palestine. Tropologicè est typus. id est figura anime fidelis. Allegorice figura ecclesie militantis. Anagogice hierusalem interpretatur ecclesia triumphans scilicet chorus celestis patrie: ut hic.

Construe. Chorus noue hierusalem. 1. noue ale. 2. ciuitas debet homo bene innotati et purgati a vitio: promat nouam dulcedinem meli. id est dulce melos. Melos dicitur a mel: quia sicut mel fit ex diversis generibus rerum: ita et melos est quod fit ex

neris notulis nouum. Unde dicitur. Cantate domino canticum nouū. Mel enim dicitur a miscendo. Unde prohibetur in lege q̄ nemo in sacrificium poneret mel: sed semper sal. Mel enim sit ex diuersis generibus rerum: homo enim non debet esse diuersus: sed vniformis in bono. Unde vinum et siceram non bibet. Et sumitur vinum hic in mala significatione: quia vinum in se est bonum: sed abutentibus vltimo nocuum est tam in corpore q̄ in anima. Siceram sit ex diuersis generibus rerum: que simul mixta vnū corrumpit aliud. Ut de ceruisia: aut granū corrūpit aquam: aut aqua granū. Ille ergo bibit siceram qui facit aliquid quod videtur esse de genere bonorum cum nō sit. Ergo sobrie iuste et pie viuamus in hoc seculo: iuste que ad proximum: pie quo ad deum: sobrie quo ad nosmetipsos.

¶ Alcen. Melos grecum est: nec a mel dicitur.

Quo christus inuictus leo / drachone surgens abruto: dum voce viua personet a morte functos excitat.

¶ Construe. Quo scilicet festo paschali christus inuictus leo (teste Physiologo) sicut leo rugitu suo resuscitat catulum post triduum: ita pater in diuinis filium suū quare dictus est leo surgens. id est resurgens abruto drachone. id est diabolo lapso: dū viua voce personet vt gemina viperarum quis docuit vos fugere ventura ira. Vel generaliter potest legi de angelis qui viua voce resuscitabunt mortuos ad iudicium: et sic exaltat functos a morte. id est a peccato mortali (secundum priuam lectionem) vel a morte scilicet quam omnis homo habebit.

Quam deuorarat improbus / predā refudit tartarus: captiuata libera / iesum sequuntur agmina.

¶ Construe. Ipse scilicet deus refudit. id est retrofudit / predam. id est rapinā quā tartarus. id est infernus / improbus. i. insatiabilis / deuorarat. id est deglutierat captiuata agmina. id est anime sanctorum detente libera. id est liberata sequuntur scilicet christum.

¶ Et in captiuata libera legunt: non captiuata te. 12.

Ipsum cauendo supplices / regem precemur milites: vt in suo clarissimo / nos ordinet palatio.

¶ Construe. Nos supplices milites. i. humiles precemur ipsum regē. i. rogemus christum vt ordinet nos. i. disponat nos in suo clarissimo palatio. id est in celo inter sanctos. Unde euangelista. In domo patris mei multe sunt mansiones. 12.

Per secula mente nescia / patri suprema gloria: honores sit cum filio / et spiritu paraceto. Amen.

¶ Construe. Gloria sit patri supremo. id est excelsio per secula. id est per secula (per synecopam) gloria dico nescia mente. id est incomprehensibilis mente humana: quia deus incomprehensibilis est: et honor sit ei scilicet patri in diuinis cum filio scilicet iesu christo: et spiritu paraceto. id est sancto. Amen.

¶ Rege per secula mente. id est finis nescia.

Iesu saluator seculi verbum patris altissimi: lux lucis inuisibilis custos tuorum peruigil.

¶ Materia huius hymni est oratio ad iesum vt corpora nostra laboribus diuinis sanguine nocte nocturna quiete velit recreare et ab hoste nos defendere et liberare ac ne ita caro doemisset q̄ mens id soporē perniciōsi incidit. ¶ Primo duo nomina leguntur simul. Et ponit plura attributa iesu laudatiua et beniuolentie capta.

¶ Construe. O iesu xpe saluator. i. redemptor seculi. i. mundi. verbum. i. filius altissimi patris. i. dei. (Et ista generatio difficiliter capi potest: q̄ vt Chrysostomus. Generationē eius quis enarrabit) lux inuisibilis lucis. i. productus: hoc est claritas glorie celestis.

Expositio hymnoz.

que videri non potest carnalibus oculis: sed diuinis et glorificationis tantum. Vel lux id est filius inuisibilis lucis scilicet dei patris (qui similiter videri non potest ab oculis carnalibus. Iuxta illud. Non videbit me homo et viuet) per uigil custos. id est diligens observator et tutor motum scilicet fidelium.

Tu fabricator omnium/discretor atq; temporum: fessa labores corpora/noctis quiete recrea.

Construe. Tu fabricator. id est creator omnium scilicet rerum/atq; discretor. id est distinctor et dispositor temporum per motum celi (quem tu solus gubernas) tu recrea. id est refoue et refocilla corpora scilicet nostra/fessa. id est fatigata labore scilicet diurno quiete noctis. id est per dormitionem nocturnam ut scilicet spiritus depressi in nobis vigilantibus per labores reparentur: et restaurentur per somnum.

Te deprecamur supplices/bt nos ab hoste liberares: ne valeat seducere/tuo redemptos sanguine.

Construe. (Ista est principalis deprecatio in hoc hymno). Nos supplices. id est deuoti/deprecamur. id est rogamus te (et sic illa prepositio de anget aliquando: et quandoq; diuinum: ut apud Quidium. Sepe precor mortem: mortem quoq; deprecor idem. id est minime precor) immo ut mors non veniat: precor ut liberares nos ab hoste. id est a diabolo/ne. id est ut non ipse valeat. id est possit aut sufficiat: seducere. id est defraudare et illaqueare redemptos scilicet nos tuo sanguine effuso pro nobis tempore amarissime passionis tue. (Enam in finem qui sequitur ordinatur dicta predicatio)

Ut dum graui in corpore/breui manem⁹ tempore sic caro nostra dormiat/bt mens soporem nesciat.

Construe. Ut dum. id est quidum et donec manemus. id est perseueramus breui tempore quo hic vivim⁹. Tempus enim vite nostre breue dicitur comparative ad vitam celestem: quia mille anni non sunt momentum respectu regni celestis: ut dicit psalmista Quomā mille anni ante oculos tuos tanq; dies hesterni que preterit. Et ut potest homo hodie centum attingere: quia in poteratibus. id est bene completionis octoginta anni sunt: et amplius eorum vita est labor et dolor in graui corpore quod male carnis subiectum multis passionibus et miserijs granatum redditur et impotens ad resistentiam hostis diaboli et torpidum ad seruicium deo. Et hoc tangit Aristoteles primo methaphysice dicens: q; humana natura multipliciter est ancilla: vel corpore graui peccato mole criminum. Et ergo ne succumbamus qualitercumq; vel in miserijs vel in criminibus caro nostra. id est sensualitas/dormiat. id est quiescat/viuet et gerat se sic q; mens. id est ratio nostra siue spiritus nesciat soporem. id est pigritiam inordinatam somni ex qua redditur ipsa imbecillis ad operandum bona: et tenendum se a sordibus peccatorum quin immo per uigil custos iesus christus sic carnem nostram dormire permittat ut amina nra domino agilis et vigilans permaneat ad sibi seruendum: et hosti maligno foras iter per fugam peccatorum resistendum.

Aurore lucis rutilat/celum laudib⁹ intonat: mundus exultans iubilat/gemens infernus blulat.

Construe. Materia presentis hymni est laudare omnipotentem deum: et extirpare vitia et adherere bonis operibus et virtutibus. Et nota q; sancta ecclesia ideo aurore dicitur: quia sicut aurore expellit tenebre: ita ecclesia sancta extirpat singula vitia et peccata.

Construe. Aurore lucis rutilat. id est splendet scilicet quando aurore pullulat

et incipit dieſcere/celum. id eſt celeſtis creatura/intonat. id eſt reſonat laudibus/
mundus epulans. id eſt gaudēs/tubilat. id eſt letatur ſeu gloriſicatur: quia homi-
nes credentes in deum cantant laudes deo/infernis gemens. id eſt diabolus lu-
gens ululat. id eſt plangit et lamentatur: quia dolet de amiſſione eorum: quos te-
nebat mortuos ſcilicet Adam/Abraham/Iſaac: et alios ſanctos quos deus tra-
xit ad requiem eternam.

**Cum rex ille fortiffimus mortis cōfractis viribus: pes
de conculcans tartara ſoluit a pena miſeros.**

Conſtrue. (Dico qd celum tunc intonat laudibus) cum. id eſt quando rex ille for-
tiſſimus ſcilicet dominus ieſus chriſtus (ſupple fuit) conculcans pede. id eſt pieta-
te ſua/tartara. id eſt inferna/ſoluit. id eſt liberauit miſeros ſcilicet homines: a pe-
na ſcilicet diaboli: cōfractis viribus mortis. id eſt inferni ſeu diaboli.

**Ille qui clauſis lapide cuſtoditur ſub milite: triumphans
pampa nobili victor ſurgit de funere.**

Conſtrue. (Vere ille rex) cōfractis viribus mortis. id eſt diaboli ſoluit pena mi-
ſeros homines: quia ille qui clauſus eſt lapide. id eſt monumento/cuſtoditur. i. vi-
gilat ſub milite. id eſt ſub militibus (per figuram ſynedochē) triumphans. id eſt
vincens/pampa nobili. id eſt victoria (quia tunc animas extraxit ab inferis) et ſur-
git. id eſt ſurſum erigit. de funere. id eſt de morte.

**Solutis iam gemitibus et inferni doloribus: quia ſur-
rexit dominus reſplendens clamat angelus.**

Conſtrue. (Chriſtus erat victor) ſolutis. id eſt fractis iam gemitibus: et inferni
doloribus. id eſt anguſtijs: angelus reſplendens. id eſt valde nitens/clamat. id eſt
dicit ſupple mulieribus. (Ite dicite diſcipulis et petro. i. c.) quia ſurrexit dominus
(a morte)

**Tristes erant apoſtoli de nece ſui domini: quem pena
mortis crudeli ſeruuli damnarant impij.**

Conſtrue. (Ite dixerunt angeli mulieribus) et apoſtoli erant tristes de nece. id
eſt de morte domini: quem ſcilicet dominum: impij ſeruuli ſcilicet iudei damnarant
id eſt damnauerant crudeli pena/mortis ſcilicet crucis.

**Sermone blando angelus predixit mulieribus in gal-
ilea dominus videndus eſt q̄totius.**

Conſtrue. (Quia tristes erāt de nece domini) angelus predixit mulieribus blan-
do. id eſt ſuau ſermone dominus videndus eſt. (a nobis) in galilea/quantotius. id
eſt ſubito.

**Ille dum pergunt concite apoſtoliſ hoc dicere: videns
tes eum vulnere oſculantur pedes domini.**

Conſtrue. Ille ſcilicet mulieres: dum pro quando pergunt: concite. id eſt ſollici-
te/dicere. id eſt manifeſtare hoc ſcilicet apoſtoliſ: vidēs. id eſt reſpicientes/eum
ſcilicet chriſtum vivere. id eſt vitam habere: et oſculantur pedes domini. id eſt lo-
cum ubi poſuerunt eum.

**Quo agnito diſcipuli in galileam prope: pergunt vi-
dere faciem deſideratam domini.**

Conſtrue. Quo agnito. id eſt quo cognito vel audito ſcilicet qd ſurrexit dominus
diſcipuli. id eſt apoſtoli/pergunt. i. vitam peragunt/prope. id eſt ſeſtimanter in ga-
leam.

Expositio hymnoz.

Ileam videre faciem domini: desideratam. id est concupitam ab eis.

Claro paschali gaudio / sol mundo nitet radio: cū chris-
tum iam apostoli / visu cernunt corporeo.

¶ Construe. Sol nitet. id est splendet radio suo mundo in paschali gaudio / cum. i. quando apostoli cernunt iam christum visu corporeo.

Ostensa sibi vulnera in christi carne fulgida: resurre-
xisse dominum / voce fatentur publica.

¶ Dicimus q̄ quis tunc apparuit discipulis: tamen quidam eorū scilicet thomas non credidit. Unde dominus ostendit ei vulnera et ait. Noli esse incredulus: sed fidelis. ¶ Nota q̄ quattuor de causis cicatrices vulnerum ostendit dominus: scilicet et ut esset signum victorie: ut deinceps de resurrectione non dubitarent: qui crederunt illum fantasticum corpus accepisse: ut esset ad patrem intercessio.

¶ Construe. Ostensa sibi vulnera. id est ostensis vulneribus sibi scilicet apostolis in fulgida christi carne: illi apostoli fatentur. id est predicant voce publica domini surrexisse.

Rex ch̄ iste clementissime / tu corda nostra posside: vt ti-
bi laudes debitas / reddamus omni tempore.

¶ Construe. O christe rex clementissime / tu posside. id est gubernas nostra corda. i. mentes simul cum corporibus: vt reddamus. id est persoluamus ad honorem tuū omni tempore laudes tibi debitas.

Sermone blando. &c.

¶ Hic hymnus iam expositus est.

Ad cenam agni prouidi / & stolis albis candidi:
post transitum maris rubri / christo canamus
principi.

¶ Materia huius hymni est invocatio ad cenam agni paschalis. id est christi qui tollit peccata mundi: similiter ad communionē corporis et sanguinis eius: de quo supra. Qui māducat aut bibit indigne reus erit. &c. qui vero digne viuit in eternū. Nos vero positi ad cenam agni. id est ad accipiendum corpus & sanguinem christi: vel ad vitium preceptū xp̄i: quia sicut post cenam nullum restat prandium: ita post nouum testamentum nullum restat preceptum. ¶ Construe. Ad cenam agni prouidi. id est paschalis: et candidi albis stolis. id est virtutibus / canamus principi. id est christo. id est laudemus eum de resurrectione post transitum maris rubri. id est baptismum vel gloriam resurrectionis.

Cuius corpus sacratissimum / in ara crucis torridum
cruore eius roseo gustando viuimus deo.

¶ Construe. Sanctissimū corpus / cuius. i. christi torridū. i. crematū: q̄ passum in ara crucis gustando. id est suscipiendo cum roseo cruore viuimus deo. &c.

Protecti pasche bospere a deuastante angelo erepti de
durissimo pharaonis imperio.

¶ Construe. Dico q̄ viuim⁹ deo / protecti. id est defensi vel seruati: vespere pasche id est vltima etate ab angelo deuastante. id est percutiēti primogenita egypti erepti. id est liberati de durissimo imperio pharaonis. id est diaboli.

Iam pascha nostrum xps est / qui immolatus agnus est: sinceritatis azima: caro eius oblata est.

¶ Construe. Christus est iam nostrum pascha. id est transitus de vitis ad virtutes: quis christus est agnus. id est patiens immolatus pro omnibus nobis. Vel sic quia christus immolatus pro nobis est agnus sinceritatis. id est puritatis caro eius oblata. id est sacrificata est azima. id est fermento vel sine amaritudine. Azima dicitur ab a quod est sine: et zima quod est fermentum vel amarum. Inde azima quasi sine amaritudine.

¶ Vera digna hostia / per quam fracta sunt tartara: redempta plebs captiuata / redit ad vite premia.

¶ Construe. Vera digna hostia. id est sacra per quam hostiam tartara sunt fracta: et per quam plebs captiuata. id est anime sanctorum sunt redempte: et per quod premia vite eterne sunt reddita in vita eterna.

¶ Cum surgit xps tumulo / victor redit de baratro: tyrannum trudens vinculo / et reseruans paradysum

¶ Construe. Cum. id est quando christus surrexit tumulo. id est de sepulchro victor redit de baratro. id est de fovea inferni: trudens. id est claudens tyrannum. id est diabolum: cum vinculo. id est cum potestate sua: et reseruans paradysum fidelibus tuis: quia tua misericordia hoc fecisti. etc.

¶ Versus. Quesumus auctor omnium. etc.

¶ Eterne rex altissime / redemptor et fidelium: quo mors solita deperit / datur triumphus gratie.

¶ Construe. O eterne rex altissime et redemptor fidelium quo. id est per quem mors solita deperit. id est destructa extitit (perijt inquam mors eterna. id est descensus ad inferna: quia sancti illuc modo non descendunt vt ante christi passionem) triumphus. id est victoria gratie datur iam glorificans in anima et corpore glorificandis in resurrectione.

¶ Scandens tribunal dextere patris potestas omnium collata est iesu celitus que non erat humanitas.

¶ Construe. Tu es scandens. id est ascendens tribunal dextere patris. id est equalitatem patris potestas omnium rerum est collata. id est attributa. scilicet christo et hoc celitus. id est diuinitus possumus dicere quod solus est ad dexteram patris. ceteri ordines sanctorum ad sinistram respectu claritatis filij que potestas non erat ei collata humanitas. id est secundum vel quando erat in mundo.

¶ Ut trina rerum machina celestium terrestrium: infernoꝝq; condita flectant genu iam subdita.

¶ Construe. Ut trina rerum machina. scilicet celestium terrestrium et infernoꝝ condita ad te deflectant genu iam subdita. id est flectentes genua celestia: terreni: et infernales sunt subdita. id est humiliata tibi. id est ad honorem tui.

¶ Tremunt videntes angeli versa vice mortalium culpat caro purgat caro regnat deus dei caro.

¶ Construe. Angeli videntes (humanam formam) tremunt. id est mirantur. scilicet quia videbant humanam naturam. id est per christum (ad dexteram patris collocatam et

Expositio hymnorum

exaltam) et hoc vice versa mortalibus: quia tremebant et mirabantur. ¶ Nota quod ante natiuitatem christi angeli ab hominibus se adorari pauebant: sed non postea: sicut legimus de sancto iohanne: qui cum vellet angelum adorare inquit angelus ad iohannem. Noli me adorare: seruus enim tuus ego sum et fratrum tuorum: caro scilicet ad culpam scilicet nos. id est per adam in culpam cadimus: caro christi purgat nos. id est per christum de vitio purgati surgimus: caro dei. id est deus regnat: (quia christus deus et homo est)

Tu esto nostrum gaudium / manens olympto predictum: mundi regis qui fabricam / mundana vincens gaudia.

¶ Construe. O christe tu esto nostrum gaudium manens prelitum. id est nobis paratum honoratum vel sublimatum. olympto. id est in celo: tu qui regis. id est gubernas fabricam mundi vincens mundana.

Hinc te precantes quesumus / ignosce culpis omnibus et corda sursum subleua / ad te superna gratia.

¶ Quasi dicat (desperasti gaudia mundi) et hinc nos precantes quesumus. id est deprecamur te ignosce culpis omnibus. id est dimitte nobis peccata nostra: et subleua. id est sursum leua ad te superna gratia. id est pro summa misericordia.

Ut cum rubete ceperis / clarere nube iudicis: penas repellas debitas / reddas coronas perditas.

¶ Construe. Nos quesumus te vt cum. id est quando nubes iudicis christi ceperit clarere repente. (Vel fm aliam litteram) Et cum. id est quando ceperis / clarere. id est fulgere nube iudicis. id est christi / rubente. id est clarescente deo ipso audiente a nobis repellas penas debitas per adam: et reddas. id est tribuas (per gratiam) coronas perditas per culpam et inuentas et collatas fm meritum per gratiam: quis non necessitate cogente: sed voluntate. i. gratis a morte liberauit et saluauit.

Gloria tibi domine / qui scandis super sydera: cum patre et sancto spiritu in sempiterna secula.

¶ Construe. O domine iesu christe qui scandis super sydera. id est super omnes celos / gloria. id est laus: et honor sit tibi cum patre et sancto spiritu in sempiterna secula. Amen. id est sine defectu.

Iesu nostra redemptio / amor et desiderium: deus creator omnium / homo in fine temporum.

¶ Construe. O iesu amator et desiderium nostrum. id est amor desiderabilis deus creator omnium qui es in fine temporum factus homo. vnde deus et homo: et hoc tamen vltima etate.

Que te vicit clementia vt / ferres nostra crimina: crucis delent mortem patiens / vt nos a morte tolleres.

¶ Construe. Que. id est quanta clementia. id est pietas vicit. id est compulit te vt ferres. id est portares: vel deleres nostra crimina. id est peccata: tanquam patiens crucis delent mortem crucis pro peccatis nostris: et quare vt tolleres. id est liberares nos a morte. id est diabolo.

Inferni claustra penetrans / tuus captiuos redimes: victor triumpho nobili / ad dexteram patris residens.

Secundū vsum Barum. Jo. xxix.

¶ Construe. Tu penetrans. id est frangens/ claustra inferni redimēs sanguine tuo captiuos (qui tenebantur iuste in inferno) residens ad dexteram patris. manens victor triumpho nobili. id est mirabili victoria.

Ipsa te cogat pietas vt mala nostra superes patcēdo et voti compotes nos tuo vultu saties.

¶ Construe. Ipsa pietas (que coegit te vt subires mortem crucis) cogat. id est vincat te vt superes nostra mala. id est dimittas nobis debita nostra/ et facias nos cōpotes nostri voti. id est desiderij/ tuo vultu. i. tua presentia.

Tu esto nostrum gaudium qui es futurus premium sit nostra in te gloria per cuncta pie secula. Amen.

¶ Construe. Et tu qui es futurus nostrum premium esto nostrum gaudium. i. in presenti et in futuro: et nostra gloria. i. laus sit in te semper. id est in omni tempore per cuncta secula. Amen.

¶ **A** christe nostrum gaudium manens olim po peditum mundi regis qui fabricam mundana vincens gaudia.

Hinc te precantes &c.

Vt cum rubente &c.

Tu esto nostrum gaudium &c.

Gloria tibi domine.

Iam christus astra ascēderat regressus vnde venerat promissa patris munera sanctū daturus spiritum.

¶ Materia huius hymni est eadem que in premissis: quia spiritus. id est consolator vel aduocatus dicitur. quia consolatur nos cum sumus in peccatis trahendo nos ad celestem patriam. ipse spiritus sanctus cum splendore feruenti apparuit discipulis suis: quia sermo igneus futurus. et ideo in ignea lingua eis apparuit: quia fecit eos ardentes in dilectione dei et proximi: et perito sermone affluentes.

¶ Construe. Et hoc est qd christus ascēderat iam secundum humanitatem astra id est celos. et christus regressus. id est reuersus: vnde venerat daturus apostolis munera promissa patris. i. spiritum sanctum.

Sollemnis vgebat dies quo mystico septēpliciōz bis volutus septies signet beata tempora.

¶ Construe. Sollemnis dies vgebat septies septem. i. quadraginta novem vno addito et sunt quinquaginta. Per septem intelligimus tpalia per que septem totus tempus vite nre voluit in quo debemus liberari a pctis vt pmaneam⁹ ad illā beatitudinē q̄ intelligit per quadraginta dies in q̄ leuare debem⁹ vt peruenire possimus ad diē sabbati. id est ad requiem quo die mystico. i. figurato septēplici. id est per figuram septēplici orbis. id est septimana. volutus septies. i. per quadraginta et novem dies/ signat beata tempora. i. futura. id est eternam requiem.

Dum hora cunctis tertia repēte mūdus intonat orantibus apostolis deum venisse nunciat.

Expositio hymnorum

¶ Construe. (Et quia christus ascenderat) dum hora tertia videbatur esse cunctis id est omnibus apostolis: mundus intonat repete. id est subito: et ille sonus vñ mñ dus nunciat deum venisse orantibus apostolis. id est simul in vñum locum cōgre- gatis: et orantibus et expectantibus promissionem domini sui. scilicet xpi cū ipse de illa promissione ante eius ascensionem locutus fuisset dicens. Vado ⁊ venio ad vos et mittam vobis paradytum. id est consolatorem: qui docebit vos omne veritatem. Et ita facti perfectiores in omni scientia erant: quia diuersa genera lin- guarum loquebantur et predicabant magnalia dei.

De patris ergo lumine/decorus ignis almus est: qui fida christi pectora/calore verbi compleat.

¶ Construe. (Et quando quidem pater misit spiritum) ergo ignis. id est spiri⁹ de- corus. id est pulcher est almus de lumine patris: qui spiritus cōpleat. id est vt ha- berent scientiam loquendi pectora apostolorum vel hominum: fida. id est fidelia christi: et hoc cum calore. id est ardore spiritus sancti: verbi. id est filij.

Impleta gaudet viscera/afflato sancto spiritu: voces diuersas intonant/fantur dei magnalia.

¶ Construe. Viscera apostolorū impleta: id est satiata gaudent: quia fecit eos lo- quen- tes: et etiam ardentes in amore: et afflato. id est aspirato spiritu sancto into- nante diuersas voces. id est generationes oīm linguarū: et fantur. id est predicant magnalia dei. id est mirabilia dei omnipotentis.

Ex omni gente cogniti/grecis latinis barbaris: cun- ctisq; admirantibus/linguis loquuntur omnibus.

¶ Construe. Ex omni genere. id est ex omnibus gentibus cogniti sunt apostoli. s. a grecis/latinis/barbaris/cunctisq; admirantibus/apostoli loquuntur linguis oī- bus que sunt quinquaginta vñ paulopluces.

Iudea tunc incredula/vesana tortuo spiritu: ructa- re musti crapulam/alumnos christi concrepat.

¶ Ita loquebantur vt omnes admirabantur sic loquentes: ⁊ credunt in eis deum esse. **¶ Construe.** Sed iudea incredula. id est plebs iudeorū. id est infidelis et perfī- da: et illis vesana. id est insana: tortuo spiritu. id est superbo cōcrepat alumnos. id est discipulos christi ructare crapulam musti. id est ex ebrietate loqui.

Sed signis et virtutibus/occurrit et docet petr⁹: falso probauit perfidos/iobelis testimonio.

¶ Estimabant iudei qd pro ieiunio potu musti. id est per ebrietatem apostoli taliter loquebantur. **¶ Construe.** Sed petrus occurrit signis. id est miraculis et vir- tutibus docet idem probat perfidos iudeos probauit loqui falsa testimonio iobe- lis prophete. Probat enim Iobelis sic. Effundam de spiritu meo super omnem car- nem et prophetabunt filij vestri et filie vestre.

Sit laus patri cum filio/sancto simul paraclyto: nos visq; mittat fili⁹/charisma sancti spiritus. Amen.

¶ Construe. 2 ans sit filio et simul sancto paraclyto. id est spiritu sancto et mittat nobis omnibus fidelibus charisma. i. donum sancti spiritus. Amen.

¶ In die sancto penthecostes.

Secundum bsum Sacrum. Jo. xxx.

Ueni creator spiritus / mentes tuorum visita
imple superna gratia / que tu creasti pectora.

¶ Materia huius hymni est inuocatio spiritus sancti quem pater et filius promiserat quādo dixit Joheli. Effundam de spiritu meo super omnem carnem. Filius promisit quādo dixit. Si assumptus fuero in celum mittā vobis paraclytū. Et apostoli orantibus in hora tertia mundus intonuit: et subito venit spiritus sanctus et apostoli inflāmati et repleti spiritu sancto diuersis loquebantur linguis magnalia dei. ¶ Intentio auctoris est rogare deum vt purget pectora nostra superno splendore et illumet gratia spiritus sancti: et expellat a nobis visibiles et invisibiles hostes vt habeamus vitam permanentem cum ipso. ¶ Construe. O creator: o sctē spiritus dei veni et visita mentes tuorum fidelium: et veniendo imple pectora superna gratia/que tu creasti. id est fecisti.

Qui paraclytus diceris donum dei altissimi fons viuus ignis charitas et spiritalis vnctio

¶ Construe. Qui paraclytus. i. consolator diceris donum dei altissimi: et diceris fons viuus (de quo non communicat alienus: vel fons aque salientis in terram.) et diceris ignis: quia corda hominū ad dilectionē dei et proximi accendis/et vitia. i. peccata consumis/et diceris charitas: quia facis diligere deum et proximos: et diceris spiritalis vnctio: quia de spiritali vnctione. id est de spiritu sancto vngis corda hominū vt humilientur in susceptione sacri baptismatis.

Tu septiformis munere dextre dei digitus tu rite promisso patris sermone ditans guttura

¶ Construe. Tu septiformis munere. id est per septem dona gratiarū. Sūt enim septem dona spiritus sancti. s. spiritus sapientie et intellectus/spiritus consilij et fortitudinis/spiritus sciētie et pietatis et amoris. Tu es digitus. id est potentia dextre dei: quia sicut nodi digitorū sunt varij: ita varia sunt dona spiritus sancti: et tu es ditans. id est facies diuites/guttura. id est pectora/rite. id est iuste/sermone. id est amore solito promisso patris etc. Vel sic tu es promissum patris ditans guttura sermone.

Accende lumen sensibus infunde amorem cordibus infirma nostri corporis virtute firmans perpetim.

¶ Construe. (Et quia tu operaris omnia) accende lumen sensibus. i. mentib⁹ nr̄is et infunde cordibus nostris amorem. i. dilectionem dei/ tu infirmās. i. corrobora infirma. id est debilia nostri corporis. perpetim. id est perenniter vel perpeti virtute. i. mirabiliter cum virtute perpetua: et super nos firmans. id est protegens.

Hostem repellas longius pacesq; dones protinus/ductore sic te preuio vitemus omne noxium.

¶ Construe. Repellas. id est remoueas a nobis/longius. i. procul / hostem scilicet nostrum: q; pro et/ donas pacem/protinus. id est cito: vt sic vitemus omne noxiū id est peccatum de preuio ductore.

Per te sciamus da patrem noscamus atq; filium / te vtriusq; spiritum credamus omni tempore. Amen.

¶ Construe. (O sancte spiritus) Da per te vt sciamus patrem atq; noscamus filium et credamus te spiritum scilicet sanctum vtriusq; scilicet patri et filij. id est procedentem ab ytroq; omni tempore. Amen.

Expositio hymnorum

Adesso sancta trinitas par splendor bona deitas
qui extas rerum omnium sine fine principium.

¶ Construe. O sancta trinitas / adesso .i. prope sis / tu es par splendor .id est una deitas: qui deus extas .id est permanens principium omnium rerum .id est creaturarum sine fine: quia non est finis: neque principium in deitate.

Te celorum militia laudat adorat predicat: triplexque
mundi machina benedicit per secula.

¶ Construe. Militia celorum .id est angeli sine spiritus celestes laudat te deum in trinitate: adorant scilicet te / et pro et / triplex machina mundi .scilicet celestis / terrestis / et infernalis benedicit .id est benedicendo laudat scilicet te / per secula .id est eternaliter.

Assumimus **A**ssumimus et nos cernui te adorantes famuli: vota preces
et supplicum hymnis iunge celestium.

¶ Construe. Et nos cernui .id est deuoti / famuli .id est seruitores / assumimus .id est presentes sumus / nos adorantes .id est precantes te scilicet deum / iunge vota .id est desideria: et pro et: et preces .id est orationes / supplicum .id est deuotorum hominum / hymnis .id est laudibus / celestium scilicet spirituum.

Unum te lumen credimus quod et ter idem colimus
alpha et oo quem dicimus te laudet omnis spiritus.

¶ Construe. Nos credimus .id est scimus / te scilicet deum unum lumen quod lumen te colimus .id est honoramus idem scilicet lumen / ter .id est tripliciter scilicet in patre et filio et spiritu sancto: et unum deum in trinitate / quem deum dicimus .i. notamus / alpha .id est principium / et oo .id est finem / omnis spiritus .id est omnis homo laudet te scilicet deum honorando. **¶ Tractum** est ex serie litterarum grecarum: vbi ipse dicatur alpha et oo .id est prima dicitur alpha et ultima omega .id est o magnum: et sic merito scriberetur non omicron.

Laus patri sit ingenito laus et vnigenito laus sit cum
sancto spiritu trino deo et simplici.

¶ Construe. Laus sit deo ingenito .id est non generato scilicet patri et laus sit et deo vnigenito .id est filio / laus sit cum sancto spiritu trino deo .scilicet in personis: et simplici scilicet deo in unitate substantie.

O Pater sancte mitis atque pie iesu christe fili bene
rande paraclyteque spiritus venerande alme de
us eterne.

¶ Construe. O sancte pater (facis sanctos credentes in te) tu mitis .id est benignus per effectum: quia facis nos mites et pios: atque pro et: o pie iesu christe .tu fili .scilicet patris venerande .id est honorande (quia de iure debemus te venerari et laudare) et pro et / et paraclyte spiritus / o venerande deus / o alme deus / o eterne deus.

Trinitas sancta unitasque firma / deitas vera / bonitas
immensa: angelorum salus / orphanorum spesque cuncto
rum:

Secundū vsum Sacrum. fo. xxi.

Construe. O trinitas. id est o deus in trinus personis / q̄ pro et o vnitas firma. i. in essentia / et o deitas vera: quia tuos semper veraces facis: quia veritas es / et o immensa bonitas. id est incomprehensibilis / tu lux. id est splendor angelorū / salus orphanorum. id est peccatorum indulgentiam petentium. q̄ pro et spes. id est cōfidentia / cunctorum scilicet hominum.

Seruiunt tibi cuncta que creasti te tute cuncte laus dant creator nos quoq̄ tibi psallimus deuote tu nos exaudi.

Construe. (O sancta trinitas cuncta. id est omnia que tu creasti seruiunt tibi scilicet trinitati / cuncte nature tue laudant te scilicet deum in trinitate: q̄ pro et nos deuoti scilicet supplices psallimus tibi scilicet deo / et exaudi nos scilicet psallētes laudem tuam.

Gloria tibi omnipotens deus trinus & vnus magnus et excelsus decet hymnus laus honoz et decus nunc et in euum.

O Lux beata trinitas et principalis vnitas iā sol recedit igneus infunde lumen cordibus.

Construe. Huius hymni sumitur circa qualitatem temporis die recedente et nocte adueniente. Inuocat trinum deum in personis: et trinitatem in vnitate: vt infundat cordibus nostris lūmē spiritus sancti: vt laudare mereamur deū iā in prosperis & in aduersis: et ita concedat nobis transire diem et noctem sine peccato.

Construe. O beata trinitas. i. o deus qui es lux hominū vel mundi seu angeloz et vnitas principalis. i. que habet principatum super omne quod est. iam sol igneus. i. xps recedit sc̄z a nobis. et ideo infunde lumen. i. dona spiritum sanctum / cordibus. i. sensibus nostris vt scilicet illud habere mereamur.

Te mane laudum carmine te deprecamur vesp̄i te nostra supplex gloria per cuncta laudat secula.

Construe. O christe infunde spiritum sanctum te deprecamur / et vt adiuuas nos laudum carmine (et laudamus) te mane. id est semper: quia omni tempore debemus laudare te deum (secundū prophetam) et deprecamur. id est rogemus / vesp̄i. id est in fine mundi / et nostra supplex. id est humilis gloria / laudet te scilicet sp̄m per cuncta secula. id est per omne tempus.

In dedicatione ecclesie.

Vbs beata hierusalē dicta pacis visio: que cōstruitur in celis viuīs ex lapidibus & angelis coronata vt sponsata comite.

Construe. In hac cōmemoratione celestis hierusalem auctor laudat deum qui hoc tpe sc̄z ero infundit ingiter suam benedictionē quā propter rogat deum vt in hoc sc̄to suo templo oēs promereamur acquirere eterna bona et illa cū suis sanctis possidere.

Construe. Beata vbs hierusalem est ciuitas celestis cōstituta de animab⁹ sanctorum qui sunt viui lapides et interpretatur visio pacis. que hierusalem construitur in celis ex viuīs lapidibus. i. sanctis animabus illa dico coronata. i. in angelis vt sponsata comite. i. sicut mulier ornata viro. i. sponso / ita ecclesia christo.

Noua veniens e celo nuptiali thalamo p̄parata vt

Expositio hymnorum

sponsata copuletur domino platee & muri eius ex auro purissimo.

¶ Construe. Nova sponsa. id est ecclesia veniens e celo. id est christo preparata / nuptiali thalamo. id est virginali vel lausacro baptismatis vt pro sicut sponsata copulatur. id est coniugatur domino platee. id est minus perfecti et muri. id est predicatorum illius sponsi sunt ex auro purissimo. id est ex splendore sanctorum quos plerique efficiuntur sicut aurum purissimum.

Per percussionibus pressuris expoliti lapides suisque aptantur locis per manus artificis disponuntur permansuri sacris edificis.

¶ Construe. Lapidem. id est sancti martyres / expoliti. id est aptati ad edificandum / percussionibus. id est per percussionibus et afflictis pressuris. id est tribulationibus: sicut lapides in muro sunt edificati: ita anime sanctorum sunt ordinate in paradiso. quod pro et disponuntur aptantur / ordinantur suis locis / per manus artificis. id est per manus filii dei. permansuri scilicet lapides domus / sacris edificis. id est celestibus edificis.

Porte nitent margaritis aditis patentibus et virtute meritorum illuc introducitur omnis qui pro christi nomine in hoc mundo premitur.

¶ Construe. Porte scilicet templi nitent. id est splendent / margaritis. id est virtutibus aditis luminibus patentibus. id est apertis sacris templis et hic. id est in templo: omnes christiani qui pro christi nomine premitur. id est cruciatur / introducitur illuc. id est in celestem hierusalem / virtute meritorum. id est bonorum operum suorum. ¶ Aditis sunt sacraria que adire non licet nisi summo pontifici: que in dedicatione patent.

Angularis fundamentum lapis christus missus est qui compage parietis in utroque necitur quem sancta syon suscepit in quo credens permanet.

¶ Christus dicitur lapis angularis. qui a iudeis fuit reprobatus. ¶ Construe. Christus fundamentum totius ecclesie missus a patre factus est lapis angularis: quod lapis necitur. id est coniungitur / compage. id est coniunctione parietis in utroque. id est in duobus populis (iudaico et gentili) quem christum sancta syon suscepit (syon interpretatur ecclesia vel speculatio) in quo scilicet christo vel ecclesia credens. id est christianus, qui credit permanet firmiter in fide sancte ecclesie.

Omnis illa deo sacra et dilecta ciuitas plena modululis in laude et canore iubilo trinum deum vnicuique cum favore predicat.

¶ Construe. Omnis illa ciuitas. id est ecclesia militans deo. id est ad dei honorem est facta. id est sacra et dilecta. id est amata a deo. et plena modululis. id est cantilenis angelorum in laudem dei et canore. id est cantu vel canore iubilo. id est dulci exultatione. (Iubilo est gaudium illud quod est interius in homine quod omnino non potest referri nec etiam omnino taceatur pre animi exultatione) et sancta ecclesia predicat trinum deum. scilicet in personis / vnicuique. id est vni in substantia vel vni in quoque cum favore. id est prece et oratione predicat.

Hic in templo summe deus exortus adueni clementer

Et Constitue. O summe deus exoratus scilicet a nobis deprecatus adueni per gratiam in hoc templo. i. in ista ecclesia: et suscipe vota precum. i. precantium vel orantium. **3us id** intransitive legitur: et est figuraendiadis que fit quod duo nola substantiua simul ponitur: vnum diuini adiectiuatur: et alterum remanet substantiuus. i. clementi bonitate. i. moderata tua piece vel voce: infunde. id est immitte / ingister id est peremitter vel afflue benedictionem largam. id est latam.

Construe. hic scy in sacra ecclesia vel in isto loco omnes scy fideles homines pro mereantur. i. bene mereantur acquirere petita scy iusta et sancta/adepta. i. illa petita/obtentia et habita possidere perenniter. id est perpetue cum sanctis. id est cū bonis et deo dilectis: et supple cum sumus translati in requiem. i. dñi sumus mortui supple mereamur introire paradysum. id est regnum celorum.

¶ In hoc hymno agit autor de natiuitate christi qualiter completum est in maria qđ prophete predixerunt: quia maria concepit et peperit filium: et symeon gaudens suscepit eum in templo. Diximus ergo qđ pphete censuerūt de xpi aduentu et natiuitate. Etas. In medio dum animalium cognoscetis. i. inter bouem et asinum. Iterum. Egredietur virga de radice. Et ab hac similiter idem dicit. In medio dum. i. et multi alij prophete annunciarunt et prophetauerūt de christo: hoc totū completum est in maria: quia christus cōceptus/matus/baptizatus/crucifixus in templo presentatus/et a iusto symeone et ab aua vidua susceptus est. Unde a personis illis dño obmunitibus: illud festū in quo iste hymnus cātatur hypapanti dñi dicitur. i. obnatio dñi. ¶ Construe. Illud cōstat esse factum id est impletū in maria genitrice dei. i. matre christi: quod venerādis choris. id est venerabilis cōgregatio /vatum. id est prophetarum/repletus. id est plenus spiritu scto/cecinit id est prophetauit/olim. id est dñdum.

¶ Confirm. (Et vere constat effectū quod prophete cecinerunt) quia beata virgo concepit dominum. id est christum deum celi et terre: et virgo scilicet maria peperit illū quē genuit. id est portauit: atq; pro et: et genuit scilicet maris inuolata manere. id est mansit incorrupta post partum.

¶ Construe. Quem scilicet xpm symeon iustus et senex. id est annosus sacerdos / sim
pater id est suscepit in vinctis id est in brachijs suis / in domo id est in templo dñi / et scilicet
symeon est gaudiosus. id est letatus / videre id est aspicere xpm suo proprio lumine id
est oculis hoc quod optavit id est desideravit per multa tempora. ¶ Legendum
est proprio videre propter carmen sapientum de quo prius.

Expositio hymnorum

Tu libens votis petimus precantū regis eterni genitrix faueto clara que celsi renitēs olimpi regna petisti

¶ Construe. O tu genitrix. i. mater / regis eterni. i. christi qui caret principio et fine te petimus / faueto. i. concede / votis precantū. i. precibus famulorum / libens. id est libenter / et tu renitens. i. splendens / petisti pro accepisti regna clara / celsi olimpi. id est celi altitudinem. ¶ Legendum est clara que non quare lex carminis sensus et indicant.

Sit deo nostro decus et potestas laus sit et perpes honor et perennis qui poli summo residet in arce trinus et vnus.

¶ Construe. Decus et potestas sit deo nostro: et perpes laus. id est perpetua gloria / et perennis honor sit deo nostro: qui scilicet deus residet summa arce poli. id est altitudine celi / trinus in personis et vnus in essentia.

Quem terra ponthus ethera colunt adorāt predicant trinam regentem machinam claustrū marie baiulat.

¶ Auctor in presenti hymno vult ostendere hoc quod prophete de christo nuntiauerunt in maria virgine esse completum. Claustrū marie baiulat christum. ¶ Nota quod deus fecit hominē de limo terre: et posuit eū in paradysum voluptatis: et vetuit illi de ligno (quod erat in medio paradysi) ne comederet. Sed diabolo suadente eue: et eua postea ade ambo comederunt diabolo placentes mortaliter peccauerunt: et post peccatū tante transgressionis de paradiso terrestri a domino eieci se nudos esse cognouerunt. Videns ergo iesus quod non posset redimere genus humanū melius quam per feminam vnde in vterum virginis descendit humanū corpus assumens: et ita sumus redempti a peccato liberati per feminam: vnde et nos grates reddere tenemur. Dictum est etiam supra quod maria est stella maris et mater dei: et que celi et terra capere non poterant suo gremio contulit. ¶ Construe. Claustrum. i. venter / marie scilicet virginis / baiulat. i. portat illum deū regentem. i. gubernantem trinā machinam mundi. scilicet celum / terram / et mare: vel trinā machinam anime. scilicet concupiscentiam / rationabilitatem / et sensualitatem: quem scilicet deum / terra. i. boni homines ponthus. id est mali homines / ethera. id est celestes creature / colunt. i. honorant / adorant. id est commendant / predicant. i. denunciant.

Cui luna sol et omnia deseruiunt per tempora perfusa celi gratia gestant puelle viscera

¶ Construe. Dico quod celum et terra et omnia laudant adorant illum quem celi capere non poterant et vere: quia viscera puelle. scilicet virginis marie / perfusa. i. repleta gratia celi. i. de rore celesti / gestant. id est portant scilicet christum deum: cui quilibet luna. id est variatio lune. sol in cursu suo et omnia entia deseruiunt. i. famulantur / per tempora. id est temporaliter.

Beata mater munere cuius supernus artifex mūdū pugillo continens ventris sub archa clausus est.

¶ Construe. Et quia maria portauit christum possumus dicere quod est beata mater munere. id est dono filii sub cuius virginis archa ventris. id est vteri / supernus artifex. id est supernus creator / continens mūdū scilicet vniuersum pugillo sub cuius potestate / clausus. id est portatus.

Beata celi nuncio secunda sancto spiritu desideratus

gentibus cuius per aluum fulus est.

¶ Construe. Et quia supernus artifex clausus est sub archa virginis marie possu-
mus enim dicere q̄ dei genitrix sit beata. id est sancta mūcio celi. id est angelica sa-
lutatione a trinitate missa: et est secunda. id est impregnata sancto spīritu per cu-
tus scilicet marie aluum. id est vterum. fulus. id est natus est: supple ille qui fuit de
sideratus a cunctis gentibus. id est populus.

**O Gloriosa domina excelsa supra sydera: qui te cre-
auit prouide/lactasti sacro ubere.**

¶ Materia huius hymni est vt beata virgo maria peperit saluatorem nostrū. Et
quia de^o contulit ei tantā gratiā q̄ saluatōre nostrū pareret. rē. facit autor apo-
stropham. i. cōuersionē. i. allocutionē ad absēte: nam deus contulit ei tantā gra-
tiam q̄ ipsa peperit saluatorem nostrum: conuertit sermonem suū ad ipsam osten-
dendo eam esse gloriosam. **¶ Construe.** O gloriosa dñā. i. mater dñi nostri/excelsa
id est elenata/supra sydera. i. sup omnes celos/tu lactasti sacro ubere. id est sacra
to pectore qui te creauit prouide. id est sua eterna prouidentia.

**Quod eua tristis abstulit/tu reddis almo germine: in-
strent vt astra flebiles/celi fenestra facta es.**

¶ Construe. Tu reddis. i. restituis almo germine. i. p̄ sc̄m filiū tuū sup. illud quod
tristis eua. i. dolorosa abstulit sc̄z a nobis. i. paradysum: et es facta fenestra celi. id
est christi vt flebiles sc̄z hoies descentes peccata sua/instrent astra. id est celos.

**Tu regis alti ianua/et porta lucis fulgida: vitam da-
tam per virginem gentes redempte plaudite.**

¶ Construe. (Et vere q̄) tu es ianua. i. ostiū/alti regis. i. xp̄i/et es facta fulgida por-
ta. i. splendida ianua/lucis. i. xp̄i qui est vera lux (que illuminat oēm hoīem venien-
tem in hunc mundum) et o gentes redempte. i. liberate a dño iesu xp̄o/plaudite. i.
gaudete vitam datam esse per virginem scilicet mariam.

**A Ue maris stella/dei mater alma: atq̄ semper
virgo felix celi porta.**

¶ Materia huius hymni est de salutatione beate marie virginis facta ab angelo
sic dicente. Ave gratia plena dominus tecum benedicta tu in mulieribus. Et cum
ipsa respondisset. Ecce ancilla dñi fiat mihi fm verbū tuū. Tunc virtute altissimi
obumbrata est: et solo verbo concepit filium qui est christus dominus noster. Intē-
dit etiam autor ipsam beatam virginem mariam inuocare vt ipsa nomē Ave (per
quam mors intravit) inueter: et vt soluat vincula peccatorum nostrorum: et preste-
nobis vitam eternam vt nos a peccatis absolutos mites faciat et castos. Hinc etiā
laudare nos hortatur et glorificare hunc diem propter hoc q̄ euasimus de domo
diaboli per ipsam: et venimus per fidem et gratiam dei ad regna celorum. Et in-
uit hoc per simile faciendo istam comparationem. Sicut enim stella maris pro-
stat ducatum ipsi nauis vt veniant ad portum: ita per ducatu virginis marie ve-
niamus ad portū. id est ad christum. **¶ Construe.** O stella maris. id est mundi/ave
id est salua/o alma mater. id est sancta genitrix dei et hominis: atq̄ pro et manens
semper virgo: scilicet ante partum/in partu et post partum: et o felix porta. id est
sancta ianua celi. id est paradysi/ave. id est salua.

**Sumens illud ave/gabrielis ore: funda nos in pace/
mutans nomen eue.**

¶ Construe. Et q̄ tu sumēs illud ave. i. illā salutationē angelicā que fertur ab ore
gabrielis (illius angeli) funda. i. cōfirma nos in pace. i. in eterna beatitudine.

Expositio hymnorum.

Id est mutans nomen ene in aue. id est maledictionem ene in tuam benedictionem.

Solue vincla reis: profer lumen cecis: mala nostra pelle/ bona cuncta posce.

¶ Construe. Et quia tu virgo dicta es stella maris: et quia mutasti nomen ene. id est maledictionem ene delecti et impetrasti nobis benedictionem: et confundisti mortem tribuens nobis vitam perpetuam: ideo solue vincla. id est ligamina peccatorum/ reis. id est peccatoribus/ profer. id est tribue lumen cecis. id est infidelibus: et pelle. id est remoue nobis mala nostra. id est peccata nostra: et posce. id est postula scilicet a filio tuo cuncta bona.

Monstra te esse matrem/ sumat per te preces: qui pro nobis natus/ tulit esse tuus.

¶ Construe. O maria monstra. id est ostende te esse matrem. id est placando filium tuum: et filius tuus sumat preces. id est deprecationes nostras per te: qui secundum filius natus ex te virgine maria pro nobis secundum miseris peccatoribus/ tulit. id est sustinuit esse filius tuus.

Virgo singularis/ inter omnes mitis: nos culpis solutos/ mites fac et castos.

¶ Construe. Virgo singularis (quod nulla est tibi similis: quia fuisti virgo ante partum in partu: et post partum) mitis. id est humilis inter omnes secundum mulieres: et virgo fac nos solutos culpis: et fac nos mites et castos scilicet in corpore et anima.

Vitam presta puram/ iter para tutum: ut videntes iesum/ semper collemur.

¶ Construe. (Et quia es mater castitatis et suauitatis) o virgo presta. id est dona vitam puram scilicet nobis: et para. id est tribue iter tutum. id est viam securam: ut nos videntes iesum christum filium tuum: collemur. id est simul gaudeamus semper. id est in presenti et laudes persoluentes: et in futuro eum plenius cognoscere: gaudeamus cum domino deo nostro.

Sit laus deo patri/ summo christo decus: spiritui sancto/ trinus honor unus. Amen.

¶ Construe. (Et quia descendit dominus deus noster in uterum virginis ideo) laus id est gloria sit deo patri: et decus. id est reuerentia sit summo christo. id est excelsio dei filio: et spiritui sancto sit honor: trinus in personis et unus in essentia.

¶ Queant laxis resonare fibris mira gestorum/ famuli tuorum solue polluti labij reatum sancte iohannes.

¶ Hic hymnus vitam et mores habitus et conversationem sancti iohannis baptiste describit orans et suadens ut eius consuetudinem imitemur: ut ad eius beatitudinem pervenire mereamur. **¶ Construe.** O sancte iohannes solue. id est relaxa reatum labij. id est oris polluti. id est inquinati: ut famuli tui queant. id est possint resonare/ mira. id est miracula gestorum tuorum. factorum/ fibris. id est venis laxis. id est resolutis: vel ut apostolicis vocibus exoratis.

¶ Hymnus est sapientius artificiose compositus in quo diligentiores illud quoque notant esse cantum notas in primis versiculis positas sub eadem proportionem: ita ut primam primam syllabam/ secundam sextam/ tertiam iterum primam: et quartam iterum sextam/ quintam rursus primam: et sextam consequenter sextam denotet.

¶ Nuncius celso veniens olympo te patri magnum fore nasciturum nomen et vite serie gerende ordine promittit:

¶ Construe. Sanctus veniens celsō olympo. id est de celo scilicet angelus gabriel promittit. id est nunciat te fore magnum nasciturum; patri scilicet tuo zacharie: et nomen tuum similiter promittit: quia dixit (Johannes est nomen eius) et promittit feriem. id est ordinem vite gerende dicens. (Unum et siceram non bibet) ordine. id est secundum ordinem que gessisti.

¶ Ille promissi dubius superni perdidit prompte modulos loquele sed reformasti genitū perēpta organa vocis

¶ Construe. Ille scilicet zacharias dubius. id est incredulus promissi superni. id est celestis promissionis: perdidit modulos prompte loquele. id est modum locutionis. Ambrosius enim dicit quod zacharias vocem amiserat in consonantibus: quia eas formare non poterat: sed tu reformasti o sancte Johannes genitus. id est natus organa. id est instrumenta vocis perempte. id est destructe seu extincte vocis.

¶ Ventrīs obtruso positus cubili senseras regem thalamo manentem hinc patens nati meritisq; uterq; abdita pandit.

¶ Construe. Et tu positus. id est recumbens cubili. id est ventre matris tue obtruso. id est clauso senserat regē. id est xpm manentē. id est iacentē thalamo. id est ventre virginis hinc. id est ex hoc uterq; patens (zacharias et elizabeth) de meritis nati. id est iohannis pandit/prophetavit abdita. id est abscondita (quis pater dixit. Benedictus dñs deus israel. Pater vero dixit. Et unde venit michi quod venist mater dñi mei ad me)

¶ Ad mantutinas.

¶ Atra deserti teneris sub annis ciuili turmas fugiens petisti ne leui saltem maculare vitam fame posses.

¶ Construe. O sancte iohannes tu fugiens turmas. id est turbas ciuiliū. petisti atra. id est obscurā speluncam deserti. id est loci desolati sub teneris annis. id est in etate xpi annorum ne posses maculare vitam saltem leui fame. id est verbo ocioso. (Et est ociosum verbum quod aut utilitate rectitudinis aut iuste rationis necessitate caret) solum dico saltem leui. id est sine bono fructu.

¶ Prebuit hyrtum tegmen camelus artibus sacris stropheum bidentes cui latex haustu sociata pastum mella locustis.

¶ Construe. Camelus prebuit hyrtum tegmen. id est pilosum vestimentum: sacris artibus. id est sacris membris: et bidentes. id est oncoprebuerunt stropheum. id est cingulum cui. id est iohanni latex. id est aqua prebuit haustum: et cui mella prebuerunt pastum mella dico locustis illis volatilibus.

¶ Ceteri tantum cecinere vatū corde presago iubar at futurum tu quidem mundi scelus auferentem indice prodis.

¶ Construe. Ceteri vatū. id est alii prophete cecinere. id est prophetarunt tibi. id est tantū modo corde presago. id est profundo iubar esse assuturum. id est xpm venturum: sed tu quidem (quasi distinctus) prodis. id est ostendis. id est xpm auferentem scelus. id est peccatum mundi: indice. id est digito dicens. Ecce agnus dei.

Expōsitio hymnorum

Non fuit vasti spacium per orbis sanctior quisq̃ genitus iohanne qui nephas seculi meruit lauante[m] tingere lymphis.

¶ Construe. Quisq̃ scilicet homo genitus (intellige de muliere non de virgine vt christus) non fuit sanctior iohanne scilicet baptista per spaciu vasti orbis. id est amplius mundi: quisq̃ iohannes meruit tingere. id est baptizare lymphis. id est aquis iordanis lauante[m] scilicet christum nephas. id est peccatum seculi pro seculo id est mundi.

Omnis felix meritisq̃ celsi nesciens labem nuci pudoris prepotēs martyꝝ heremiq̃ cultor maxime vatun[is].

¶ Construe. Et quoniam meruisti christum tingere lymphis. tu dico o nimis felix celsi meriti nesciens. id est ignorans labem. id est sordem nuci pudoris id est pulchre castitatis martyꝝ. id est testis: prepotens. id est pre alijs potens dixisti. Ecce agnus dei. &c. Vel martyꝝ. id est decollatus: & cultor. id est habitator heremi. id est loci solitarij. Tu maxime vatun[is]: quia plusq̃ propheta.

Serta ter denis alios coronant aucta clementis duplicata quosdam trina centeno cumulata fructu te sacer ornant.

¶ Tres ordines hic notantur. scilicet tricesimus/sexagesimus: et centesimus: in quibus continentur o[mn]es ho[m]in[um] ordines. scilicet continētes/co[n]iugati: vel virgines: qui & designantur per tres viros. scilicet per Noe/Daniel & Job. Per noe designantur coniugati. Per Job continētes. Per danielē virgines designantur. Unde legitur in euangelio Alij sunt in lecto/alij in villa/alij in agro: hoc tractū est de euangelio vbi dicit de semine iacto: aliud sexagesimū/aliud tricesimū/aliud centesimū fructum attulit.

¶ Construe. Serta aucta clementis ter denis. id est triginta coronat alios. scilicet coniugatos decē preceptis legis diuine: et illa sarta duplicata sunt. scilicet in sexagesimū fructū & coronant quosdam continētes qui vixerunt in charitate dei & proximū: & qui habent sex opera mie et castitatis vel charitatis scilicet pascere ieunos/vestire nudos/potant do sitientes/visitare infirmos. &c. trina sarta. id est triginta super sexagesima cumulata et aucta per augmentationē denarij. scilicet per decē centeno fructu. id est centesimo coronant te o sacer iohannes qui es virgo: quia centesimus fructus coronat. id est ornat virginē. **¶ Et vt breuius exponamus.** A tricesimo fructu vel ordine coniugati: a sexagesimo continētes: a centesimo virgines post dissolutionē corporis et anime coronantur in eterna beatitudine. **¶ Et nota q̃ tricesimus numerus surgit a ternario: sexagesimus numerus a senario et denario surgit: quia continētes habent sex opera misericordie et charitatis. scilicet pascere ieunos. &c. Virgines in centesimo ordine ponuntur et significant perfectionē. quia centenarius numerus surgit a trino trigesimo et denario. scilicet superaddito: et ita sunt centū. Per c numerus perfectus intelligitur: et hoc ordine fuit beatus iohannes: et non absurde immo aperte s[ecundu]m loquelam digitorū. Per tricesimi numerū coniugatorū: et per sexagesimū continētiū: per centesimū virginū merces accipitur. Per itē enim prima p[ro]putatione articuloꝝ (quā appellant loquelam digitorū) dicit qm̃ in sinistra manu per quā vita temporalis intelligitur vsq̃ ad nonaginta nonē solebāt computare. Centū autē et deinde in dextera parte (per quā celestis vita designatur) Unde de quodam centenario habemus in quodā libro. Jam dextera cōputat annos. In hoc loco auctor facit numerū super quinq̃ digitos man[us]. scilicet per pollicē/per indicē/mediū/medicū: aut auricularem. **¶ Auricularis in palma positus significat unitatem. Medicus cum ipso positus dno significat. Medicus cū ipso positus in medio tria significat. Deinde nihil Auricularis erectus medio: in medico iactibus quatuor significat. Medicus cū****

Secundū bsum Satum. fo. xxxv.

Illo erectus medio iacente in palma quinq; designat. Medius cū illis erectus sex significat. Item auricularis in palma extensus septem significat. Medicus eodem modo positus in palma octo significat. Medius (in illi modo positus) nonē significat. Index (qui vsq; hoc nil fecit) predicto modo positus decē significat. Amplexu pollicis aditus. xxx. signat. Per quē numerū satis congrue accipitur merces cōm-
gatorū ppter illorū mollē amplexū & vite dilectionē & cōcordiā. Pollex siquidem cū indice firmiter astrictus signat sexaginta. per quē numerū satis accipitur merces continentū. Graue est enī amplexu et voluptuosa delectatione & cōsuetudine abstinere. Nil cōsuetudine maius. ¶ In dextera vi centū per numerū q̄ sit in dextera parte vita celestis intelligitur per quē nō immerito accipitur merces virginū: q̄ hic in hac vita mūdā & immaculatā vitā quasi angelicā q̄ntum possunt ducūt.

Nunc potens nostris meritis opimis pectoris duos lapides repelle asperum planens iter et reflexos dirige calles.

¶ Construe. O sancte iohānes. tu potēs repelle. i. remoue/ duos lapides. i. incredulitates nostri pectoris/ meritis opimis. i. fertilibus et fecundis planens iter asperum. id est petrosum. Et dirige calles reflexos. id est curuos in peccatis.

Ut pius mundi sator et redemptor mentibus pulsa liuione puris rite dignetur veniens sacratos ponere gressus.

¶ Construe. Ut pius sator (a sero/ is) id est creator mundi mentibus puris pulsali liuione. id est liuore abiecta venenosa sorde vitiorum saluator veniens dignetur ponere gressus sacratos. id est sancta itinera rite. id est sine offensione. ¶ Liuione nonne dixit: quia liuor et liuidus primam produciunt.

Laudibus ciues celebrāt superni te deus simplex pariterq; trines supplices et nos veniam precamur parce redemptis.

¶ Construe. Superni ciues. i. celestes angeli celebrāt te laudibus o deus simplex scz carens partibus et trine. s. in personis pariter et nos supplices. i. humiles precamur veniam. i. indulgentiam parce redemptis. i. dimitte nobis redemptis peccata nostra: quia redemisti nos sanguine tuo proprio. Amen. i. sine fine.

Aurea luce et decore roseo lux lucis omne perfudisti seculum: decorans celos in dyto martyrio hac sacra die que dat reis veniam.

¶ Construe. O lux lucis. id est fili patris perfudisti omne seculum. id est repletum aurea luce. id est predicatione apostolorum (aurea lumina dicta sunt propter splendore diuine bonitatis et bone vite. quia nos illuminant) decore roseo. id est rubeo martyrium decorans celos. id est celestes creaturas/ in dyto martyrio. id est nobili passione/ in hac sacra die. id est solemnitate: que dies dat veniam. id est indulgentiam reis. id est peccatoribus.

Janitor celi/ doctor orbis/ pariter iudices seculi: vera mundi lumina per crucem alter/ alter ense triūphās bite senatum laureati possident.

¶ Construe. Janitor celi. id est petrus hostiarum/ doctor orbis. id est predicator

Expositio hymnorum

Mundi scz paulus pariter. .i. simul sunt iudices seculi / et sunt vera lumina mundi
alter .i. petrus triumphans .i. vincens per crucem / alter .i. alius scz paulus trium-
phans ense laureati .i. coronati possident senatum .i. principatum huius vite.

**Nam bone pastor petre clemens accipe vota precan-
tum et peccati vincula resolue tibi potestate tradita
qua cunctis celum verbo claudis et aperis.**

¶ Nam bone pastor. (Auctor facit apostropham ad petrum dicens) **¶** Construe. **¶**
bone pastor petre clemens accipe vota precantium .i. preces / et reuolue vincula pec-
cati potestate tradita tibi .i. a xpo / qua scilicet potestate claudis et aperis celum .i.
paradysum: cunctis christicolis / verbo .i. id est sermone.

**Doctor egregie paule mores instrue et mente post nos
transfere satage donec perfectum largiatur plenius
euacuato quod parte gerimus.**

¶ Construe. **¶** O paule doctor egregie .i. nobilis / instrue .i. compone nostros mores: et sa-
tage .i. labo- a transfe nos mente post .i. in celestibus / donec .i. quousque perfecti .i. s.
ab utraque anima et corpore largiatur .i. tribuatur nobis in futuro plenius .i. perfe-
ctius euacuatio .i. penitus dimissa mortalitate qua gerimus ex parte .i. id est in hoc
mortali corpore quasi in alia parte: huius versa fuerit in futuro gloriabitur homo
plenus et perfectus data sibi immortalitate utriusque partis .i. anime et corporis

**Oliue bine pietatis vnice fide deuotos spe robustos
maxime fonte repletos charitatis gemine post mortem
carnis impetrare viuere.**

¶ Construe. **¶** Oliue bine pietatis .i. duo oliue pietatis / vnice .i. indiuisae / fidei .i. id est
vnius amoris impetrare .i. postulare a deo nos viuere deuotos et robustos .i. fir-
mos spe maxime repletos fonte gemine claritatis .i. dilectionis dei et proximi im-
petrare in qua dico post mortem carnis .i. separationem anime et corporis.

**Sit trinitati sempiterna gloria honor potestas atque
iubilatio in vnitae cui manet imperium extunc et mo-
do per eterna secula. Amen.**

¶ Construe. **¶** Sempiterna gloria .i. eterna gloria sit trinitati in tribus personis: et ho-
nor sit eis atque iubilatio .i. laudatio sit ei trinitati in vnitae .i. scz in vno deo illa trini-
tas q est vnus deus manet cui imperium .i. existit preceptio / extunc .i. ab exordio mundi
et modo in presenti per eterna secula .i. per omnia tempora. Amen .i. sine defectu.

**O q glorifica luce choruscas stirpis dauidice regia
proles iubilinis residens virgo maria supra ce-
ligenas etheris omnes.**

¶ Hoc metrum est tetrametrum. **¶** Sit aut hic quatuor versus in vnoquoque eorum sunt
quatuor pedes. quorum primus est spodeus / scz iambus / tertius dactylus / quarta-
tus est spodeus siue trocheus. **¶** Materiam huius hymni est duplex comedatio ipsius
marie tunc a progenie et a meritis. **¶** Comedatio a progenie est: quia ipsa est de regia stir-
pis dauid. **¶** Comedatio aut a meritis est: quia ipsa peperit xpm saluatorem
nrm. **¶** Cantat aut hymnus iste in transitu siue obitu beate marie xpm qualiter
scz transiit de hoc mundo ad regnum celorum: an solum amittendo spiritum: vel virum assu-
pta fuit cum corpore de quo dubium est. **¶** Sed tunc melius est vt credamus ea assumpta

esse a pfe cū corpore. O regia proles stirpis dauidice/o maria que es ramus israhel
dauid. Ipse enim fuit quercus a qua rami procedunt: tu es ramus/stirps/et proles
qui terminum ponunt pro eodē: sed nō idē significat. Est enim proles q̄ aliunde h̄
bitū. stirps idem est q̄ truncus a quo ramus velut a patre filius procedit. ¶ Cō
strue. O p̄. i. q̄tum/glorifica luce. i. gloriosa/choruscās. i. splendida parens. o ma
ria tu dico sublimis. i. stans in sublimi sc̄z celo/tu residens. i. sedens / super omnes
angelos etheris celigenas. id est genitos in celo: vbi fuerunt creati angeli a deo.

**Tu cum virgineo mater honore angelorum domino
pectoris aulam sacris visceribus casta parasti natus
hinc deus et corpore christus.**

¶ Construe. O maria sup. existens mater cum virgineo honore. i. permanens vir
go casta parasti aulam pectoris. i. pectus tuum dño angelorū: et ideo hic. i. ex illis
visceribus sacris natus est christus deus. i. dignatus est nasci corpore. id est q̄tum
ad corpus. quia humanitatem sumpsit a te virgo maria.

**Quem cunctis venerans orbis adorat/cui nunc rite
genu flectitur omne: a quo nos petimus te subueni
ente abiectis tenebris gaudia lucis.**

¶ Construe. Quem venerans cunctus orbis adorat. i. quē oēs hoīes venerantur
cui. id est ad cuius honorem/omne genu flectitur. id est omnes homines flectūt ge
nua a quo scilicet christo nos petimus gaudia lucis sc̄z eterne: te subueniēte. id est
auxiliante/abiectis tenebris. id est peccatis remotis a nobis.

**Hoc largire pater luminis omnis natum per propriū
flamine sacro/qui tecū nitida viuūt in ethera regnās
ac moderans secula cuncta. Amen.**

¶ Superius fecit auctor preces ad beatam mariam virginem: sed hic facit preces
ad deū patrem vt ipse dignetur nobis dare que promissa sunt dicens. ¶ Construe
O pater luminis omnis. i. origo. et factor totius claritatis largire. i. dona nobis hec
scilicet gaudia lucis: et largire inq̄ hoc per propriū natum. i. amore filij tuī: et s̄
cto flamine. i. amore spiritus sancti/qui supple filius tuus viuūt tecum in nitida. id
est munda/ethera. id est in celo/regnans. id est gubernans/ac moderans. id est te
perans/secula cuncta. id est omnes in hoc seculo existentes.

**Tibi christe splendor patris vita virtus cordis
in conspectu angelorum voce votis psallimus
alternantes concrepando melos damus vocibus.**

¶ Construe. O x̄p̄e qui es splendor patris/qui es vita et virtus cordis. i. animarū sup
ple nos psallimus. i. cantamus votis et voce: et nos alternantes damus melos. id
est dulces cantus: et hoc dico concrepando. id est resonando vocibus.

**Collaudemus venerantes omnes celi milites et preci
pue primatem celestis exercitus michaelē in virtus
te conterentem sabulon.**

¶ Construe. Nos venerantes. id est honorantes collaudemus omnes milites ce
li et precipue. id est p̄e alios/primatem. id est ducem celestis exercitus scilicet mi
chaelē/conterentem. id est destruentem vel superantem sabulon. id est diabolum
in virtute. id est in potestate.

Expositio hymnorum

**Quo custode procul pelle rex christe piissime omne ne-
phas inimici mundo corde et corpore paradiso redde
tuo nos sola clementia.**

¶ Construe. Quo scilicet michaele/custode. id est custodiente: xpe piissime rex pel-
le. id est a luce/vel abice. id est remoue a nobis: omne nephas inimici. id est omne
peccatum diaboli: et redde nos sola clementia. id est pietate vel misericordia tuo,
paradiso: et hoc mundo corde et corpore.

**Gloriam patri melodis personemus vocib⁹ gloriam
christo canamus gloriam paraclyto qui deus trinus &
vnus extat ante secula.**

¶ Construe. O nos personemus gloriam. id est laudem patri in diuinis: vocibus
melodis. id est dulcedinis vel ducibus: et canamus. i. cantemus gloriam christo.
id est filio: et canamus paraclyto. i. spiritui sancto: qui pater et filius et spiritus san-
ctus: extat. i. vnus deus in essentia et trinus in personis.

**Christe sanctorum decus angelorum/rector hu-
mani generis et auctor nobis eternum tribue
benignus scandere celum.**

¶ Auctor facit mentionem ad singulos angelos rectores humani generis. **¶ Con-
strue.** O christe decus angelorum sanctorum (ad differentiam malorum) et auctor tu
benignus tribue nobis scandere. i. ascendere/celum. id est regnum eternum.

**Angelum pacis michaelē ad istam celitus mittas ro-
gitamus aulam nobis vt crebro veniēte crescant pro-
spera cuncta.**

¶ Construe. Rogitamus mittas celitus. i. de celo/dirigas ad istam aulam. i. istam
ecclesiam michaelē angelum pacis: qui nos placat deo: quotiens magna nunci-
antur nobis a deo michael mittitur ad nos: qñ vero maiora tunc gabriel mittitur
vt marie et zacharie: quando ad medelā tñc raphael mittitur. vt thobie. Rapha-
el interpretatur medicina: ad hoc ergo mittitur: vt cum cuncta prospera crescant
veniente angelo michaelē dei crebro. id est frequenter.

**Angelus fortis gabriel vt hostem pellat antiquū/bo-
litet ab alto sepius templū veniens in istud nostri in-
fertus.**

¶ Construe. Gabriel interpretatur fortis angelus. id est fortitudo dei: per quē in-
telligitur qd fortis fuit et potens ad resistendum fortitudini diaboli per virtutem
sanctę crucis: et gabriel fortis angel⁹: volitet. id est volet ab alto celi: vt pellat an-
tiquum hostem. id est diabolum: gabriel dico veniens sepius in istud templum. i.
ecclesiam inferius nostri. **¶ Cūctose** corripitur secunda in nostri. Unde legunt aliq
nos miseratus.

**Angelū nobis medicū salutis/mitte de celo raphaelē
vt omnes sanet egrotos/pariterq; nostros dirigat
actus.**

Secundū bsum Baz. Jo. xxxvii.

¶ Construe. O christe mitte nobis angelum raphaelem medicum salutis nostrae. Raphael interpretatur medicina dei: et signat christum iesum qui tulit nobis de celis medicinam. id est potuit scilicet spiritum sanctum: cuius gratia mundum sumus ab omni peccato: et liberati ab hoste antiquo ut sanet et curet nos omnes egrotos in mente: et dirigat actus nostros. id est nostras operationes pias ad bonam operationem angelorum vel inuocationem.

Hinc dei nostri genitrix maria / totus et nobis chorus angelorum / semper assistat simul & beata / concio tota.

¶ Construe. Hic facit inuocationem marie: et etiam angelorum dicens. **¶ Construe.** Hinc. id est hac causa maria genitrix dei nostri: et totus chorus angelorum assistat semper. id est omni tempore nobis omnibus: et tota concio beata. id est exercitus angelorum assistat nobis omnibus: ut isti intercedant pro nobis.

Prestat hoc nobis deitas beata / patris ac nati pariter / q̃ sancti / spiritus cuius reboat in omni / gloria mūdo.

¶ Construe. Beata scilicet deitas patris ac nati. id est filii pariter spiritus sancti / prestat. id est tribuat nobis scilicet supradicta: cuius gloria reboat. id est personet in omni mundo. Amen.

Iesu saluator seculi / redemptis ope subueni: et / pia dei genitrix / salutem posce miseris.

¶ Construe. O xpe conserua nos famulos: et bene debes: quia tu redemisti nos et hoc est o iesu saluator seculi / subueni. id est succurre redemptis / ope. id est tuo auxilio o pia dei genitrix / posce. id est implores salutem animarum nobis miseris.

Cetus omnes angelici / patriarcharū cuncti: et prophetarum merita: nobis precentur veniam.

¶ Construe. Omnes angelici cuncti. id est omnes societates seu exercitus / cuncti. id est chori patriarcharum: et merita prophetarum / precentur. id est postulant vel impetrent nobis veniam. id est indulgentiam peccatorum.

Baptista christi preuius / et clauiger ethereus: cum ceteris apostolis / nos soluant nexu criminis.

¶ Construe. Baptista Johannes / preuius. id est persecutor christi / et clauiger scilicet Petrus ethereus. id est celestis cum ceteris apostolis soluant nos a nexu criminis id est a vinculis peccatorum.

Chorus sacratus martyrum / sacerdotum confessio: et / virginalis castitas / nos a peccatis abluant.

¶ Construe. Sacramentum chorus. id est sacerdotum martyrum: et confessio sacerdotum. id est sanctorum: et castitas virginalis. id est virginum abluant nos a peccatis.

Electorum suffragia / omnesq̃ ciues celici: annuāt vobis supplicum / vite poscant premium.

¶ Construe. Suffragia. id est patrocinia electorum: et omnes celici. id est celestes / ciues. id est angeli annuāt. id est foueant / votis. id est precibus / supplicum. id est humilium: et poscant. id est impetrent premium vite scilicet eterne.

Laus honor & gloria / deo patri et filio: sancto simul per / racyto / in sempiterna secula. Amen.

¶ Construe. Laus. id est virtus / honor et gloria sint deo patri et filio simul per

Expositio hymnorum

dyto: in sempiterna secula.

Quiste redemptor omnium conserva tuos famulos beate semper virginis placatus sanctis precibus.

¶ Hic autor facit invocationem ad omnes ordines angelorum: et deprecatur eos ut ipsi assint nobis: et a nobis omnia vitia repellant: et nos purificatos corde et corpore et opere ad celestia regna perducant. *¶* Construe. O quiste redemptor omnium scilicet fidelium contra tuos famulos qui tibi famulantur tu dico placatus sanctis precibus beate marie virginis.

Beata quoque agmina celestium spirituum presentia preterita futura mala pellite.

¶ Construe. O beata agmina celestium spirituum scilicet angelorum pellite. id est ex pellite mala presentia/preterita: futura scilicet vitia a nobis.

Uates eterni iudicis apostolique Domini suppliciter exposcimus saluati vestris precibus.

¶ Construe. Uates. id est o vos prophete eterni iudicis. id est christi/o apostoli domini exposcimus. id est rogamus suppliciter nos saluari vestris precibus scilicet spiritu domini christum.

Martyres dei incliti/confessoresque lucidi: vestris orationibus nos ferte in celestibus.

¶ Construe. O martyres dei incliti. id est nobiles et electi: et confessores lucidi. id est casti/ferte nos in celestibus scilicet regnum vestris orationibus.

Chorus sanctarum virginum/monachorumque omnium: simul cum sanctis omnibus/consortes christi facite.

¶ Construe. Chorus sanctarum virginum: et omnium monachorum: facite nos christi consortes. id est principes celestis regni cum omnibus sanctis.

Gentem conferte perfidam credentium de finibus ut christo laudes debitas persolnamus alacriter

¶ Construe. Auferte. id est remouete gentem perfidam. id est infidelem de finibus credentium et ad quid: ut persolnamus alacriter. id est iocunde christo laudes debitas.

Gloria patri ingenito/etique unigenito: una cum sancto spiritu in sempiterna secula. Amen.

¶ Construe. Gloria. id est laus sit ingenito patri: etique unigenito. id est filio iesu christo domino nostro una. id est pariter cum sancto spiritu in sempiterna secula. Amen.

Annue christe seculorum domine nobis per huius tibi cara merita ut que coram te grauiter delinquimus huius soluantur gloriosis precibus.

¶ Construe. O quiste domine seculorum scilicet temporum annue. id est concede nobis seruis tuis per merita huius supplere apostoli: merita dico cara tibi christe et quiste supple nostra peccata soluantur. id est remittantur precibus gloriosis huius

scilicet apostoli: que supple peccata nos delinquimus. id est commissimus graviter id est criminaliter coram te. id est ante te.

Salua redemptor plasina tuum nobile signatum sancto vultus tui lumine nec lacerati sinas fraude demonum propter quod mortis exoluisti precium.

¶ Construe. (O redemptor qui redemisti mundū sanguine tuo). Salua nos. i. tuū nobile plasina. i. tuā nobilem creaturā plasina dico signatū sancto lumine vultus tui supple redemptor: nec sinas. i. permittas supple nos lacerari. i. destrui fraude. id est dolo demonum. i. diaboloz propter quod supple pasina tuum: tu exoluisti. i. reposuisti precium mortis: quando passus fuisti in cruce propter nos.

Dole captiuos esse tuos famulos absolue reos compeditos erige & quos cruore redemisti proprio rex bone te cum fac gaudere perpetim.

¶ Construe. (Supple o christe) dole. id est condole nos tuos famulos esse captiuos id est per penam captiuatos diaboli laqueo (et supple o christe) absolue. id est libera reos. id est culpabiles per peccata: et erige. id est extra peccatum rege compeditos. id est laqueatos laqueo diaboli: et supple o bone rex. id est pie fac nos gaudere. id est gaudium habere vel letari tecum. id est cum te: nos dico quos redemisti. id est saluasti proprio sanguine. id est per effusionem tui proprii sanguinis in cruce tempore tue passionis.

Sit tibi benedicite domine gloria virtus honoz et imperium vna cum patre sanctoq; paraclyto cū regnas deus ante secula. Amen.

¶ Construe. O iesu tu dico benedicite domine: gloria. id est laus sit tibi: virtus sit tibi: honor sit tibi: et imperium sit tibi vna. id est pariter cum patre scilicet in diuinis. q. pro et: et sancto paraclyto. id est sancto spiritu: cum quibus scilicet patre et et sancto spiritu supple tu deus regnas. id est gubernas ante secula. id est sine initio. Amen. id est fiat vt petimus.

Exultet celum laudibus/ resultet terra gaudijs: apostolorum gloria/ sacra canunt solennia.

¶ In hoc hymno facit autor inuocationē ad apostolos vt ipsi pro nobis exultent & suis precibus a nobis vitia repellant: vt ipsi cum venient ad iudicium non pro reatu puniant: sed compotes eternis gaudijs facient. **¶ Nota** qd ies iudicij non dicitur. idco qd sit dies: sed apparebunt nobis omnia sicut in die. **¶ Construe.** Celum. i. celestis curia exultet. i. gaudet laudibus. terra. i. terreni scz homines resultet gaudijs/ canunt. id est laudant sacra solennia apostolorum cum gloria.

Vos seculi iusti iudices et vera mundi lumina: votis precamur cordium/ audite preces supplicum.

¶ Construe. Vos apostoli iusti iudices seculi (pro seculi) et vera lumina mūdī: q. totus mūdus illuminatur eorum predicatione: precamur vos votis. id est precibus cordium. id est cordis audite preces supplicum. id est humilium.

Qui celum verbo clauditis/ serasq; eius soluitis: nos a peccatis omnibus/ soluite iussu quesumus.

¶ Construe. Qui clauditis. i. peccatoribus celum verbo: et soluitis seras. i. vectes eius. id est celi (supple contritis) vos quesumus. i. precamur vos soluite. i. absoluite

Expositio Hymnorum.

Nos a peccatis omnibus iussu. id est precepto christi.

Quorum precepto subditur: salus et languor omnium: sanate egros moribus/ nos reddentes virtutibus.

¶ Construe. (Quorum. scilicet apostolorum precepto) salus. id est sanitas: et languor. id est infirmitas omnium scilicet hominum subditur/ sanate egros. id est peccatores moribus. id est pravis cogitationibus reddentes nos virtutibus.

Ut cum iudex aduenerit/ christus in fine seculi: nos semper eternis gaudiis/ faciat esse compotes.

¶ Construe. (Et rogamus vos). Ut cum christus iudex aduenerit in fine seculi: faciat nos esse compotes sempiternis gaudiis.

Martyr dei qui unicum patris sequendo filium: victis triumphans hostibus/ victor fruens celestibus.

¶ Materia huius hymni est: ut relictis delectationibus et vanitatibus huius seculi bona opera exercendo deum consequamur. ¶ Construe. O martyr dei qui fui si victor triumphans hostibus victis. id est superatis sequendo unicum filium patris christum: et es modo fruens celestibus scilicet bonis.

Tui precatus munere/ reatum nostrum dilue: arcens mali contagium/ vite remouens tedium.

¶ Construe. Et quia talibus donis fruere: id est. i. extingue reatum. i. peccata nostra/ munere. i. beneficio tui precatus: tu arcens pragis mali. i. diaboli remouens tedium vite. i. famem/ sitim/ nuditatem/ frigus scilicet a nobis dando temporalia dissimiliter.

Soluta sunt iam vincula/ tui sacrati corporis: nos salue vinculis seculi/ amore dei filij.

¶ Construe. Et sicut vincula tui sacrati corporis iam soluta ex nexibus huius seculi: et es cum christo: solue nos a vinculis. i. a peccatis tuis precibus: et hoc amore dei.

Presta pater piissime. &c.

O Deus tuorum militum/ soris & corona promissa: laudes canentes martyris/ absolue nexu criminis.

¶ Construe. O deus soris et corona tuorum militum scilicet hereditas: et tu presium: quia tu secundum meritum tribuis absolue nexu criminis: id est a laqueo peccatorum: nos dico canentes laudes tuas.

Hinc nempe mundi gaudia/ & blandimenta noxia: cas duca rite deputans/ petuenit ad celestia.

¶ Construe. Hic martyr deputans. i. pensans/ rite. i. recte: gaudia mundi et blandimenta esse noxia et caduca. petuenit nempe. id est certe ad celestia regna.

Penas cucurrit fortiter/ et sustulit viriliter: pro te effundens sanguinem/ eterna dona possidet.

¶ Construe. Et ipse cucurrit fortiter. i. forti animo delectiones huius mundi transiit sustulit penas viriliter effundens sanguinem suum: et ideo possidet dona eterna.

Ob hoc precatu supplices/ te possumus piissime: in hoc

triumpho martyris dimitte noxam seruulis.

¶ Construe. Ob hoc. i. ppter hoc: o pssime pater nos supplices poscimus. i. precamur te precamur in hoc triumpho. i. victoria martyris: dimitte noxam seruulis.

Laus. &c. patet.

Sanctorum meritis inclyta gaudia pangamus
socii gesta q; fortia nam gliscit animus prome-
re cantibus victorum genus optimum.

¶ In hoc hymno laudat autor deum in commemoratione sanctorum martyrum quia mundū cū pompis suis dimiserunt. Unde in terris laudantur: & in celis hono-
rantur. Insedit itaq; rogare deū vt nos famulos iungat pfortio sanctorū martyrum.

¶ Construe. O socii pangamus. i. cantemus inclyta gaudia. i. preclara merita san-
ctorum et fortia gesta eorum: nam animus meus gliscit. i. cupit vel gaudet prome-
re. id est laudare cum canticis optimum genus victorum. i. martyrum.

Hi sunt quos retinens mundus inhorruit ipsum nam
sterili flore per aridum spreuerunt penitus teq; secuti
sunt rex christe bone celitus.

¶ Construe. Hi sunt martyres quos mundus retinens inhorruit. id est odio has-
buit: nam christi martyres spreuerunt penitus ipsum scilicet mundum: per aridū.
id est valde licitum sterili flore. id est fructuoso: et secuti sunt celitus. id est diuini-
tus o christe bone.

Hi pro te furias atq; ferotia calcarunt hominum seua
q; verbera cessit his lacerans fortiter vngula nec car-
psit penetralia.

¶ Construe. Hi martyres calcarunt. i. sustinuerunt pro te furias. id est insanas in-
fideliū: atq; verbera ferotia. id est crudelia: et seua. id est iniuste illata: et vngula
id est quoddam genus tormenti / cessit. id est locum dedit istis martyribus lacerans.
id est puniens per queuis tormēta: nec pro non carpsit penetralia martyrum
vel apostolorum. id est non fuerunt tracta vel diuisa eorum precordia. id est intima
cordis: et hoc virtute dei.

Ceduntur gladijs more bidentium non murmur reso-
nat nec querimonia sed corde tacito mens bene conscia
conseruat patientiam.

¶ Construe. Ipsi ceduntur. id est iugulantur gladijs crudelibus: more bidentium
id est consuetudine ouium: murmur eorum non resonat: nec querimonia. i. lamenta-
tio auditur: sed mens bene conscia. i. boni meriti conseruat patientiā tacito corde
quis fortea patientes et firmi erunt pro fide christi in bello.

Que vox que poterit lingua retexere que tu martyris
bus munera preparas rubri nam fluido sanguine lau-
reis ditatur bene fulgidis.

¶ Et quia hec omnia pro christi nomine patiebantur igitur. ¶ Construe. Que vox
que lingua poterit retexere. id est dicere vel explicare / munera. id est dona: que in
martyribus preparas: nam rubri scilicet ipsi. i. rubri / fluido. id est fluente sangui-
nem.

Expositio hymnorum

ne ditantur. id est coronantur laureis. id est coronis bene fulgidis.

Te summa deitas supplices poscimus ut culpas abluas noxia subtrahas deus pacem famulis nos quoque gloriam per cuncta tibi secula. Amen.

Construe. O summa deitas nos supplices. id est humiles poscimus. id est rogamus te: ut abluas. id est deleas culpas nostras. id est peccata nostra: et subtrahas noxia a nobis et deus pacem famulis tuis: quoque pro et nos omnes demus gloriam tibi. id est ad honorem tui per cuncta secula. Amen.

Hymnus plurimorum martyrum.

Ex gloriose martyrum corona confitentium: qui respicientes terrena perducis ad celestia.

Wateria huius hymni est invocare regem martyrum ut dirigat ad nos aures sue clementie si quid deliquimus: ut propter merita sanctorum in quorum commemorationem presens hymnus cantatur nobis ignoscere dignetur.

Construe. O gloriose rex martyrum: corona confitentium. id est confessor hominum qui perducis respicientes terrena ad celestia gaudia.

Aurem benignam protinus appone nostris vocibus: trophea sacra pangimus ignosce quod deliquimus.

Construe. Tu appone aurem benignam protinus. id est statim nostris vocibus et ignosce quod deliquimus qui pangimus sacra trophea. id est victoriam martyrum.

Tu vincis in martyribus parcendo confessoribus: tu vince nostra crimina donando indulgentiam.

Construe. Tu vincis seculicam tyrannorum in martyribus parcendo confessoribus: quia non vis ut per martyrium finiant vitam suam: tu vince. id est destrue nostra crimina donando nobis indulgentiam: quia tu non vis mortem peccatoris.

Iste confessor domini sacratus festa plebs cuius celebrat per orbem hodie letus meruit secreta scandere celi.

Wateria huius hymni est quod totis viribus deus super omnia laudare debemus. Incendit etiam autor in hoc hymno tractare de ascensione illius confessoris in cuius memoria presens hymnus totis laudibus celebratur.

Construe. Iste confessor domini sacratus a domino letus. id est exultans meruit hodie. id est hoc die scandere secreta celi. id est ad celos festa cuius scilicet sancti plebs deuota celebrat per totum orbem. Sunt qui canunt sacra: sed melius secreta.

Qui pius prudens humilis pudicus sobrius castus fuit et quietus vita dum presens vegetavit eius corporis artus.

Construe. Qui. id est confessor fuit casto corpore pius. id est sanctus prudens. id est sapiens humilis. id est pudicus in verbis: sobrius in moribus: et quietus. id est tranquillus dum per piis vita scilicet in hoc mundo vegetavit. id est nutrit artus. id est membra corporis eius.

Ad sacrum cuius tumultum frequenter membra languentium modo sanitati quolibet morbo fuerint grat

uata restituantur.

¶ Construe. Ad cuius s. confessoris sacri tumulum. i. sepulcrū mēbris languentib; id est egrotantiū restitunt modo. i. in presenti sanitati frequenter quolibet morbo. id est quacūq; infirmitate membra fuerint grauata.

Unde nunc noster chorus in honore ipsius hymnum canit hunc libenter: vt pius eius meritis iuuemur omne per eum.

¶ Construe. Unde nunc noster chorus fratrum nostrorum canit hunc hymnum in honore illius confessoris libenter. i. voluntarie vt iuuemur p̄s meritis et patrocinijs et orationibus eius per omne eum. id est per cuncta secula. Amen.

Sitq; laus illi decus atq; virtus qui supra celi residens cacumen totius mundi machinam gubernat trinus et vnus.

¶ Construe. Laus. id est gloria: decus. i. honor atq; virtus sit illi deo: qui residens est super cacumen. i. supra sceptrum celi trinus in personis: et vnus in deitate substantie qui gubernat machinam. id est fabricam totius mundi. **¶ Immo** quia machina primam producit quidam fabricam legunt.

Iesu redemptor omnium perpes corona presulum hac in die clementius: nostris faueto vocibus.

¶ Construe. O iesu redemptor. id est liberator omnium scilicet hominū: tu es perpes corona. id est perpetua gloria presulum. id est confessorum: tu faueto. id est fauorem prebeto nostris vocibus. id est cantibus clementius. id est clementer in hac die. id est in festiuitate huius confessoris.

Tui sacri qua nominis confessor almus cratuit: cuius celebrat annua deuota plebs solennia.

¶ Construe. Qua. i. in qua die almus confessor tui sacri nōs claruit. i. in claritate dei ascendit annua solennia. i. festa cuius. s. confessoris. deuota plebs. i. populus christianus cum magna deuotione celebrat. i. celebrando colit.

Qui rite mundi gaudia huius caduca respuens: cum angelis celestibus letis potitur premijs.

¶ Construe. Qui scilicet confessor respuens refutans rite. id est debite: caduca. id est transitoria gaudia huius mundi potitur. id est vtitur vel fruitur letis premijs cum magna leticia cum celestibus angelis.

Mutus benigne annue nobis sequi vestigia huius precatu seruius dimitte noxam criminis.

¶ Construe. O ppe annue. i. cōcede benigne. i. demēter nobis scilicet hunc hymnū canentibus: sequi. i. q̄ sequamur vestigia. i. exempla bonorū operū huius confessoris: et dimitte. id est indulge nobis seruius. i. tibi seruiētibus noxam. i. culpam criminis. i. peccati/precati. i. rogati huius scilicet confessoris.

Urgines proles opifexq; matris virgo quem gessit peperitq; virgo virginis festum canimus tropheum accipe votum.

Expositio Hymnorum.

¶ Materiam huius hymni est canere deo laudes et sequi vestigia eius: et commemoratio sanctarum virginum. **¶** Construe. O proles. id est fili marie: q̄ pro et opifex. id est creator: quem sc̄z te virgo sc̄z maria gessit. i. portavit virgo scilicet maria peperit. id est parturit te: nos cantamus festum virginis tropheum. id est victoriam. ideo accipe. id est suscipe votum. id est preces nostras.

Hec tua virgo duplici beata sorte dum gessit fragilem domare corpus sexū domuit cruentū corpore cetum.

¶ Construe. Hec tua virgo est beata duplici sorte scilicet castitate et martyrio dum gessit. i. laboravit domare. i. castigare fragilem sexum. i. naturam coporis: et illa domuit. i. devicit cruentum. i. crudelem cetum. id est diabolum corpore (ut agatha).

¶ Cetus/n. in plurali cete piscis sane magnus: de quo Virgil. immania cete. Alij fretum legunt. Alij cetum id est conuentum malignorum.

Unde nec mortē nec amica mortis seu penarū genera pauescēs sanguine fuso meruit secreta scādere celi.

¶ Construe. Unde nec fuit pauescens. i. timens mortem: nec seu genera penarū nec fuit amica mortis. i. diaboli vel peccati. ideo sanguine fuso. id est consummato martyrio: ipsa meruit scandere secreta celi. i. ad celos.

Huius obtentu deus alme nostris parce iam culpīs vitia remittēs quo tibi puro resonemus aluum pectoris hymnum.

¶ Construe. O alme deus parce iam culpīs. id est peccatis obtenta. i. prece huius scilicet virginis: et tu remittens vitia quo pro vt: nos puri resonemus tibi aluum hymnum. id est canticum sanctum cantemus laudem tuam.

¶ Quidam legunt vitium: legēdo enim vitia esset perichius. id est pes ex duabus brevibus: quem tamen in hymnis alijs legi.

Gloria tibi domine qui natus. &c.

Iesu corona virginum quem mater illa concepit que sola virgo parturit hec vota clemens accipe

¶ In hoc hymno laudat autor: deū in commemoratione sanctarum virginum. &c.

¶ Construe. O iesu corona virginum: quem scilicet te illa mater concepit scilicet maria que sola mater inter alias virgo parturit: tu clemens accipe. id est suscipe hec vota nostra. id est has preces.

Qui pascis inter lilia septus choreis virginum sponsas decoras gloria sponsisq; reddens premia.

¶ Construe. Tu qui pascis. id est delectaris inter lilia. id est bona opera: septus. i. circumdatus choreis. id est ordinibus virginum es decorans sponsas gloria et reddens sponsis premia.

Quocūq; pergis virgines sequunt atq; laudibus post te canentes cursitant hymnosq; dulces personant.

¶ Construe. Quocūq; pergis. i. ad quemcūq; locū pergis: ille virgines sequuntur te atq; canentes cursitant. i. currunt post te laudibus et personant dulces hymnos.

Te deprecamur largus nostris adauge sensibus ne scire proliis omnia corruptionis vulnera.

Secundū bsum Sacrum. fo. xli.

¶ Construe. Ergo nos precamur te adauge largius. id est amplius nostris sensibus et da prius. id est omnia nobis omnibus nescire vulnera corruptionis.

Presta pater piissime &c.

O Gloria laus et honor tibi sit rex christe redemptor
Cui puerile decus prompsit osanna pium.

¶ Iste hymnus ad processionem canitur ipso die palmarū in quo tractatur laus iesu christi que longius repetitur. Primo a pueris hac die. Osanna canentib⁹. De inde a meritis personalibus iesu. Tertio a diuersis creaturis descendendo tandē ad hebreos siue indeos qui hoc die specialem domino honorē exhibuerunt: et nos similiter facere conamur vt placeamus domino sicut et iudei in illo placuerūt ei: dem **¶ Construe.** O rex christe iesu redemptor noster gloria laus et honor sit tibi (resumendo verbū sit ad quemlibet nominatum) Cui scilicet christo puerile decus. id est puerorum reuerentia tibi occurrentium introitu tuo in hierusalē prom sit. id est decantant seu promulgant et dixit pium osanna. id est plenum pietatis vel obsecro/vel saluifica/vel sanctifica. scilicet mundū: quod pueri a domino optarunt nobis fieri.

Israel es tu rex dauidis et inclyta proles

Domine qui in domini rex benedicte venis.

¶ Laudatur hic christus a meritis propriis. **¶ Construe.** O benedicte rex iesu christe tu es rex israel scilicet populi israelitici/et inclyta proles. id est clara et nobilis dauidis scilicet regis: vt patebit Liber generationis (dauidis media producta ita etiam habet mensuram versus) et hoc bene. Licet propria no'a etiam medīs syllabis ponantur ad placitum qui ventis scz hodierna die in ciuitatem hierusalem passurus pro nobis miseris peccatoribus in nomine domini. id est in virtute dei patris. &c. **¶** Vel sic potest exponi. Rex israel. id est rex populi celestis vidētis deum dauidis scilicet dei patris. venis. id est descendis scilicet de sinu dei patris in hunc mundum missus ab eodem patre ad redimendum nos.

Cetus in excelsis te laudat celicus omnis

Et mortalis homo cuncta creata simul.

¶ hic refert autor quomodo dominus noster iesus christus laudatur ab omnib⁹ creaturis vt per hoc nos inducat ad laudandum eundem dominum. **¶ Construe.** Omnis celicus cetus. id est celestis turba laudat te scilicet christum in excelsis. id est in celis. Et mortalis homo. i. corruptibilis siue potens mori: et cuncta creata. i. omnes relique creature. simul. id est pariter laudāt te. Et etiam hoc die cuius rei memoria pro nunc in ecclesia celebratur.

Plebs hebreæa tibi cum palmis obuia venit

Cum voto hymnus assumus ecce tibi.

¶ Construe. Plebs hebreæa. i. iudæus populus venit obuia. i. occurrens tibi. s. venienti in ciuitatē hierusalē cū palmis et ramis arborū ad honorē tuū stratis i via ecce nos sistr assumus. i. phites sumus cū prece. i. orone/voto. i. desiderio et hymnis. id est canticis. quasi dicat nos similiter hodie te xpm redemptorem nrm xpm in nobis est laudare volumus. Quia versus hexametri et pentametri sunt non dicitur obuiam: sed obuia. et venit est preteritū nō presentis temporis: vt metrum docet.

Hi tibi passuro soluebant munera laudis

Nos tibi regnanti pangimus ecce melos.

¶ Construe. hi supple hebrei siue iudei soluebant. i. reddebant et exhibebāt tibi passuro qui pati adhuc debebas munera. i. debita laudis. s. reuerentie et honoris

Expositio hymnorum

pariformis ecce nos pangimus. id est decantamus tibi regnanti modo iam in celis melos. id est dulce canticum laudis.

Hi placuere tibi placeat deuotio nostra

Rex pie rex clemens cui bona cuncta placent.

¶ Construe. O pie rex. i. benigne/et o clemens rex. i. mitis/cui cuncta bona placet id est quorum officia laudis bona mente exhibita accepta sunt nostra deuotio. id est supplex oratio/placeat. id est grata sit tibi eo modo: quo hi. i. hebrei placuere tibi per suum obsequium reuerentie. Sunt adhuc plures versus: sed illi non cantantur in ecclesia: ideo hic pretermittuntur.

Iuuentor rutuli dux bone luminis qui certis vici-
bus tempora diuidis merso sole chaos ingru-
it horridum lumen redde tuis christe fidelibus.

¶ Materia huius hymni est ignis. Deus tuus ignis consumens est. Et oēs transse-
rentes secundum se aliquā similitudinē transeunt se: ignis autē proprietas deo cō-
petere potest: quare deus cōuenienter assimilatur igni. Et licet in vigilia pasche
ecclesia ignē excitat de silice vel petra signis xpm esse lumen in petra repositum se-
quenti die excitari: rogans nos conseruari in agnitione veri luminis qui christus
est. ¶ Construe. O bone dux xpe. i. existens iuuentor rutuli luminis. i. fulgentis lu-
cis per creationē solis et lune et totius firmamenti/qui diuidis. id est distinguis si-
cut ordinas tpa. s. dies/annos/menses. Et certis vocibus. i. debita et conuenienti al-
teratione vel ordinatione/horridū chaos. i. horribilis confusio/ingruat. id est inci-
dit merso sole scilicet te christo occiso et in monumento reposito: qui es verus sol:
ergo o christe redde scilicet per resurrectionē tuam/tuis fidelibus. id est christia-
nis: lumen scilicet gratie vel agnitionem vere fidei.

**Quamuis innumero sydere regiam lunariq; polum
lampade pinxeris incussu silicis lumina nos tamen
monstras saxigeno semine querere.**

¶ Construe. O xpe quis pinxeris. i. ornaueris/regiam. i. regalem domum tuam/
innumero sydere. i. infinitis stellis quo ad nos saltem: q; pro et pinxeris. id est orna-
ueris/polum. id est celum/lunari lampade. id est cum lumine ipsius lune/lampas
contuens pro contento: tamen monstras. i. ostendis vel doces nos christianos in-
cussu. i. incussione silicis/querere. i. querendo inuenire/lumina. id est ignes illumi-
nosos/saxigeno semine. i. ex natura lapidis vel saxi: et hoc litteraliter. Sed mysti-
ce exponitur dupliciter. Primo sic. Doces nos querere lumen. i. gratiam ex cōcus-
su silicis saxigeno semine. i. christo: qui petra vel saxum dicitur. Alio modo Doces
nos querere lumen. id est contritionem peccatorum ex concussu silicis saxigeno se-
mine. id est ex indurato corde in peccatis.

**Ne nesciret homo spem sibi luminis in christi solido
corpore conditam qui dici stabilem se voluit petra no-
stris igniculis vnde genus venit.**

¶ Construe. (Et quia virtus conseruat membra per influentiam capitis) ideo. Ne
homo nesciret. i. cognosceret (quia due negationes faciūt vnam affirmationē) spē
luminis et vere beatitudinis esse inditam: conditam sibi. id est ad suā vtilitatem
in solido. id est in firmo corpore christi: qui christus voluit. id est precepit/se dici. id
est vocari stabilem petram. id est firmum fundamentū/vnde. id est de qua petra
vel christo genus. id est origo luminis/venit. id est aduenit vestris igniculis. id est
ignibus nostre fidei: que ex petra scilicet christo excussa est.

Secūdum vsum Sarum. Jo. xlii.

**Pingis quos olei roze madentibus lychnis ac facib⁹
pascimus aridis quin et fila fauis cyrpea florib⁹ pres
so melle prius collita pingimus.**

¶ Construe. Quos scz igniculos/pascimus. i. conseruamus et nutrimus / lychnis
madentibus. i. filiis hume factis / roze. i. pinguedine pinguis olei: ac pro ⁊ pascimus
igniculos aridis facibus. i. siccis lignis. s. appositis / quin. i. insuper / pingimus. i. cō
ponimus / fila cyrpea. i. de cyrpo: vel huiusmodi iunco facta / collita. i. intincta flor
bus. id est florentibus rebus / et fauis. i. cum cera quam apes de floribus sumpse
rant / melle. i. examine apum / presso. id est extracto / prius. id est antea.

**Viuax flāma biget ceu cauat estula succum lintheolo
suggerit ebzio seu pinus piceam fert alimoniā seu cer
tam teretem stuppa calens bibit.**

¶ Construe. (Nō tñ mittitur ignis per cerā a floribus ⁊ fano expressam: sed etiam)
viuax flamma. i. ardēs tēda in igne / viget. i. prestat et in vigore manet / ceu. i. sicut
fit qñ vas suggerit. i. administrat / syntheolo. i. paruo lineo panno / ebzio. i. humefa
cto vel oleo perfuso / succum. i. liquorem vel alimentū / seu. i. siue / viuax flamma vi
get sicut pinus talis arbor profert. i. administrat picem illū humorē viscosum ali
moniā. i. in nutrimentis. s. ipsi igni / seu. i. vel viuax flamma viget et stuppa scz ex
tensa q̄ sit ex superfluo canopi vel lini: calens. i. ardens vel incensa bibit. i. attrahit
vel assumit certā teretē. i. ceream candelā rotundam. **¶ Nota** teres / etis. ois gñis
est rotundū sicut hasta vel candela. Sed rotundus / da / dū. s. sphericū velut pomū
Unde. hastam dic teretem pomū dic esse rotundum. Nō leges picem sed piceam
est enim carnē asclepiadū ab asclepiade inuētoze dictū cōstās spōdeo et dactylo:
et / celsura. i. syllaba abundante et duobus dactylis cōstrues ergo seu pinus fert ali
moniā piceā. i. picē resinamq̄. Et in sequenti vbi ponitur luce metrū exigit lucem

**O res digna deus quā tibi rosidae noctis p̄cipio grex
tuus affert luce quam tribuis nil p̄ciosius luce qua
reliqua p̄emia cernimus.**

¶ Cō. O de⁹ sup. tu exis res digna luce. i. lumine: qz sicut in sp̄itualib⁹ simpliciss
mū ens est deus: sic inter corporalia vel materialia subtilissimū est ignis ⁊ lux quā
scz lucet: tu⁹ grex. i. tuus fidelis electus populus offerat tibi tanq̄ pro sacrificio /
p̄cipio. i. mitto noctis / rosidae. i. gratiose et odouifere noctis: quā scz lucē tu de⁹ tri
buis. i. donas nobis: et nū. i. nūq̄ est p̄ciosius. i. digni⁹ luce scz vera: tū qz est prima
verū creaturarū: tū qz mediāte luce vidim⁹ reliqua bona creata: qz lux est ratio vi
dendi: et ergo dicit quā a luce cernimus. i. videmus reliqua. i. cetera alia entia.

**Tu lux vera oculis lux quoqz sensib⁹ intus tu specu
lum tu foris lumen tu famulans offero suscipe tinctū
pacifici ch̄ismatis b̄guine.**

**¶ Quēadmodū aut lux vel ignis est quoddā mediū vidēdi corporalia: sic de⁹ me
diū vidēdi sp̄ualia: ⁊ hoc est qd dicit. ¶ Construe.** O de⁹ tu es vera lux oculis scz sp̄i
ritualib⁹ sc̄toz in patria ratioe deitatis / quoqz pro et tu es lux sensib⁹. i. oculis car
nalibus per tui sacratissimi corporis resurrectionē rōne humanitatis: qd⁹ oculis
fruentur i patria oēs sc̄ti: et o deus tu es speculū / intus. i. interiorū et sp̄ualis ocu
lorū. s. per gr̄az infusionē q̄ relucet et resplendet in nobis / et o deus es speculū for
is. id est ab extra. s. oculorū corporalū gr̄ata visio: ⁊ hoc per miraculoz ostēsiōnē
et deus tu suscipe. i. accipe hūmē ex illice exculpm. quod. s. lumen ego famulans. i.

Cer 2011

Expositio hymnorum

seruiens/offero tibi .s. tanq̃ pro sacrificio: et o deus suscipe lumen tinctum .i. hunc me factum vel aspersum ynguine .id est ynguento pacifici christiatis .i. spiritus sancti vel eius liquoris ab effectu dicti eo q̃ pacem faciat inter deum et nos.

Splendet ergo tuis muneribus pater flammis mobilibus scilicet atria absentemq̃ diē lux agit emula nox quam cum lacero vita fugit peplo.

¶ Construe. Et sic suscepto sacrificio o pater in diuinis atria .s. tua .i. tēpla in quibus modo cōstituiisti tuis muneribus .i. donis datis .s. docendo ignē excutere ex sūce et fouere atria dico splendent .i. lucēt mobilibus flāmis epitheron ppetuū (flāma enī semper mouet q̃ p et lux .i. splēdor .s. solis agit .i. causat abiente diē .s. per radiorū extensionē quā .s. lucē/emula nox .i. cōtraria diē exis victa .i. supata .s. luce fugit .i. cedit cū lacero peplo .i. obscuro yelamie .s. tenebrarū: vlt̃ mystice diē p nouo testamēto et noctē pro veteri capere q̃ potest. ¶ Dicis muneribus p̃. sic enī ih̃sus stat

Per christum genitum summe pater tuum in quo inuisibilis stat tibi gloria: qui noster dominus: qui tuus vnicus spiras de patris corde paraclytum.

¶ Construe. (Et vt grata sint et gratificata landat dignitatē dicens) o summe pater suscipe tinctū lumē et accēsum p̃ xpm̃ genitū tuū .i. ppter filiū tuū in quo filio inuisibilis gl̃ia .i. nō apparēs: sed occulta stat .i. manet tibi patri . q̃ sc̃z est n̄ dñs per emptionē et nature humane assumptionē/qui sc̃z xps̃ est tuus vnicus filius .s. in tēpore natus et ab eterno genitus/et o summe pater spiras .i. emittis de patris corde tuo .s. cum filio paraclytū .id est consolatorem vel spiritum sanctum.

Per quem splendor/honor/laus/sapientia/maiestas bonitas et pietas tua regnum cōtinuat triplice numine texens perpetuis secula seculis.

¶ Construe. Per quē .s. xpm̃ filiū dei/splendor .s. eternus et honor et laus .s. eterna continuat .i. dilatat et prolongat/regnū .s. tuū (q̃ est summi boni visio) et per quē sc̃z christum/sapientia .i. prouidentia tua/et maiestas .i. imperiū tuū vel potestas tua et bonitas .s. tua rē. continuat .i. perseuerenter tenet regnum .s. celorū per quē christum tu summe pater es texens .i. disponens et per fatum ordinans secula .id est tempora vel regna transitoria. perpetuis seculis .i. eternis temporibus et eternaliter/triplici numine .i. cum triplici persona vel maiestate diuinitatis. fata enī regunt mundum: et omnia stant sub certa lege.

**Alue festa dies toto venerabilis euo
Qua deus infernum vicit et astra tenet.**

¶ Illud est dictamen suauissimum in quo autor dirigit sermonē suū ad diē pasche salutans et recōmendās illam de his q̃ in ea acta sunt: deducēs quō oīa terrenascentia circa hoc tēpus sc̃m cōgratulentur dño resurgenti in eodē diē. quō nemini gramina rē. fauent vt patebit. ¶ Construe sic. O festa dies .i. celebris dies pasche salue .i. sis saluata venerabilis .i. celebris/toto euo .i. semp et imperpetuū. Et subdit autor rationem dicens. Qua .s. diē deus .i. dñs noster iesus xps̃ vicit .i. superauit infernum .id est tartarum (scilicet redimendo patres ex eo) et tenet astra .id est habitat in celis: quia ipse regnat in celo et dominatur astris.

Ecce renascentis testatur gratia mundi

Omnia cum domino dona redisse suo.

¶ Construe. Ecce gratia renascentis .i. dispositio bona productus terrenascentiū

Secundū bsum Barum. Jo. xliiij.

Alia mun di inferioris (qm illa terre nascentia post frigora quibus perierunt: de-
tuo incip iunt crescere et renouiscere) testatur. i. testimoniū dat. et ostēdit ola dona
id est munera sua. s. gramina. folia. flores. et fructus redisse. id est restituta esse cū
suo dño. (illo qui a pylato crucifixus mortuus ē.) in hac die redisse. i. resurrexisse
vere perhibetur. Et ita vult autor dicere q sicut dñs mortuus hodie resurrexit
ita similiter terre nascentia mor tua per hyemē iam videntur renasci et resurgere
et resurrexerunt dominice congratulari: sicut patebit infra certius.

Namq; triumphanti post tristia tartara chris̃to

Vndiq; fronde nemus gramina flore fauent.

¶ Construe. Namq; pro q; gramina. id est herbe siue terre nascentia fauent. id est
arudent congaudet vndiq; id est vbiq; siue in omni tpe flore suo quē producit: vñ
flore. id est floribus ponendo singulare pro plurali. et nemus. id est silus fauet: ita
q; hic sit hypozeugma: quia hoc verbum fauet in sine positum confirmatur poste-
riori nominatio. s. gramina. fronde. id est frondibus et folijs chris̃to iesu triumphā-
ti qui modo vt victor triumphat. post tristia tartara mēsa et desolata quia iam
per domum nostrum iesu in christum effrata sunt et superata.

¶ Item nemus locum dicit arboribus multis constitum et exponi potest nemus
id est arbores intelligendo (contentum p;ro continente per metonymiam).

Legibus inferni oppressis super astra meantem

Laudant rite deum lux polus arua fretum.

¶ Iste versus seruit magis pro die ascensionis domini. Et est sententia talis.

¶ Construe. Lux. id est claritas luminarium lucentum super terrā: vel. i. pulchri-
tudo aeris iam existens polus. i. celum seu aria celestis arua campi et prata. fre-
tum mare et aqua laudant. i. honorant suo felici et leto statu gratulantis: rite. id
est legaliter et debite iesum christum meantē. i. ambulantem super astra. id est or-
bes et loca astrorum: hoc est laudant xpm qui iam ascendit ad celos. et hoc dico le-
gibus. id est iuribus inferni/oppressis. id est conculcatis et suppeditis.

Qui crucifixus erat deus ecce per omnia regnat

Dantq; creatori cuncta creata precem.

¶ Construe. Ecce deus et homo. s. xps qui erat crucifixus pro nobis. i. cruci affix⁹
pro nobis regnat. i. dñatur iam per omnia. i. super omnia. q; pro et cuncta creata.
id est omnes creature dant eidem crucifixo creatori suo precem. id est laudem.

¶ Explicit.

**¶ Sequuntur hymni complures in predicenti libro
deficientes. Et primo de venerabilissimo sacramento
eucharistie. i. bone gratie. s. corporis chris̃ti.**

Sacris solēniis iuncta sint gaudia et ex precorū
diis sonāt preconia recedant vetera noua sint
omnia corda voces et opera.

¶ Iste hymnus cantatur in professo corporis chris̃ti. In quo autor nos hortatur
ad exaltationem spiritualement et ad debitam reuerentiam et cernuā venerationē
eanti et tā venerabilissimi sacramēti eucharistie: vt patebit. huius sacramēti signa
ra processit quando manna pluuit deus patribus in deserto qui quotidiano celi pa-
scebantur alimento. Vñ dictū est. Panē angelorū manducauit homo. Sed illum
panē mēducantes mortui sunt. Iste autē panis quē xps legisser noster deus et des

Expositio hymnorum

nobis fidelibus vnus est (qui de celo descendit) vite eterne substantia ministrat &c.
 Un et artius huius caritas immensitas cordibus infringeretur fidelium. In vltima ce-
 na (de quo mysterio hymnographus satur) qui pascha cum discipulis suis celebrato.
 Xpo transiurus de hoc mundo ad patrem istud sacramentum instituit tam passionis
 sue memoriale perenne figurarum veterum impletum miraculorum ab ipso factorum
 maximam et de sua absentia contristatus solam singulare. Conuenit itaque deuotio-
 ni specialium recollere solemniter institutionem tam saluiferam tam miraculis sacramen-
 ti ut ineffabilem modum presentie in sacramento visibili veneremur: et laudetur dei
 potentia que in eodem sacramento tot mirabilia operatur: necnon de tam salubris tam
 suauis sacramenti institutione deo referantur debite gratiarum actiones. Quod autem sa-
 cramentum sit lacte rei signum: ut dicitur. in ierem. 31. quia luminatur corporaliter et sacra-
 mentaliter &c. id omittitur declaratio: sed discretionem dydascalorum hymnicorum
 constructionem faciendorum committitur et ad rudes scolopetas ad solam litteralem (sal-
 ua allegoria mystica) expositionem imposterum (prout facultas suppetit) processurus
 ¶ **Construe.** Gaudia subaudi nostra. i. exultationes spirituales sunt iuncta. i. annexa
 sacris solenniis. i. sacrosanctis solennitatibus festo corporis christi: et preconia. i. laudes
 hymnicarum sonent. i. sonum dent. i. venerabili sacramento/ ex precordiis. i. ex
 intimo nobis precordiis/ vetera. i. holocausta veteris testamenti: vel saltem fer-
 menta aut pota recedant scilicet a nobis: et ola sint noua scilicet a christo instituta. Ut sic. corda
 .i. cogitationes cordis. voces. i. oris sonitus: et opera. i. consensus operis/ sit noua. i.
 de nouo mundata et emendata ad reuerentiam venerabilis sacramenti &c.

**Noctis recolitur cena nouissima / qua christus credis-
 tur agnum et azyma dedisse fratribus / iuxta legitima
 praeceptis indulta patribus.**

¶ **Hic** legislator noster facit cenam in vltima nocte ante suam passionem. ¶ **Construe.** No-
 uissima. i. vltima cena noctis/ recolitur. i. recordatur/ qua. i. qua cena christus credis-
 dit. i. commendasse/ agnum. i. paschalem/ et azyma. i. sincera. quasi panem sine fermento
 fratribus. i. discipulis (qui in christo fratres sumus) iuxta indulta legitima. i. legale con-
 suetudinem iudeorum super a praeceptis. i. veteribus patribus (ut dicitur in libro Deut.)

**Post agnum typicum expletis epulis corpus domini
 cum datum discipulis/ sic totum omnibus quod totum
 singulis eius fatemur manibus.**

¶ **Construe.** Expletis epulis (Epule/ ap. i. fercula) in cena facta post agnum typicum
 id est figuratum et paschalem nos fatemur. i. profiteamur fideliter corpus dominicum. i.
 christi datum discipulis scilicet duodecim manibus scilicet propriis christi tantum supple-
 dedit se totum omnibus quod scilicet corpus dedit totum. id est totaliter singulis. id
 est vnicuique singulariter (subaudi non tamen minuitur).

**Dedit fragilibus corporis ferculum dedit et tristibus
 sanguinis poculum dicens: accipite quod tradidit vobis
 poculum omnes ex eo bibite.**

¶ **Hic** christus offert discipulis carnem suam ad manducandum et sanguinem suum potandum
 &c. ¶ **Construe.** Supple christus dedit fragilibus. i. debilibus in carne ferculum. id est cor-
 pus suum: et dedit tristibus scilicet propter mortem suam/ poculum. id est potum sangui-
 nis sui dicens. accipite vasculum. id est calicem: quod vasculum trado vobis scilicet
 discipulis: et omnes supple duodecim bibite ex eo. id est calice.

**Sic sacrificium christus instituit cuius officium promitti voluit so-
 lis presbyteris quibus sic congruit ut sumant et dent ceteris.**

Secundum bsum Sacrum. Jo. xliiii.

¶ Hic reprehenditur oſo heretici: vt Roſeyan. buſch. & Bohemi &c. qñ ſolũ hoĩ
bus adultis nõ cõſeſſis immo et pueris corpus dñici ſub vtraq; ſpecie miniſtrant
¶ Conſtrue. Xp̃s inſtituit. i. p̃firmavit ſacrificiũ. i. ſacramentũ eucharistię ſic. i. ea
li modo cui. i. xp̃i officiũ vñdi taliter voluit. i. placuit p̃mitti. i. p̃poſteri ſolis p̃ſe
byteris: et hoc legitime vñditiſ: quibus cõgruit. i. cõuenit: vt ſumãt. i. mandu
cent ſc̃z vñũ corpus ſub vtraq; ſpecie: et dent ceteris ſc̃z fidelibus ſub vñica.

¶ Panis angelicus fit panis hominum / dat panis celis
cus figuris terminum o res mirabilis mādūca domi
num pauper ſeruus et humilis.

¶ Conſtrue. Panis angelicus. i. angelorũ fit panis hoĩm terreſtriũ fidelũ & panis
celicus. i. celeſtis / xp̃s dat terminũ. i. finẽ figuris typicis veteris teſtamenti / o mi
rabilis res perſpicua et laudabilis (q̃z pauper ſp̃s) ſeruus in fide / et humilis corde
manducat. id eſt corporaliter et ſacramentaliter ſumit dñm. i. corpus dñici.

¶ Te trina dicitas vñaq; poſcimus / ſic nos viſitas ſic te
recolimus / per tuas ſemitas duc nos quo tendimus
ad lucem quam inhabitas.

¶ Conſtrue. O dicitas exis vñ in eſſentia: trina. i. in perſonis: nos poſcimus. i. per
tim⁹ te vt ſicut tu viſitas nos. i. xp̃i fideles p̃ſentia ſacrali: ſic nos recolim⁹ te p̃ humi
lẽ deuotionẽ: & de⁹ duc. i. p̃duc nos per tuas ſemitas. i. rectas et arctas vias / illuc
ſup. quo. i. ad qđ tendim⁹. i. cupimus / ad lucẽ. i. eternã / quã inhabitas. i. perenniter.

¶ De eodem feſto ad matutinas.

¶ Ange lingua glorioſi corporis myſterium ſan
guinisq; precioſi quem in mundi p̃cium fru
ctus ventris generoſi rex effudit gentium.

¶ Iſte hymnus cantatur ad matutinas ad reuerentiã venerabilis ſacramẽti. et
eſt quodãmodo idẽ et eiũdẽ materie cũ ſcedenti &c. **¶** Conſtrue. O ligna. i. huma
na / pange. i. cane myſteriũ. i. diuinũ ſecretũ vñ abſcõditũ ſac̃m glorioſi corporis
ſc̃z xp̃i. q̃z p̃ et ſc̃ioſi. i. p̃cio digni ſanguinis. i. xp̃i quẽ ſanguinem rex gentium xp̃s
exis fructus. i. ſumo generoſi ventris. i. nobilis alui marie virginis effudit. i. ſpar
ſit in cruce in p̃ciũ mundi. i. redẽptionem mundi ſc̃z huius.

¶ Nobis natus nobis datus ex intacta virgine & in mũ
do conuerſatus ſparſo verbi ſemine ſui moras incola
tus miro clauſit ordine.

¶ Conſtrue. (Xp̃s eſt) datus nobis a patre natus. i. genitus nobis ex intacta. i. in
corrupta virgine maria / et conuerſatus. i. cõuerſabilis in mundo. i. in p̃ſenti / ſpar
ſo ſemine verbi. i. p̃dicante verbũ diuinũ (et xp̃s) clauſit moras. i. perſeuerantiã
ſui incolatus. id eſt habitatiõis p̃prie miro ordine vite ſue.

¶ Verbum caro panem verum verbo carnẽ efficit fitq;
ſanguis ch̃iſti merum: et ſi ſenſus deficit ad firman
dum cor ſincerum ſola fides ſufficit.

¶ Conſtrue. Verbum caro. i. factum ſumo dei / xp̃s efficit. i. cõfficit carnẽ. i. corpus
ſuum verum panem. i. immortalem celeſtem / verbo. i. cõſecratione (dicẽs. Hoc
eſt corpus meum) et merum. i. vñũ ſit ſanguis xp̃i / et ſi ſenſus ſc̃z hominis deficit
id eſt non accipit: ſola fides ſc̃ilicet firma ſufficit. id eſt ſatis eſt / ad firmandũ. id

Expositio hymnorum

est confirmanda cor sincerum. id est fidelis hominem.

Tantum ergo sacramentum venerationis cernui et antiquum documentum nouo cedat ritui prestat fides supplementum sensuum defectui.

Construe. (Q: caro xpi vere cibum est: et sanguis vere potus: id nos cernui. i. homines prout in capite ruentes/veneremur. i. adoremus/tantum sacramentum. i. id sacramentum vel inuisibilem formam (vt dicitur in illis) et antiquum. i. veteris documentum. id est holocaustum iudeorum figuratum/cedat. i. locum dat/nouo ritui. i. firmiori et rectiori more xpi legiferi in se (et si rem non noueris) fides. s. xpi firma prestat supplementum. i. completionem dat defectui carentie sensuum. i. intellectus inferioris.

Genitori genitorum laus et iubilatio salus honorum virtus quoque sit et benedictio procedenti ab utroque compar sit laudatio.

Refert hic hymno graphus gratiarum actiones sancte trinitati dicens sic. Laus iubilatio: quoque pro et virtus sit genitori. i. patri/quoque pro et genito. i. filio/et benedictio. id est gratiarum actio sit procedenti ab utroque. i. a patre et filio scilicet spiritui sancto et compar laudatio sit scilicet uni deo in tribus personis.

In laudibus et secundis vespereis.

Verbum supernum prodiens nec patris linquens dexteram ad opus suum exiens venit ad vite vespeream.

Construe. (Iste hymnus similiter canitur in die corporis christi: et est eiusdem materie est precedentibus demonstrans qualiter legifer xps exiens a patre. id est a summo celo egressus ad nos scilicet ad vespeream vite: et emanauit semetipsum formam seruus induens faciens se socium nobis in humana carne vt nos perditos redimeret per suam passionem dano nobis pro memoria tanquam ultimum eius testamentum instans: vt patebit. **Construe.** Verbum supernum. i. filius dei altissimi/prodiens. id est deueniens et a patre nobis/neclinquens. id est non dimittens/dexteram. i. sessionem et sedem patris. s. eius omnipotentis et exiens ad opus suum: hoc est ad passionem sufferendam pro nobis peccatoribus venit ad vespeream. i. ad ultimum tempus et ultimam horam. id est huius mundi. id est ad cenam noctis etc.

In mortem a discipulo suis tradendus emulis prius in vite ferculo se tradidit discipulis.

Construe. (Supple xps veniens ad vite vespeream) prius. i. priusquam tradendus esset a discipulo iudeis/emulis. i. iudicibus iudeis in mortem scilicet corporalem/tradidit id est dedit se ad manducandum discipulis suis scilicet in ferculo. i. in cibo vite.

Quibus sub bina specie carnem dedit et sanguinem ut duplicis substantie totum cibaret hominem.

Construe. Quibus scilicet duodecim discipulis xps dedit carnem scilicet in cibum: et sanguinem suum in potum sub bina specie (qui fuerat iam ordinatus presbyter) vt cibaret totum hominem duplicis substantie. scilicet humanitatis et diuinitatis.

De nascens dedit socium conuiescens in edulium se moriens in precium se regnans dat in premium.

¶ Construe. Xps nascens. i. nascendo dedit se sociū in humana carne: et conescens. i. simul comedens cum discipulis dedit se in edulsiū. i. in cibum et preguistatū escam (et xps) moriens dedit se in precium. i. redemptionē nostram (et iam) regnans in celis dat se nobis fidelibus in premium. id est meritum sempiternum.

¶ Salutaris hostia/que celi pandis hostium:bella premant hostilia/da robur fer auxilium.

¶ Construe. Salutaris hostia. i. salutifera victima que pandis. i. aperis ostiū. i. inuam celi. id est paradysi celestis: da nobis robur. i. fortitudinē resistendi diabolo et fer. id est cōcede/auxilium. id est adiutorium: quia bella hostilia. id est tristitiaurgia hostis/premunt. i. vident nos peccatores.

¶ Vni trinogq domino/ut sempiterna gloria: qui vitam sine termino:nobis donet in patria. Amen.

¶ Construe. Sempiterna gloria. i. lano sit vni dño in deitate: q pro et trino in personis: qui deus donet nobis vitam sine termino in patria scz celesti. Amen.

¶ De transfiguratione domini. Ad primas vesperras hymnus.

¶ Electis formā glorie/quam spes querit ecclesie: in monte xps indicat quo summa celum emicat.

¶ Hic hymnus cantat de transfiguratione dñi nři. **¶ Nota q xps** (vt euāgelica scriptura demonstrat) assumpserat Petrum Iacobum et Iohannem fratres eius: dicens eos in montem excelsum: et transfigurabat se. i. c. Quod privilegium habebat pte alio discipulis res est notoria apud solemnes nostros sacre pagine doctores. Qd multi sunt vocati: pauci vero electi. i. c. Est aut xps ante eos transfiguratus talis qualis futurus est tpe iudicij extremi: non q pulchram facies formā et corpore humani veritatē amiserit: aliud corpus sicut aeris vel spiritale assumpserit sed vt euangelista dicit (qui scz iohannes veritatē semper vsc semper testatur) Et resplenduit facies eius sicut sol. i. c. Sensus tamen est litteralis: in huiusmodi transfiguratione domini apparuerunt Moyses et Helias prophete: quibus sic per discipulos visio in claritate magna. Petrus dixit. Domine bonū est nos hic esse. Faciamus hic tria tabernacula. Tibi vnum/Moysi vnum: et Helie vnum. Similiter audita est vox patris dicentis. Hic est filius meus dilectus. i. c.

¶ Construe. Christus indicat. i. demonstrat (tribus discipulis) formam. id est dispositionem et visionem celestis glorie. i. gaudiū paradysi: quia visio et facies christi est summum bonum et regnum celeste: quam scilicet gloriam celestē spes ecclesie. id est fides totius concionis populi christianitatis: querit. id est petit: quo. id est tunc quando supple christus emicat. id est resplendet scilicet discipulis supra solem. id est vltra claritatem solis.

¶ Res memoranda seculis/hic cum tribus discipulis:cū moyse et helia/grata promittit eloquia.

¶ Construe. Res scz hec est memoranda. i. mente reuoluenda memorie digna scilicet nobis christianis: quia scilicet christus promittit. id est ore loquitur proferit seu manifestat grata eloquia. id est diuinos sermones et visiones cum Moyses et Helia. id est cum illis prophetis veteris legis: cum. id est vna cum tribus discipulis secum ductis et videntibus et audientibus.

¶ Diffundit testes gratie/legis atq prophetie: de nube te testimonium/sonat patris ad filium.

Expositio Hymnoz.

¶ Construe. Testes. i. testimonii gratie. s. celestis atq; pro et legis scilicet veteris et prophetie subaudi moysi et helye) assistunt in transfiguratione domini testimonium patris. i. vox dei omnipotentis: sonat. id est audita est: de nube. id est de celo: ad filium. id est christum dicens. hic est filius meus dilectus. etc.

Glorificata facie christus clarescit hodie quis sit honor credentium deo pie fruuentium.

¶ Construe. Christus. i. saluator noster: clarescit. i. clarior apparet. s. tribus discipulis hodie scz in monte excelso: glorificata facie. id est visione et claritate diuina: et hoc est christus talis apparuit: quis. id est qualis: honor. id est gloria: credentium id est christifidelium et fruuentium deo pie sit id est datur: hoc est christus apparuit in illa visione qua fideles fruuntur in regno celesti.

Visionis mysterium corda leuat fidelium: vnde solenni gaudio clamat nostra deuotio.

¶ Construe. Mysterium. i. secretum visionis scilicet diuine: per christum leuat sursum corda fidelium. id est christicolarum: vnde. i. ob hoc nostra deuotio. i. nostra humilitatio: clamat. i. pangit solenni gaudio scilicet presentis diei.

Pater cum vnigenito et spiritu paraclyto: vnus nobis hanc gloriam largire per presentiam. Amen.

¶ Construe. Pater scilicet omnipotens cum vnigenito. i. filio et spiritu paraclyto id est spiritu sancto. vnus. i. et existens deus tu largire. id est largiendo concede nobis hanc gloriam scilicet quam viderunt tres discipuli per presentiam. id est presentialiter frui tecum in celo. Amen.

Ad matutinas hymnus.

O Sator rerum reparator cui christe rex regum metuende censor ad preces nostras pariterq; laudes aspice gratis.

¶ Construe. Hymnus canitur infra matutinarum solennia de transfiguratione dñi et est eiusdem materie cu precedenti. In quo auctor deum precatur nostras laudes gratiose aspicere sibi referens actiones. etc. **¶ Construe.** O christe sator. id est creator rerum scilicet omnium: et reparator cui. id est eternitatis rex regum scilicet omnium: et metuende. id est timende censor. id est index secretorum omnium aspice. id est aures benignas prebe ad nostras preces: q; pro et pariter. id est etiam ad laudes. id est ad hymnos gratis. id est gratiose.

Noctis in cursu tibi vota laudum pagimus p̄sta tibi sint vt apta nosq; cōcentu refoue pennis luminis auctor.

¶ Construe. Q; tu es rex regum: ideo nos pangim. i. canim. tibi. i. xpo: vota. i. desideria laudum in cursu noctis: et p̄sta. i. concede vt nostra desideria sint apta. i. accepta tibi q; pro et tu auctor. i. creator perennis luminis scz celestis refoue. i. recrea iterum foue nos. i. xpi fideles cunentes conserua. i. concordantia vocum et symphonia.

Inter helyam moysenq; bates vt iubar solis facie res fulgens candida veste niuis instat albe tu micuisti.

¶ Construe. Et tu resurgens. s. in monte transfigurationis: discipulis facie. i. aspectu: vt iubar. id est splendor solis inter helyam et moysen vates. id est prophetas et tu micuisti. id est splendorem dedisti: candida veste. id est claritate diuina instat id est similitudinem: albe niuis. id est nq.

**Tu dei patris patre teste proles cū sis sanctorū decus
angelorū tu salus mundi via vita virtus crederis esse.**

¶ Construe. Teste patre. id est pater celestis testimonium dat (hic est filius meus dilectus) tu es proles. id est filius dei patris omnipotentis: et cum pro qua tu sis decus. id est honor sanctorum angelorum: scilicet celestium tu crederis. id est firmiter diceris esse salus mundi huius via et vita scilicet eterna et virtus.

**Gloria et virtus tibi sit creator cuncta qui solus retinens
gubernas in throno regni sine fine regnans tri-**

nus et vnus. Amen.
¶ Reddit autor hic gratiarū actiones. ¶ Construe. O creator omni gloria. i. laus sit tibi: tu qui solus retinens (mundū pugillo) cuncta. i. ola. i. in tua potestate et tu regnas id est dominans gubernas. i. regis in throno. i. in celo regni celestis sine fine id est eternaliter trinus in personis et vnus in essentia. Amen. id est vere.

Ad laudes et secundas vesperas.

**O nata lux de lumine iesu redemptor seculi dignas
re clemens supplicum laudes precesq; sumere.**

¶ Hic hymnus canitur ad laudes et ad secundas vesperas de eodem festo scilicet transfiguratione dominica: et est quodammodo eiusdem materie cum precedentibus in quibus nos autor monet ad vitam christi adorationē. ¶ Construe. O iesu redemptor seculi. i. mundi exstēs lux nata. i. filius genitus de lumine. id est patre: tu clemens dignare. id est dignaris sumere laudes. id est hymnos et pro et preces. i. rogatio supplicum. id est supplicantium deuote.

**Qui carne quondam contegi dignatus es pro perdis
tis: nos membra confer effici tui beati corporis.**

¶ Construe. O iesu christe tu qui dignatus es contegi carne. i. incarnari ex virgine carne marie quondam scilicet teporis pro perdita scilicet hominibus: tu confer. id est concedere nos effici. i. fieri membra tui beati corporis.

**Pre sole vultu flammeus / vt nix amictu candidus: in
monte dignis testibus / apparuisti conditor.**

¶ Construe. O conditor scilicet christe tu apparuisti. i. visum te dedisti in claritate te transfigurando dignis testibus. i. tribus discipulis sanctis in monte (thabor) exstēs flammeus vultu. id est preclarus aspectu prae sole. id est vitra solem et candidus. i. splendidus amictu vt nix. id est sic lucens. etc.

**Vates alumnis additos tuis alumnis conferens vtriusq;
te diuinitus deum dedisti credere.**

¶ Construe. Et tu sic iesu splendens alumnis additos vates. i. viros prophetas moysen et helyam: et conferens tuis alumnis scilicet discipulis: et dedisti. i. ostendisti te credere deum diuinitus. id est celitus dico vtriusq; alumnis.

**Te vox paterna celitus suum vocauit filium quē nos
fidei pectore regem fatentur glorie.**

¶ Construe. O xpe in tua transfiguratione) paterna vox vocauit te filium suum celitus. i. de celo (dicto. hic est filius meus dilectus. etc.) quē. i. spm nos fatemur. i. qm fatemur regem glorie. scilicet fidei pectore. i. firma fide anime.

Expositio hymnoz.

**Concede nobis quesumus/albis micare moribus: vt
ad polozum gaudia/bonis behamur actibus.**

¶ Construe. (Et quia profiteamur te regem glorie. ideo nos) quesumus. i. petimus
excede. i. da nobis supple vt possim⁹ micare. i. splendere/albis moribus. id est san-
ctis virtutib⁹ (mores in plurali. i. virtutes) vt sic behamur. i. ducamur supple per
te christe ad gaudia polozum. id est celozum bonis actibus scilicet nostris.

**Laudes tibi nos pangimus/eterne regum rex deus:
qui es trinus et vnus deus per cuncta regnans secula
Amen.**

¶ Construe. (Ideo) O eterne deus rex regum: nos pangimus. id est dicimus tibi
laudes qui es trinus et vnus deus regnans per cuncta secula. Amen.

**¶ In festo dulcissimi nominis iesu. Ad pri-
mas vesperras hymnus.**

¶ Exultet cor precordijs/sonante iesu nomine: pre-
cellit in delitijs/omni plenam dulcedine.

**¶ Hic hymnus cantatur septimo idus augusti de dulcissimo nomine iesu. In quo
hymno hymnographus declarat iterum eius virtuositatem. In quo quidem nos
mine leta mens transfertur et terra iubilat diffusis gaudijs plen⁹ honore. ¶ Et q-
deri celebravimus Iesum in celo montis vertice transfigurato. hodie in imis ter-
ris humiliatum. ¶ In quo etiam nose tota spes nostra xpicolarum erigitur/fides
augetur/charitas diffundit/summe et individue trinitatis alma maiestas magni-
fice commendatur. Et hoc dulcissimu nomen impositum est ei ab eterno ab angelo
et a patre ioseph vt habetur in legendis lectione. ¶ ¶ Construe. Et semp ablatis
ui absolute positi debent construi in principio vel in fine nunq in medio. Sonan-
te nose iesu. i. quando auditur sonare hoc nomen iesus/cor christifidelis exultet. i.
gratuletur precordijs. id est ex intima precordialibus suis: quis est plenum omni
dulcedine. id est dulcore et precellit. id est excedit in delicijs. id est in omnibus de-
lectationibus scilicet omnem dulcedinem mundi.**

**Iesus confortans miseros/iesus qui sanat scelera: ies-
us deterrens inferos/iesus fugans mortifera. ¶**

**¶ Constructio est plana. Iesus est confortans miseros. i. pauperes: et iesus est ille
qui sanat. id est dimittit scelera. i. peccata hominum. Vel sic per auream et elegan-
tiarum regulam nomen sanat scelera qui est iesus (sic in semine tuo qui est christ⁹
est locus quod tullianum. ¶ regula nota est) et illud nomen iesus deterrens. id est
perterrens. inferos. id est demones inferozum. Iesus illud dulce nomen est fu-
gans mortifera. id est venefica. nostra opera diabolica: que nos mortificant.**

**Iesus sonans suauiter/in metro prosa carmine: quod
leuat nos alacriter/mulcens suo solamine.**

**¶ Construe. Iesus illud nomē est sonans suauiter. i. dulciter in metro. s. scriptum
in prosa. i. psalme dicti carmine delectabili scriptura plati qd nomē iesus est mul-
cis. i. mitigis suo lumine. i. consolatione leuat sursum peccatores alacriter. i. hilariter.**

**Nomen excelsum resonet/iesus in ore omnium: et cor
cum voce consonet/vt sanat omne vitium.**

¶ Construe. Iesus hoc nomē excelsum. i. superū resonet. i. iterū sonet: atq iterū in ore

Secundū vsum Barū.

Jo. xlvij.

om̄ .i. p̄fidelis: et cor .i. hominis/consonet .i. simul cōcordet/cum voce .i. sono hoc est q̄ cor hominis .i. interius debet simul concordari cum voce .i. exterius: vt sic iesus sanat .i. purget omne vitium. id est periculum corporis et anime.

Iesu salus peccantium/adesse nostris precibus: sis director errantium/et parce nostris actibus.

¶ Construe. O iesu salus peccantium. scz hominū peccatorū remedium adesce. id est presens nostris precibus. i. orationibus: et sis director. i. vie recte ductor/errantium. i. delinquentiū. i. a lege tua parce. i. indulge nostris actibus. id est peccatis.

Nomen tuum nos muniat/preseruans a periculis et in bonis perficiat/amotis culpe maculis.

¶ Construe. Nomen tuū .i. iesus: muniat. i. defensaculum faciat vel defendat. preseruans. i. custodis a periculis malis et perficiat. i. perfectos faciat nos in bonis operibus/amotis maculis. id est secus peccatis nostris.

Tibi chryste sit gloria/fulgēs hoc sacro nomine:honor tuus sit latria/iesu benigne domine.

¶ Construe. O chryste iesu fulgens hoc sacro nomine. scz iesu proprio: gloria. id est laus sit tibi: et o benigne domine iesu honor tuus sit latria. id est adoratio sit latrie

¶ Nota q̄ triplex est vt dicit doctor de (Ales) adoratio. Nam latria et illa sola deo solus adoratur. Dulia et illa virgini marie attribuitur. hyperdulia: et illa oēs sancti et crux et clauis chrysti et reliquie vcherantur.

Gloria tibi domine/qui natus es de virgine:cum patre et sancto spiritu in sempiterna secula. Amen.

¶ Auctor refert hic gratiarum actiones dulcissimo iesu de sua incarnatione: qui natus est pura virgine. ¶ Constructio est plana. O domine iesu chryste tu qui es natus. id est incarnatus de virgine scilicet sancta maria gloria sit tibi cum patre. scilicet celesti. q̄ pro et cum sancto spiritu in sempiterna secula. id est perenniter. Amen.

Ad completorium canitur prosa. Alma chorus. &c. loco hymni. quam require in expositione sequentiarū ideo hic pretermittitur.

Ad matutinas hymnus.

I**esu dulcis memoria dans vera cordis gaudia sed super mel et omnia dulcis eius presentia.**

¶ Iste hymnus canit̄ ad matutinas in festo dulcissimi nominis iesu. In quo hymnographus multimodā ostendit virtuositatē hui⁹ nominis Iesus. Contulit enim cecis visum/surdis auditum/claudis gressum/sermonem mutis/vitam mortuis/ totūq̄ dyaboli p̄tatem de obsessis corporibus virtus huius nominis effugauit &c.

¶ Construe sic. O iesu dulcis memoria. i. in mente: et firma mora hominis fidelis tu es dans vera gaudia. i. exultationes spirituales cordis scilicet nostris: id est presentia eius scz tui. id est visitatio diuina est dulcis / immo dulcissima super mel. id est ultra mel: et omnia scilicet est omnia dulcedinem et bonitatem habentia.

Nū canitur suauius/auditur nū iocundius:nū cogitatur dulcius/q̄ iesus dei filius.

Expositio hymnorum

¶ **Cōstrue.** (Ideo dicit) Nil. i. nihil/canitur. i. hymno loquitur in ecclesia vel extra/
suauius. i. mīmo/et nil auditur. i. aure percipitur/iocundius. i. hylarius/nā cogi-
tatur sed in mente hominis dulcius q̄ iesus. i. illud nomen dei filius.

**Iesu spes penitentibus/q̄ pius es petentibus:q̄ bo-
nus te querentibus/sed quid inuenientibus.**

¶ **Construe.** O iesu/spes. id est salus/penitentibus. id est penitentiam agentibus
o q̄ p̄r. id est q̄ misericors es petentibus te: o q̄ bonus es scilicet querentibus te
sed quid. id est o qualis es inuenientibus te per gratiam.

**Iesu dulcedo cordium/fons vite lumen mētium:ex-
cedis omne gaudium/et omne desiderium.**

¶ **Construe.** O iesu existens dulcedo cordiū scilicet bonorum hominum/fons vite
eternae/lumen. id est claritas mentium nostrarū/tu excedis. id est precedis omne
gaudium scilicet mundi:et omne desiderium scilicet humanum.

**Nec lingua potest dicere/nec littera exprimere:exper-
tus nouit credere/quid sit iesum diligere.**

¶ **Construe.** Nec lingua. i. nulla lingua hoīs potest dicere. id est ore fari/nec litter-
ra. id est scriptura potest exprimere. id est manifestare quid sit iesum diligere: sed
solus expertus. id est probatus nouit credere. id est scit.

**Iesu rex admirabilis/et triumphator nobilis: dulce-
do ineffabilis/totus desiderabilis.**

¶ **Est enim illud nomen iesus hoīb. mirabile/demonibus horribile et angelis
laudabile. ¶** **Cōstrue.** O iesu rex admirabilis. i. gratus admiratione plenus apud
homines/et nobilis. i. virtuosus/triumphator. id est victor erga dyabolum:et in-
effabilis. id est quasi non fabilis dulcedo/et desiderabilis. i. desideriosus.

**Mane nobiscū domine/nos tuo replens munere:pul-
sa noctis caligine/tua pascere dulcedine.**

¶ **Construe.** O dñe iesu mane nobiscū in corde/et replens nos peccatores tuo mu-
nere. id est gratia/et pascere. id est nutrire nos/tua dulcedine. id est charitate/pulsa. i.
expulsa/caligine. id est obscuritate/noctis. id est dyaboli vel peccati.

Gloria tibi domine qui natus ēc.

Ad laudes hymnus.

Iesu auctor clementie/totius spes leticie:dulco-
ris fons et gratie/vere cordis leticie.

¶ **Este hymnus cantatur ad laudes et secundas vespas de dulcissimo festo nos-
trinis iesu:et iterum explanat excellentiam et virtuositatem eius. ¶** **Construe.**
O iesu auctor. id est augmentator/clementie. id est bonitatis/et spes. id est deside-
rium totius leticie gaudij spiritualis:et es fons dulcoris. i. suauitatis et gratie/et
vere delicie. id est delectationes cordis humani.

**Iesu decus angelicum/in aure dulce cāticum:in ore
mel mirificum/in corde nectar celicum.**

¶ **Construe.** O iesu decus angelicū. i. honor celestis hierarchie (nomē tuū est) dul-
ce canticū. i. iubilatio/in aure. i. in auditu/et mirificū mel. i. mira faciens in ore fide-
lium: et nectar celicum. i. dulcissimue potus celestis in corde scilicet hominum.

Secundū vsum Sarum. fo. xlviij.

**Iesu flos matris virginis / fauus nostre dulcedinis:
Decus humani generis / da lucem veri luminis.**

¶ Construe. O iesu tu es flos. id est filius matris virginis marie / et existes fauus. id est bisca illa dulcedo in cera mellis (methaphorice dictum) nostre dulcedinis: et tu existens decus. id est honor humani generis / da. i. tribue / lucem veri luminis scilicet nobis peccatoribus.

Iesu sole serenior / & balsamo suauior: omni dulcore dulcior / pre cunctis amabilior.

¶ Construe. O iesu tu es serenior. id est clarior sole / suauior. id est suauiore odor rem dāns balsamo: et dulcior omni dulcore. id est suauitate: et amabilior pre cunctis scilicet rebus.

**Iesu summa benignitas / mira cordis iocunditas: in
comprehensa bonitas / nos stringat tua charitas.**

¶ Construe. O iesu summa benignitas. id est excelsa virtuositas / mira iocunditas id est hilaritas cordis nostri: et incomprehensa bonitas. ideo tua charitas stringat. id est firmiter teneat nos: quia charitas omnia suffert.

Rex virtutū rex glorie / rex insignis victorie: iesu largitor gratie / honor celestis curie.

¶ Construe. O iesu tu es lux virtutū / rex glorie / et rex insignis victorie. i. triumphi et tu es largitor. id est dator gratie / et tu es honor. i. decus / celestis curie. i. celi.

Te celi chorus predicat / et tuas laudes replicat: iesus orbem letificat / et nos deo pacificat.

¶ Construe. O iesu quia tu es rex glorie celestis / chorus celi. i. angelorum / predicat te. i. tuum nomen: et replicat. i. plangit tuas laudes / et iesus illud nomen letificat orbem. id est totum mundum fidelem / et pacificat. i. paciscitur nos peccatores deo. i. patri omnipotenti

Gloria tibi domine: qui natus es. vt supra.

**¶ Sequuntur hymni de visitatione
Marie virginis. Ad vesperas.**

Estium matris gloriose plebs sancta cōcelebrat
pietatis visceroſe gratiā expostulet quā cognata
copioſe ſenſit hic elizabeth.

¶ Hic hymnus cantatur in feſto viſitationis glorioſiſſime marie virginis nouiter ſtituto ab vrbano papa ſexto: qui ampliando feſtiuitatibus antiquis nouam ſuperaddere feſtiuitatem pro ſtudio decreuit: quia poſt cōceptionem incarnati verbi cognatā ſuā elizabeth humiliter ſalutabat. Exultemus igitur hac die tot et tāta excelsa fidei noſtre miracula debita reuerētes veneratione. In qua feſtiuitate exſollitur virginis Marie matris dei glorioſa ſecunditas. Xpi aduentus in carne predicatur. Pueri exultatiſſe iohānis baptiſte nona ſunt preludia / et matris elizabeth gratia confirmatur. ¶ Construe. Sancta plebs. i. deuota concio fidelis: cōcelebrat. id est ſimul veneretur feſtum ſcilicet hodiernum glorioſe matris marie ſupple et expostulet. i. roget gratiā / visceroſe pietatis. id est exultationē in p̄ſe visceribus ſcilicet conceptionis: quam ſcilicet gratiam conceptionis in vtero virginis elizabeth cognata ſua ſenſit hic copioſe. id est gratioſe.

Expositio hymnorum

Secundate senectutis sterilem aggreditur que diuinde iam virtutis mater clam efficitur gratulatur cum salutis consortem alloquitur.

¶ Construe. Supple maria virgo aggreditur. id est visitat sterilem scilicet Elizabeth cognatam que vocatur sterilis: secundate senectutis. id est feruide et fructifere senectutis: que scilicet maria efficitur. id est effecta est mater diuine virtutis scilicet christi: clam id est occulte: et ipsa gratulatur. id est letatur: cum alloquitur consortem. id est consociam eiusdem sortis: salutis scilicet diuine.

Hoc non loquens exultauit ad verbi presentiam sed elizabeth expauit matris excellentiam benedicta que clamauit fructus affluentiam.

¶ Construe. Supple infans iohannes non loquens exultauit. id est gaudium fuit ad presentiam verbi per virginem mariam incarnati: sed elizabeth expauit. id est expauescendo mirabatur: que scilicet elizabeth clamauit. id est dixit excellentem. id est supereminentem gratiam: et affluentiam. id est largam fecunditatem fructus scilicet ventris matris scilicet marie: hoc est iesu christi dicens. Benedicta tu.

Vnde mihi qui scilicet putet hoc ait presagium ut deuote me salutet mater regis omnium vtriusque mei fructum mutet in nouum tripudium.

¶ Construe. (Supple elizabeth) ait. id est dixit: qui scilicet putet. id est quis est homo qui opinatur vel cogitat: vnde. id est a quo scilicet elizabeth hoc presagium. id est hec annuntiatio futurorum: seu gratia humana: ut mater scilicet maria virgo regis omnium scilicet rerum: salutet me deuote. id est humiliter: et quod eius presentis mutet. id est moueat fructum ventris mei (hoc est precursorem domini) in nouum tripudium. id est gaudium et plausum vel letitiam: quia exultauit infans: se reuertendo ad christum.

Virgo dum sic commendatur canticum letici et psallens pure gloriatur in amore gratie quo beata predicatur in omni progenie.

¶ Construe. Virgo scilicet maria commendatur. id est laudatur: magnificatur scilicet. id est scilicet elizabeth psallens. id est canens dicendo canticum. id est hymnum leticie: benedicta tu inter omnes mulieres: et ipsa gloriatur in amore pure gratie scilicet diuinitatis: quo. id est propter quod scilicet maria predicatur. id est magnificatur beata. id est benedicta in omni progenie scilicet humane carnis.

Trine deus summe pie regnans eternaliter prece virginis marie nos conserva iugiter ut post finem huius vite viuamus perenniter.

¶ Construe. O summe pie deus et trine in personis regnans eternaliter. id est eternum: tu conserva. id est custodi nos peccatores: iugiter. id est clementer: prece. id est est rogatu virginis marie ut viuamus scilicet tecum: perenniter. id est per eam post finem huius vite: hoc est quando ingrediemur viam vniuersae carnis.

Ad matutinas hymnus.

Mundi salus affutura, virgo mater inclyta, gestu
simplex, mente pura, specie p̄fulgida cum ces
lesti genitura processit in publica.

¶ Iste hymnus similiter canitur ad laudem virginis visitantis suam cognatā elī
sabeth in transmontana obsecris. ¶ Construe. Virgo mater inclyta. i. gloriosa ma
ria exultans affutura. p̄ofutura salus mundi scilicet huius existens simplex. i. hu
milis gestu. i. morib⁹. i. pura mēte p̄fulgida specie. i. plucida facie p̄cessit. i. exiit
in publica. i. manifesta oib⁹ holib⁹ cū electi genitura. i. generatione diuinitatis.

**Caput conterēs drachonis rubus qui non h̄ritur aarō
virga gedeonis bellus quo perfunditur hec p̄fecta sa
lomonis que beata dicitur.**

¶ Construe. hec beata virgo maria ascribitur figuris typicis veteris legis. qm̄ vt
dicitur Gene. ii. ipsa est conterens caput drachonis. i. corrūpens potestātē diaboli
per suam saluificam genitricem et ipsa est rubus (quem viderat moyses) qui non
vritur (sed incombustus. i. incorrupta permanēs virgo) ipsa virga aaron illius pro
phete (data illi in exitu israelitici populi) ipsa vellus gedeonis quod perfundit sup
ple pluuiā cum alibi esset siccitas (Gedeon enim interpretatur experimentum in
quitatis eorum) ipsa hec maria que dicitur beata et perfecta. id est perfecte com
pletua salomonis. i. c. ¶ Asceh. Melius sic. Et perfecta salomo. i. illa quā salomon
desiderat dicens. Mulierem fortem quis inueniet. Et tota pulchra es amica mea
et macula non est in te.

**Genitrix emanuelis virgo iesse floruit ostium ezechie
lis quod viro non patuit mons quo lapis danielis sta
tuam cominuit.**

¶ Construe. (hic iterum virginis figure typice veteris legis ascribitur per eam cō
plete) Nam ipsa genitrix emanuelis (dei nobiscum) vt virga iesse floruit: et ipsa osti
um ezechielis prophete: quod non patuit viro (per ingressum. id est fortitudinem dei)
et ipsa dicitur mons quo. id est in quo lapis cominuit statuam danielis (vt ibi
dem dicitur)

**Sic in mundo p̄ter mozem notum fecit Dominus ca
stis mater conditozem circundat visceribus/terra gi
gnit saluatozem nubibus pluentibus.**

¶ Construe. Dominus in celo notum fecit in mundum scilicet figuratum mysticē
et typicum manifestantē p̄ter mortem. id est humanam consuetudinem mater
scilicet maria circūdat. id est obumbrat conditozem deum castis visceribus. id est
alio ventre: terra (pro maria) gignit. id est germinat saluatozem. id est christum:
nubibus pluentibus. id est spiritu sancto obumbante.

**Virgo chara charitatis feruens desiderio, caste constan
tunitatis fauet ministerio gaudens huius nouitatis
sancto puerperio.**

¶ Construe. Virgo chara scilicet maria feruens. id est scilicet ardens desiderio cha
ritatis christi fauet. id est assenti ministerio. id est seruitio caste consanguinitatis
(quo deus homo factus) et gaudens sancto puerperio. id est genitura gratiosa huius
nouitatis. id est christi incarnati.

Expositio hymnoz

Felix domus zacharie / talem habens hospitem : felix cognata marie / quam suscepit comitem : sed iohannis et messye / tu distingue limitem.

¶ Construe. O felix domus zacharie. i. patris iohannis qui interpretatur memoria dñi habens. i. suscipiens talem hospitem scz mariā grauidam : et o felix elizabeth cognata marie scz virginie : quam mariam suscepit comitem. id est gratitate acceperit sociam itineris et more : sed pro tamen tu distingue. id est differenter pone limitem. i. callem iohannis in ytero elizabeth : et messye. i. christi in alio marie virginis. Messyas bebrayce / christus grece / vinctus latine.

Laus sit summo genitori / qui regnat per omnia : laus sit nostro redemptori / per quē venit gratia : procedens ti creatori / sit equalis gloria :

¶ Constructio plana est de gratiarū actione patri et filio et spiritui sancto.

¶ Ad laudes et secundas vesperas.

O Salutaris prefulgens stella maris : generans prolem veritatis solem mater bonorum clemēs famulorum suscipe votum.

¶ Construe. O salutaris. i. saluificādo fulgēs. i. splendēs stella maris. s. virgo maria tu es generans prolem. s. xpm solē veritatis. i. iusticie et tu clemēs. i. benigna mater scilicet christi : suscipe. i. accipe votum. i. desiderium bonorum famulorum. i. deuotorum tuorum seruatorū. **¶ Numerus** est syllabarum qui in saphico carmine : sed non seruatur ratio temporum seu quantitātū.

Congratulamur et tuas conamur canere laudes que deo congaudes sed non condignis preualemus hymnis dicere totum.

¶ Construe. O maria nos congratulamur. id est simul letamur : et conamur. id est nitimur canere. i. pangere tuas laudes. i. dulces hymnos : que scilicet virgo cōgaudes. id est simul gaudes deo scilicet filio tuo : sed nos non preualemus. i. non possumus dicere. i. exprimere totum. id est plenum condignis hymnis. id est meritis et laudibus (te extollere et efferre)

Quam veterana traxit in montana gressu festinant rosam matutinam tibi iubilamus et concelebramus hec tua festa.

¶ Construe. Quam scz mariā veterana. i. sener elizabeth traxit. s. amore suo festinant gressu. id est velocem cursu in montana. id est in transmontana : et ideo nos iubilamus. i. cum iubilo cantamus tibi marie rosam matutinam. i. orationem matutinalem et concelebramus. i. simul festamus hec tua festa hodierna.

Vocē rachelis exaudi de celis que te nunc orat filiosque plozat : potens regina gratia diuina pellens molesta.

¶ Construe. O potens regina scilicet maria exaudi vocem rachelis. i. illius mulieris que orat nunc te : et plozat filios suos : et tu pellens. id est sis expellens molestias id est molestias nostras : gratia diuina. id est celestis.

O mediatrix orbis reparatrix / laus angelorum / salus infirmorum nostrarumque hostem precorum aiatu repreme seuum.

Construe. O maria mediatrix inter deū et hominem: et reparatrix. i. restauratrix orbis. i. mundi perdit: exsolans. i. decus angelorum: et salus infirmorum. q. p. i. tu repreme. i. expelle seuum hostem. i. antiquum. i. crudelem diabolum.

Sit benedicta trinitas inuicta per quā beata virgo coronata meruit frui fructu ventris sui nunc et in cū.

Construe. Inuicta. id est inseparabilis trinitas sit benedicta per quam trinitas: tem beata virgo scilicet maria coronata meruit frui. i. vti fructus ventris sui. id est filio suo christo nunc. id est iam: et in eum. i. eternaliter.

Sequuntur hymni de sancta Anna matre Marie virginis. Ad primas vesperas.

Aue mater anna / plena melle canna: cui mare passa nulla coequanda.

Construe. Hymnus canitur in natali sancte Anne matris marie virginis et ioachim patris sui: ex quorum carne ut ex radice iesse virgo maria traxit originem: ut per ventris sui fructu. i. ielū xpm populo xpiano suo deo mitteret redemptionem. Congratulamur ideo felix concio et collectio xpifidelium in eius laudibus et cum deo deuotione resultet. hec est enī eterne benedictionis theca: de qua celestis figulus ollam spei nostre composuit: que ex diuini rois vmbra conceptum verbum dei humano generi protulit incarnatū. ideo dic. **Construe.** Ave anna mater scz marie. plena melle: et canna. id est stipite vel arundine virge iesse / cui. i. tibi anne nulla mulierū passa: marem. i. habens virum est coequanda. id est assimilanda.

Aue predicanda superexaltanda mater matris poli regis atqz soli.

Construe. O predicanda. i. excellenda et superexaltanda / aue. id est salve scz anna mater matris scilicet marie regio poli. id est celus atqz pro et soli. i. terre.

Quam vis velit fari siue meditari: reddit tibi votum christus per quem totum.

Construe. Xps. i. saluator noster / reddit. i. dat / tibi scz anne / votū. i. desiderū / quā id est magisqz / vis. id est facultas hominis. velit. id est possit fari. i. loqui siue meditari. i. ex cogitari. Aut quod melius quam referat sancta anna: et tunc fiet alia constructio per quem scilicet christum factum totum. et. **Alij legunt.** Quid velis fari siue meditari reddit tibi totum habes per quem votum.

Ergo te rogamus tibi supplicamus: ut quod potes velis prece da nos celis.

Construe. O sancta anna. Ergo. i. propterea nos pctōres regamur te: ut supplicamus tibi. i. suppliciter petimus: ut velis scz dare quod potes. i. quod vales rogādo apud xpm: et da. i. adiuua: et concede nobis scz petentes christi fideles prece scz tua celis. id est in celis: apud nepotem tuum dñm nostrum iesum christum. et.

Placans nobis natam mundo per te datam: illa natū tuum tu nepotem tuum.

Construe. (Et tu sancta anna) placans. id est mitigans exorando ne bis fidei
hym. Sax.

Expositio hymnorum

liberata. id est filiam tuam mariam. datam. id est gentem per te: mundo scilicet
ad salutem ut illa sit placida. id est pacificans filium suum. id est filium christum tuum
dico felix anna sis placans nepotem tuum. id est christum.

**Laus sit trinitati/laus sit unitati/laus p[ro]f[ati]o nato/laus
q[ue] paracyto. Amen.**

Construe. Laus. id est honor sit trinitati. id est deo in trinis personis laus sit unitati. id est deo
in essentia/laus sit patri/nato. id est filio: q[ui] p[er] et paracyto. id est spiritu sancto.

Ad matutinas hymnus.

In anne puerperio nox fugit huius seculi: et illu-
sit cum gaudio dies totius populi.

Construe. Hymnus canitur similiter ad laudem sancte anne m[atr]is marie. In quo hymnogra-
phus nos illam commendare et laudare exhortatur: q[uia] ipsa p[er] puerperium suum. id est maria to-
tius populi christiani salutem et redemptionem genuit: nam per ipsam orta est maria virgo
per quam ipse saluator. **Construe.** Nox. id est peccatum originale vel diabolus huius seculi
id est huius mundi/fugit. id est recessit in puerperio/anne. id est m[atr]is marie (hoc est quan-
do anna peperit mariam) et dies. id est lux vel christus redemptor totius populi scilicet
ceteri christifideles/illuxit. id est replevit/cum gaudio. id est hilaritate.

**Hec radix iesse germinat/expers cunctis illecebris: et
germen eius luminat/nos sedentes in tenebris.**

Construe. Hec scilicet genitura per annam. id est maria virgo existens radix iesse
id est expers immunis et immaculata/cunctis illecebris. id est omni macula et pec-
cato/germinat. id est gignit/paret et floret et germen eius scilicet marie filius/lumi-
nat. id est illuminat nos sedentes. id est homines peccatores degentes in tenebris
id est in ymbria mortis seu peccati.

**O pia mater et humilis/de qua maria prodijt:tuis ades-
sto famulis/quos culpa grauis deprimat.**

Construe. O pia mater scilicet anna et humilis de qua. id est ex qua maria scilicet
cet virgo prodijt. id est processit/adesto. id est sis presens tuis famulis (orando pro
eis) quos scilicet famulos/graui culpa. id est ponderosum peccatum nostrum de-
primit. id est opprimit torquet.

**Iam felix et emerita manes cum summo iudice suc-
curre mater inclita ut viuamus pacifice.**

Construe. Et quia tu sancta anna genuisti mariam: ideo tu manes. id est perse-
ueras iam felix et emerita. id est liberata ab omni vexatione mundana: vel. id est
valde merita cum summo iudice. id est christo nepoti tuo ergo tu inclita. id est gloriosa mater
anna/succurre. id est subueni tu nobis: ut viuamus pacifice scilicet sancta pace.

**Ut quicquid hic deliquimus/bite per immunditiam;
abstergas illud petimus/per diuinam clementiam.**

Construe. O sancta anna: nos petimus te ut abstergas. id est deponas quicquid
id est omne illud quod deliquimus. id est peccauimus/hic. id est in hoc mundo per im-
munditiam. id est impuritatem et maculam vite scilicet nostre: et hoc per diuinam
clementiam. id est per dei potestatem scilicet per christum.

**Patri natoque gloria/detur cum sancto spiritu: qui per
anne suffragia/conseruet nos in exitu:**

Construe. Gloria. i. gratiarū actio detur patri pro nato. i. filio est spiritus sancto: qui scilicet deus: conseruet. i. protegat nos peccatores in exitu. i. in agone huius vite per suffragia. i. petitiones orationis anne scilicet matris marie.

Ad laudes et ultimas vespervas.

Felix anna pre alijs digna laude fidelium mun-
dum repleuit gaudijs per sacrum puerperum.

In isto hymno laudatur beata anna: que per puerperium. id est generationem marie filie sue restauravit nobis quod delictosa eua per peccatum perdidit. etc.

Construe. Felix. i. gratiosa anna existens digna laude. i. dignior pre alijs scilicet mulieribus fidelium: repleuit mundum gaudijs. i. exultationibus per sacrum puerperum. id est generationem virginis marie.

Hec de carnis propagine / mariam nobis protulit: que
suo reddit germine / quod eua tristis abstulit.

Construe. Hec felix anna protulit. i. genuit nobis mariam. scilicet virginem de propagine. id est de linea carnis. i. sui corporis: que. scilicet maria reddit. i. restaurat nobis suo germine. i. filio iesu illud quod tristis eua. i. peccatrix abstulit a nobis.

Obas celestis gratie / mater regine virginum: per te
precamur anxie / remissionem criminum.

Construe. O anna vas. i. sinus celestis gratie et mater regine virginum scilicet marie nos precamur. i. rogamus anxie. i. suppliciter remissionem. id est indulgentiam criminum. id est peccatorum: supple dari per te. id est per christum propter te.

Memento mater inclyta / quod potens es per filiam: et no-
bis prece solita / procura dei gratiam.

Construe. O inclyta. i. generosa mater anna memento quod potens es per filiam scilicet tuam mariam virginem et procura. i. diligentem curam adhibere et da nobis christi fidelibus gratiam dei. scilicet iesu nepotis tui solita prece. id est assidua rogatione.

Quisque donet precibus / dator bonorum omnium: beati gau-
dijs celestibus / fruamur post exilium.

Construe. O pro e dator. id est attributor omnium bonorum. id est tam spiritualium quam corporalium deus donet tuis precibus. id est rogationibus: ut nos fruamur. id est ut amur celestibus gaudijs post exilium. id est post miseriam et tribulationem presentis vite.

Patri natoque gloria / detur cum sancto spiritu: qui per
anne suffragia / conseruet nos in exitu.

Constructio patuit supra in precedenti hymno.

Sequuntur hymni de beata Maria
magdalena. Ad vespervas.

Conlaudemus magdalene / lachrymas et gaudium:
sonent voces laude plene / de concentu cordium:
ut concoquat philomene cuncturis suspirium.

Iste hymnus conitur ad festum beate marie magdalene. In quo auctor hymni gratias agit quod vult ostendere magdalensem lachrymantem amare deum suum sponsum christum de sepulchro.

Expositio Hymnorum.

quo perditione querendo eum triste suspirante ad modum turturis columbe et postea exultante et gaudente de eius presentia personali: postea voce hilaritatis sonante: quare tunc philomene exultantis auicula et canetis dulce comparatur: ideo dicit sic. **¶ Construe.** (Nos christicole) collaudemus. id est simul laudare debemus lachrymas. id est tristes ploratus: et pro etiam gaudium. id est exultationem et hilaritatem sancte marie magdalene (supple et nostre) voces existentes plene laude: sonent. id est pangant de concentu. id est convenientia vocum: et symphonia cordium scilicet nostrorum: ut suspirium (quasi sursum spiratio) id est tristitia turturis: illius columbe concordet philomene illi qui gaudenter cantant. **¶ Nota** hoc magdalum quoddam oppidum fuit. Inde magdalenus magdalena magdalenum adiective dicitur: hinc lazarus magdalenus. Maria magdalena. id est sic quod magdalena sumis per quandam noticiam pro maria peccatrice. Item dicitur hec magdalene in nomine natio: genitio magdalenes more grecorum. id est.

Iesum querens conuiuarum / turbas non erubuit: pedes bxit lachrymarum fluuius quos abluuit: crine terisit et culparum veniam promeruit.

¶ hic hymnographus vult innuere quod maria magdalena intravit domum Symonis pharisei et leprosi non vocata: nec timuit conuiuas. id est vocatas ad prandium propter multam dilectionem: et penam agendam. **¶ Construe.** Maria magdalena querens iesum. id est christum non erubuit. id est non timuit vel verecundata fuit / turbas. id est gentes et homines conuiuarum. id est in conuiuio existentes: et vixit sancte vnguentonard ipsi ei pedes chisti: quos scilicet pedes maria abluuit. id est lauit fluuius lachrymarum id est guttulis oculorum suorum: et terisit. id est secos fecit crine. id est criminibus capitis sui: et hoc promeruit. id est merito obtinuit veniam. id est remissionem culpae. id est peccatorum suorum.

Suum lauit mundatorem / riuus fons inmaduit: pluit fudit flos liquoris in ipsum resloquit: celum terre dedit: et em / terre celum compulit.

¶ plus igitur penitens mulier pascebat intus christum quam phariseus foris. Super convenienter igitur ingressa est non uisita venit inter epulas obtulit lachrymas. ideo dicit prout sequitur.

¶ Construe. Maria magdalena lauit suum mundatorem scilicet christum (a quo ipsa fuit mundata a vitio) et fons scilicet salutis inmaduit. id est fuit madidus et flos resloquit in plium liquoris et fudit plium liquorem: scilicet in cor marie magdalene: nam celum dedit terre rorem. id est sublimem et raram pluiam. id est christus dedit marie gratiam: et terra compulit. id est pluuia mitigauit celum. id est celestem regem (contentum pro continente figuratue)

In predulci mixtione nardum ferens pisticum in vnguente fusione typum gessit mysticum ut sanetur vnguente bxit egra medicum.

¶ dicit autor quod maria magdalena in illa predulci mixtione. id est salubri qua christus vngere volens in domo Symonis serenonardum pisticum. id est vnguentum aromaticum ex omni bono medicamento et odore collectum gessit. id est habuit mysticum typum. id est secretum diuinum seu statum et figuram in fusione. id est in sparsione vnguente sapia christum et est typus mysticus sic quod egra. id est maria magdalena peccatrix vixit. id est inmaduit medicum scilicet christum (qui dicitur verus medicus) vnguente. id est nardum pisticum: ut ipsa sanetur. id est medicetur ab ipso a vitio corporalibus. **¶ Nota** quod hec nardus / id est herba est spicosa et aromatica fragili radice et nigro folio densa: quarum summitates consurgunt in spicas. Inde hoc nardum dicitur.

aitur vnguentum: et additur pisticum. id est purum et fidele.

Die christus hanc respexit speciali gratia: quia multū hunc dilexit dimittuntur vitia christi quando resurrexit facta est prenuncia.

Cōstrue. Illam igitur magdalē credim⁹ esse de qua marcus testatur: septē demonia eiecta fuisse: et qz turpitudinis sue maculas asperit lanāda cucurrit ad fontē m. e. i. xpm igitur xps asperit hanc. s. magdalē / pie. i. clemēter speciali gra-
tia id est oculis mīe: ideo vicia. i. pctā dimittuntur. s. illi: qz dilexit hūc. i. xpm / multū. i. maxime (et de post illa) est facta prenuncia christi. i. nunciatrix quando resurrexit.

Gloria et honoꝝ deo qui paschalis hostia agnus moꝝ te pugna leo victoꝝ die tertia reluxerit cum tropheo mortis ferens spolia.

Cō. Gloria et honoꝝ sit deo: q. s. xps vt paschalis hostia et agn⁹ morte. i. mortu⁹ p nobis: et vt leo victoꝝ pugna. i. pugnando ptra dyabolicā ptātem resurrexit tertia die cū tropheo. i. triūpho: et ferēs spolia mortis. i. spoliū fecit ab inferno dyaboli.

Ad matutinas hymnus.

Estimauit ortulanum / et hoc sane credidit / se-
minauit enim granum quod in mentē cecidit /
linguā mouit ⁊ non manum linguā christus indidit.

Cōstrue. Hic hymn⁹ canitur de sancta maria magdalena: qz post resurrectionē illa que rena christum in sepulchro: quo nō inuenit / circumflectendo: tūc xps apparuit illi in forma ortulani: et ideo dicit hymnographus sic. **Cōstrue.** Ipsa magdalena esti-
mauit cum fuisse ortulanum: et hoc sane. i. firmiter credidit enim pro quia ipse or-
tulano christus: seminauit granū. i. semen quod cecidit in mentem. s. magdalene
illa nouit linguam dicendo. Domine si sustulisti eum dicito michi. et xps indidit. i.
imposuit: sine foras emisit linguā. s. magdalene et non (dico) non mouit manum. s.
ad xpm: quia dixit. Noli me tangere. **Nota** qz ortulanus per u. et sine aspirationē
(vt ortus) scribitur antiquitus. Hortulanus vero cum aspiratione et o (vt hortus
et holus) modo moderni doctores scribunt. ideo elige et m.

Non agnouit figurale latentē imagine / mentis agrū
spiritali exolentem semine: sed cū eam speciali desig-
nauit nomine.

Cōstrue. (Supple maria magdalena) nō agnouit latentem. i. absconditū xpm in
figurali imagine figura hoīs ortulani exolentē. i. exolentem agrū mentis cor sine
memorie / spiritali semine. i. gratia verbi seu fidei: sed cum pro qz supple xps desig-
nauit id est nominauit eam speciali nomine. s. proprio (Maria mulier noli etc.)

Hec a iesu iesum querit sublatum conqueritur iesum
intus mente gerit iesus presens queritur mentem co-
lit mentem ferit iesus nec percipitur.

Cōstrue. Hec. s. magdalena: querit iesum ablatum. i. subtractū et alibi sepultum
querat et cū fuisse furatū ex sepulchro: et querit. i. iamēta a iesu et hoc vero in
forma ortulani (dicit enim: si sustulisti eū dicito michi) et hoc gerit. i. hz iesu intus mē-
te. i. in corde suo et pho iesu queritur. s. magdalena (supple ille) colit. i. exorat mē-

Expositio hymnorum

tem. i. magdalene: et ferit. i. plantat: mentem. i. mulieris: nec iesus verno xpo percipitur. i. perfecte agnoscitur in forma ortulani. i. a maria magdalena.

Iesu bone iesu pie quid te monstrans latitas quid occultas te marie mentem cuius habitas intus plena vera die nescit nisi veritas.

¶ Construe. O bone iesu / o pie iesu / quid. i. ad quid / tu monstras. i. ostendēs te sub forma ortulani / latitas. i. occultas te iesum ipsi magdalene / quid. i. ad quid tu occultas. i. abscondis te exterius per visum marie cuius mentem. i. precordia inhabitat nam ipsa intus plena vero die. sed nescit exterius nisi veritas supple aperiat & pateat. Aut lege nescit vbi veritas supple sit.

O q̄ mire iesu ludis his quibus diligeris: sed cum ludis nō illudis nec fallis nec falleris sed excludis quos includis notus non agnosceris.

¶ Construe. O iesu q̄ mire. i. mirabiliter / ludis. i. iocundaris cū his quibus. i. a quibus diligeris: sed cum pro quando tu ludis non illudis. i. nō decipis eos nec fallis scz aliquos / nec falleris. i. nō deciperis a quibusvis: scz tu excludis. i. excusas illos quos includis. i. quia i. claudis in tua gratia: et tu es notus secundum humanam carnem / nec agnosceris. id est perceptoris secundum diuinitatem.

Gloria & honor tibi spes vita lux anime / per quem sperant se proscribi libro mortis pessime / prestet sibi nos ascribi libro peccatricis lachryme.

¶ Construe. Gloria et honor sup. sit tibi. i. deo o spes nostra vita et lux anime nre per qnē. i. deū hoies xpiani sperant sese proscribi. i. procul a scriptura remoueri. i. in libro mortis pessime. i. inferni / lachryme. i. gutte peccatricis. i. magdalene prestet. i. dent nos xpianos / ascribi. i. annumerari sibi. i. in libro vite.

¶ Ad laudes et secundas vesperas.

O Maria noli flere iam non queras alium ortulanus hic est vere et colonus mentium intra mentis ortum quere mentis operarium.

¶ Construe. O maria scz magdalena noli flere / nō queras. id est inuestiges alium iam temporis nisi presentem. hic est ortulanus vere. id est verax / et colonus. id est agriculator seu orticulus mentium scz fidelium / et quere operarium scz illum verum intra ortum. i. septū / mentis. i. cordis tui. ¶ Nota ortus ab orioz quādo componit. sine aspiratione scribitur: quia in eo semper aliquid oritur. Cum vero ab hoīz holeris. quia continet holera retinet h secundum aliquos.

Vnde planctus et lamentum quid mentem non erigis quid reuoluis monumentum tecum est quem diligis iesum queris et inuentum habes nec intelligis.

¶ Construe. O sancta magdalena vnde planctus. id est ploratus / et lamentum id est lamentatio. i. quare ploras / quid. i. ad quid non erigis. id est sursum regis / mentem scilicet tuam / quid. id est ad quid / reuoluis. id est visitas monumentum. id est sepulchrum ipse est tecum quem diligis. tu queris iesum et habes inuentū scilicet in corde / et nec intelligis. id est non sapis.

Secundū bsum Darum. fo. liti.

Unde gemis vnde ploras verum habens gaudii / in te latet quod ignoras doloris solatiū: intus habes que ris foris languoris remediū.

¶ Construe. (O maria magdalena) habes verū gaudiū / vnde. i. cur / gemo. i. suspi ras / vnde. i. quare ploras (nam) solatiū. i. remediū doloris / latet. i. absconditur in te quod ignoras: et tu queris foris scilicet in monumento remediū languoris scilicet christum: et habes intus scilicet in mente christum.

Iam non miro: si nescisti magistrum dum seminat semen quod est verbū christi te magis illuminat et rabs boni respondisti cum mariam nominat.

¶ Construe. (O maria magdalena) ego non miro: si nescisti. id est non nouisti magistrum tuum (iam temporis) dum seminat vt otulanus: sed pro tamē semē illud quod est verbum christi illuminat te magis / cum. id est quando / ipse nominat. id est vocat te mariam / respondisti rabboni. id est magister mi vel rabbi.

Pedes christi quos lauisti fonte lota gratie / quam ab ipso recepisti funde rorem venie: resurgentis quē vidisti fac consortes glorie.

¶ Construe. (O maria magdalena) tu lota. id est munda fonte gratie scilicet xpi la uisti pedes christi quem scilicet fontem gratie tu recepisti ab ipso scilicet christo fū de. id est infunde nobis / rorem. id est donum / venie. id est gratie / resurgentis scilicet christi: quem tu vidisti in orto seu via: et fac nos consortes. id est concines glo rie scilicet christi: et hoc per tuas preces et tua merita.

Gloria et hono: deo cui? p̄ferat gr̄a inuitāti phariseo marie suspiria: cenā bite qui dat reo gr̄e post prandia

¶ Construe. Gloria et honor. id est laus sit deo scilicet omnipotenti / cuius gratia id est virt^{us} gratiosa / p̄ferat. id est preponit: hoc est illi magis placet / suspiria. id est breuifera lamentationes marie peccatricis (inuitanti phariseo symoni) qui scilicet de us dat cenam. id est requiē vite scilicet eterne nobis post prandia. id est post coru ptionem diei gratie scilicet diuinitatis.

¶ Sequuntur hymni de sc̄to spiritu. In die penthes costes ad p̄imas vesp̄as. Iam christus astra &c. Et similiter iste. Impleta gaudēt. isti hymni expositi sūt supra folio xxix.

¶ Per hebdomadam hymnus.

Beata nobis gaudia / anni reduxit orbita: cum spiritus paraclytus / effulsit in discipulos.

¶ Antor de isto hymno dedarat super verbo apparuerūt aplis &c. dispersite lin gue tanq̄ ignis. Foris apparētib^{us} linguis igneis int^{us} facta sūt corda flamātia tur be credentes eos ructare crapula musti. ¶ Iste hymnus canit infra octauas pen thecostes per hebdomadā. Dedarans qualiter spiritus sanctus repentino sonitu super discipulos venit: et mētes carnalid in sui amorē permutauit. ¶ Cōstrue. Or bita. i. circulus anni / reduxit. i. itē ad solennizandum duxit nobis. i. xp̄icolis / beata

Expositio hymnorum

gaudia. i. gloriosas exultationes. s. in spiritum sanctus: cū pro qđ spūs paradysmo id est consolator almus/ effulsit. id est resplenduit in discipulos scilicet christi.

Ignis vibrante lumine/ lingue figuram detulit verbi ut essent proflui/ et charitate feruidi.

¶ Construe. Vibrante lumine. i. resplendente grā spūs sancti: ignis quē effulsit spūs sanctus in discipulos/ detulit. i. habuit figurā. i. dī. positionē/ lingue. s. naturalis: ut discipuli essent proflui verbis. i. procul seminātes verba sub diuersis partibus linguarum: et supple essent feruidi. id est feruentes et calidi in charitate s. dī. diuina.

Linguis loquuntur omnium/ pauent turbe gentiliū musto madere deputant/ quos spiritus repleuerat.

¶ Construe. Sup. discipuli feruidi in charitate loquuntur linguis oīm scz populorum turbe gentiliū. i. hoīes diuersarū nationū/ pauēt. i. pauorē hnt: qz nūqz talia audire inde deputant. id est credunt illos madere musto. id est humefactos nouo vino quos scilicet discipulos spiritus sanctus repleuerat gratia.

Patrata sunt hec mystice/ pasche peracto tēpoze sacra dierum numero quo lege fit remissio.

¶ Construe. Peracto pasche tpe. i. xpo resurgente: hec sunt patrata perfecte terminata mystice. i. figurate/ sacro munere dierum scilicet quinquaginta. s. penthes costes quo scz tpe fit remissio ex lege in veteri lege figurato.

Te nunc deus piissime/ bultu precamur cernuo: illas pfa nobis celitus/ largire dona spiritus.

¶ Construe. O piissime deus nos precamur. i. rogam⁹ te nūc tps/ cernuo vultu. id est humili voluntate et voto/ per vultum hominis voluntas animi ostenditur/ largire. id est cōcedere nobis dona spiritus sancti/ elapsa. id est emissa/ celitus. i. diuinit⁹.

Dudum sacrata pectora/ tua replesti gratia: dimitte nunc peccamina et da quicta tempora.

¶ Construe. O deus tu replesti. id est repleuisti tua gratia spiritus sancti amore/ sacrata pectora. id est sacra corda apostolorum/ dudum. i. diu temporis/ dimitte. id est iudicē nunc temporis/ peccamina. id est nostra peccata: et da nobis quicta. i. tranquilla tempora scz vite eterne.

Sit laus deo patri &c. ut supra.

De sancto vincentio martyre.

Christi miles gloriolus leuita vincentius/ ut tribunal sponte rogam conscendit intrepidus cuius salis crepitantis per corpus minutie.

¶ Iste hymn⁹ conit ad laudes et scōas vesp̄as de scōo vincētio. In quo hymn⁹ graphus vult ostendere martyriū eius passum esse sub deciano p̄fide gentile et sacrilego. Declarāo quomō scōus vincentius dei athleta candētis ferri machinā seu rogū vitro cōscēdit et ad tribunal/ ut victor et miles in xpi pfessione alacrit cucurrit/ et gliter torques/ flagellat/ & exurit: & quō leuita vincēti⁹ diaconi ar cē accepit. Similiter quō salis ignib⁹ sp̄s salis crepitantes minutie per mēbra ei⁹ diffusit & tūdem inter hec oīa tormēta manet deiseru⁹ immor⁹ in celis erectis oculis xpm precabatur: id est. ¶ Cō. Stofus. i. iudyt⁹ miles xpi vincentius leuita/ (Leui filio iacob. Leuita hebraice/ dyacon⁹ grece/ minister latine) intrepidus. i. nō timēs/ cōscē-

Tabula.

dit. i. ascendit / sponte. i. volitarie / rogam. i. igne pro ipso factum / vt. i. sicut fecit ad tribunal. i. iudicium Daciani presidis (aduerte constructionem).

Sparsim ibant atq; prune vernabantur sanguine inter hec manet immotus ille dei famulus orās christū in sublime erectis luminibus.

¶ Construe. Per cuius. s. vincentij corpus minutie. id est parue particule seu portiones crepitantis salis. id est sonantis et crepitū facientis dum crematur / ibant id est intrabant / sparsim. id est spargendo / atq; pro et / prune. id est carbonēs viui et recentes / vernabantur. id est splendebant sanguine. scilicet martyris pre ardore ille scilicet martyr dei famulus / manet. id est perseverat immotus inter hec scz martyria. sed erectis luminibus. i. in sublime. i. in celum orās christum.

Gloria et honor deo vsq; quo altissimo vna patri filio q; inclyto paraclyto / cui laus est et potestas in sempiterna secula. Amen.

¶ Constructio est plana. Gloria et honor vsq; quo sit deo altissimo / vna. i. equaliter patri et filio et inclyto paraclyto. i. glorioso spiritus sancto. s. tribus personis / cui. s. vni deo soli est laus et potestas per eterna secula. Amen. id est ita fiat.

¶ Finis.

¶ Sequitur tabula hymnorum precedentū secundū ordinē alphabeti.

¶ A solis ortus cardine.	folio. v.	Christi miles gloriosus.	liq.
A patre vnigenitis.	vi.	¶ Deus creator oim.	vi.
Andreas pie sanctorum.	xi.	Deus tuorum militum.	xxxix.
Ales diei nuncius.	xv.	¶ Eterne rerum conditor.	vij.
Auroa iam spargit	xix.	Ecce iam noctis	ix.
Audi benigne conditor.	xxi.	Eterni celi gloria.	xxij.
Auroa lucis rutilat.	xxvi.	Et more docti mystico.	xix.
Ad cenam agni.	xxvij.	Ecce tempus idoneum.	xxi.
Adesto sancta trinitas.	xxx.	Eterne rex altissime.	xxvj.
Aue maris stella.	xxij.	Exultet celum laudibus.	xxvij.
Antra deser.	xxxiij.	Exultet cor precordijs	xvi.
Aurea luce.	xxv.	Extimauit ortulanum.	li.
Anue xpe seculorū.	xxvij.	¶ Festum matris gloriose.	xxij.
Aue mater anna.	i.	Felicitas pre alijs.	i.
¶ Beata nobis gaudia	liq.	¶ Gloria laus et honor.	xi.
¶ Conditor alme syderū.	ij.	¶ hostis herodes impie.	v.
Christe redēptor oim.	xij.	¶ Jam lucis orto sydere.	x.
Consorter paterni luminis.	xij.	Immenso celi conditor.	xij.
Celi deus sanctissime.	xvi.	Iesu quadragimarie.	xxij.
Christe qui lux es.	xx.	Iesu saluator seculi.	xxvi.
Clarum decus sectans.	xxij.	Iesu nostra redemptio.	xxvij.
Cultor dei memento.	xxij.	Jam xps astra ascenderat.	xxix.
Cruz fidelis.	xxv.	Iesu saluator seculi redēp.	xxvij.
Chorus noue hierusalē.	eodem.	Iste confessor.	xi.
Christe sanctorum decus.	xxvi.		
Christe redēptor oim con.	xxvij.		
Celestis formam glorie.	xiv.		
Collaudemus magdalene.	li.		

Tabula.

Iesu redemptor omnium.
Iesu corona virginum.
Inventor rutili.
Iesu dulcis memoria.
Iesu auctor clementie.
In anne puerperio.

xi.
 xii.
 xij.
 xiv.
 eodem.
 li.

Quem terra pontus ethera. eod.

Rector potens.
Rerum deus.
Rerum creator optime.
Rex gloriose martyrum.

x.
 xi.
 xv.
 xxxv.

Lucis creator optime.
Lux ecce surgit.
Lustra sex qui iam peracta.

xi.
 xvij.
 xxxv.

Saluator mundi domine.
Sancte dei preciose.

v.
 xij.

Magne deus potentie.
Martyr dei qui vnicum.
Mundi saluo assutura.

xv.
 xxxv.
 xij.

Somno relectis artibus.
Splendor paternae.
Summe deus clementie.
Summi largitor premij.

eodem.
 xij.
 xij.

Nocte surgentes.
Nunc sancte nobis.
Nox et tenebre.
Nox atra rerum.

ix.
 x.
 xvi.
 eod.

Sermone blando.
Sanctorum meritis.
Salue festa dies.
Sacris solennis.

xxxv.
 xxxv.
 xij.
 eodem.

Opater sancte mitis.
Olux beata trinitas.
Ogloriosa domina.
O glorifica.
Oiator rerum reparator.
Onata lux de lumine.
Osalutaris fulgens.
Omaria noli flere.

xxx.
 xxxi.
 xxxij.
 xxxvi.
 xvi.
 eodem.
 xij.
 li.

Te lucis ante terminum.
Telluris ingens.
Tu trinitatis.
Tu christe nostrum gaudium.
Tu christe splendor.

ix.
 xv.
 xxxij.
 xxx.
 xxxvi.

Primum dierum omnium.
Plasmator hominis.
Pange lingua gloriosi prelii.
Pange lingua gloriosi corporis.

vij.
 xvij.
 xxxij.
 xij.

Vox clara.
Verbum supernum prodiens a patre.
Veni redemptor gentium.
Vexilla regis prodeunt.
Veni creator spiritus.
Vrbs beata hierusalem.
Vt queant laxis.
Virginis proles.
Verbum supernum prodiens nec patris
 inuens.

xij.
 ix.
 xij.
 xxx.
 xxx.
 xxxi.
 xxxij.
 xi.
 xij.

Quod chorus yatum.

xxxij.

Habes lector explanationes hymnorum secundum usum (ut dicunt) Serum diligenter castigatas et exactas. Imptas Londoni per wynandum de worde compositum in vico vulgariter nuncupato (the Fleetstrete) in signo solis. Anno dñi m dccc lxxv. quarto decimo quarto. duodecima die mensis Junij. **C**laus des.

